

Gorenjski Glas

PETEK, 7. JUNIJA 2024

LETO LXXVII, ŠT. 46, CENA 2,80 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

V nedeljo na volitve in referendum

V nedeljo bo v Sloveniji potekalo splošno glasovanje na volitvah v Evropski parlament in treh posvetovalnih referendumih. Od polnoči do konca zaprtja volišč v nedeljo zvečer je zapovedan volilni molk.

SIMON ŠUBIC

Kranj – V nedeljo ob 7. uri zjutraj se bo po državi zaradi evropskih volitev in treh posvetovalnih referendumov, na katere je povabljenih skoraj 1,7 milijona volivcev, odprlo 3133 volišč, še 31 volišč bo odprtih v tujini. Za nemoteno izvedbo volitev bo skrbelo več kot 19 tisoč oseb, predvideni stroški pa so ocenjeni na približno 9,1 milijona evrov. »Prvič se soočamo s situacijo, da imamo na isti dan sočasno pravzaprav pet glasovanj – evropske volitve in tri referendumne s štiri vprašanji,« poudarja

predsednik Državne volilne komisije Peter Golob.

Na volitvah v Evropski parlament bo za naslednji petletni mandat iz Slovenije izvoljenih devet poslancev (vseh evropskancev bo 720), ki jih bodo volivci izbrali z enajstih list kandidat in kandidatov. Sočasno potekajo tudi posvetovalni referendumi o ureditvi pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, uvedbi preferenčnega glasu za volitve v državni zbor ter o gojenju in predelovanju konoplje v medicinske namene ter gojenju in posedovanju konoplje za omejeno osebno rabo.

Od torika do četrta je že potekalo predčasno glasovanje, ki se ga je že prva dva dneva udeležilo približno 39.500 volivcev, kar je več kot v vseh treh dneh predčasnega glasovanja na evropskih volitvah pred petimi leti.

Volišča se bodo v nedeljo zaprla ob 19. uri, a na prve začasne rezultate evropskih volitev bo treba počakati do 23. ure. Objavljanje volilnega izida se namreč lahko začne šele po zaprtju vseh volišč v EU. Izide glasovanj na referendumih bodo volilni odbori lahko razglasili že prej.

▶ 2., 3., 4. in 5. stran

Predčasnega glasovanja na evropskih volitvah in posvetovalnih referendumih se je prva dva dneva (v torek in sredo) udeležilo okoli 39.500 volivcev oziroma 2,5 odstotka vseh volilnih upravičencev. / Foto: Tina Dokl

Požar na strehi osnovne šole

V sredo popoldne je izbruhnil požar na ostrejšu osnovne šole v Bistrici pri Trziču. Poškodovanih je bilo več učilnic, zato je za učence matične OŠ Bistrica pouk včeraj in danes odpadel.

SIMON ŠUBIC

Bistrica pri Trziču – V sredo popoldne je zagorelo na delu strehe Osnovne šole Bistrica, kjer je bila od leta 2012 nameščena sončna elektrarna. Posredovalo je 216 gasilcev iz gasilskih zvez Trzič, Radovljica, Naklo in Kranj, zadnje gasilske enote so na kraju vztrajale do 23. ure. V času požara je bilo v šoli še šestdeset učencev, ki so skupaj z učitelji in drugimi zaposlenimi šolo zapustili že pred prihodom gasilcev. Nastala je velika premoženjska škoda, vzrok požara pa policija še ugotavlja.

▶ 18. stran

Požar je izbruhnil na delu šolske strehe, kjer je bila sončna elektrarna. / Foto: Tina Dokl

ZA VARNO SLOVENIJO!

NA LISTI **SDS** OBKROŽI

5 Branko Grims

Zaostrili pravila na Blejskem jezeru

▶ 9. stran

zdravje & lepota

od 11. do 14. strani

Priloga: **PREDDVOR**

GORENJSKA

V dolini Vrata čez poletje tudi reditelji

Občina Kranjska Gora med letošnjo glavno poletno sezono prometnega režima v dolino Vrata bistveno še ne bo spreminjala, organiziran bo javni avtobusni prevoz, reditelji bodo usmerjali vozila.

8

ŠPORT

Ultramaratonci so tekmovali v Kranju

Minulo nedeljo je v središču Kranja potekala vrhunska ultratekaška prireditve – tek na šest in dvanajst ur. Prestižni zmagi sta osvojila Španka Carmen Maria Perez in Hrvat Dejan Radanac.

16

GG+

Zgodbe so, ki prenašajo vrednote

Ddr. Verena Perko, letošnja prejemnica Valvasorjeve nagrade za življenjsko delo, je z delovanjem na področju arheologije in muzealstva ena najbolj prepoznavnih strokovnjakinj na Slovenskem.

23

GG+

Na Krku je našla svojo pot

Kranjčanka Hermina Krt, nekdanja bančnica, ki se je za kratek čas podala tudi v politiko, se je pred desetimi leti odločila za korenito spremembo v svojem življenju, s katero je sledila notranjemu klicu.

24

VREME

Danes bo pretežno jasno. Jutri bo sončno, popoldne bo kakšna ploha. Tudi v nedeljo bo sončno, plohe bodo manj verjetne.

12/27 °C
jutri: večinoma sončno

VSAK PRVI IN TRETJI PETEK V MESECU

Kupon za brezplačni mali oglaš

Brezplačen je mali oglaš z besedilom do 80 znakov. Ugodnost velja samo za naročnike časopisa Gorenjski glas. Kuponi so veljavni pol leta. Mali oglaš brez kupona zaračunavamo po ceniku, z 20 % popustom za naročnike. Kupon ni veljaven za objavo pod šifro ali z navedbo: naslov v oglašnem oddelku. **Brezplačnega malega oglasa ne morejo uveljavljati pravne osebe (tudi s. p.).** Oglaš sprejemamo na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj, po telefonu 04/201 42 47 ali po e-pošti malioglas@g-glas.si; za torkovo številko Gorenjskega glasa do petka do 14. ure in za petkovo številko do srede do 14. ure. V malooglasnem oddelku smo vam na razpolago v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 15. ure, v sredo od 8. do 16. ure.

MALI OGLAS

junij 1/24

Naročam objavo malega oglasa z naslednjim besedilom:

- prodam kupim oddam najamem
 podarim iščem nudim zamenjam

RUBRIKA:

Vsebina:

Tel.: ___ / ___ - ___ - ___

Nečitljivih kuponov
ne objavljamo.

Mobitel: ___ / ___ - ___ - ___

Ime, priimek in naslov naročnika časopisa:

Kaj morate vedeti o volitvah in referendumih

V Sloveniji se po besedah predsednika Državne volilne komisije Petra Goloba prvič srečujemo s situacijo, ko bo sočasno potekalo kar pet glasovanj, poleg evropskih volitev tudi glasovanja o štirih referendumskih vprašanjih. Kaj je še treba vedeti o tokratnih volitvah in referendumih ...

SIMON ŠUBIC

Kranj – Hkratna izvedba volilnih in referendumskih opravil je velik zalogaj, ki ga ne bi bilo mogoče izpeljati brez zavzetih in angažiranih članic in članov volilnih odborov ter volilnih komisij, je na novinarski konferenci pred evropskimi volitvami in posvetovalnimi referendummi povedal predsednik Državne volilne komisije (DVK) Peter Golob. »Po podatkih podizvajalca je samo za referendum za pripravo glasovnic potrebnih približno osem ton papirja,« je obseg tokratnega glasovanja ponazoril direktor službe DVK Igor Zorčič. Zaradi bistveno povečanega obsega volilnih opravil se je DVK odločila povišati nadomestila članom volilnih organov in tajnikom. Nadomestila za delo volilnih organov bodo skupaj višja za 60 odstotkov.

»Po podatkih podizvajalca je samo za referendum za pripravo glasovnic potrebnih približno osem ton papirja,« je obseg tokratnega glasovanja ponazoril direktor službe DVK Igor Zorčič.

V nedeljo bo po državi od 7. do 19. ure odprtih 2981 rednih volišč in 55 volišč za glasovanje zunaj okraja stalnega prebivališča (t. i. omnia volišča). V tujini bodo volišča odprta na 31 diplomatsko-konzularnih predstavništvi v 27 državah. Skupaj bo za nemoteno izvedbo volitev skrbelo več kot 19 tisoč oseb.

Pozna objava začasnih izidov volitev

Volilni izid bodo volilni odbori začeli ugotavljati po zaprtju volišč, torej po 19. uri. Najprej bodo prešteli glasove na volitvah slovenskih poslancev v Evropski parlament, ki pa jih bodo razglasili in objavili šele po 23. uri, ko se bodo zaprla še zadnja volišča v državah članicah Evropske unije, kot zadnja v Italiji. Začasni izidi glasovanja na evropskih volitvah se bodo torej lahko začeli objavljati po 23. uri. Po preštetu glasov na

Začasni izidi glasovanja na posvetovalnih referendumih bodo v nedeljo objavljeni predvidoma po 21. uri, izidi evropskih volitev pa šele po 23. uri. / Foto: Tina Dokl

evropskih volitvah se bodo volilni odbori lotili še ugotavljanja izida glasovanja na posvetovalnih referendumih o ureditvi pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, o uvedbi preferenčnega glasu za volitve v državni zbor, o gojenju in predelovanju konoplje v medicinske namene ter o gojenju in posedovanju konoplje za omejeno osebno rabo. Začasni izidi glasovanja na posvetovalnih referendumih bodo objavljeni predvidoma po 21. uri.

V ponedeljek, 10. junija, bodo okrajne volilne komisije začasne izide dopolnile še z izidom glasovanja po pošti na območju Slovenije. V ponedeljek, 17. junija, pa bodo delni izidi dopolnjeni še z izidom glasovanja po pošti iz tujine. V skladu z rokovnikom volilnih opravil bo DVK zapisnik o ugotovitvi končnega izida glasovanja na posvetovalnih referendumih sprejela po 20. juniju, zapisnik o ugotovitvi končnega izida glasovanja na volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament pa po 24. juniju.

Ugotavljanje volilne udeležbe

Volilno udeležbo bodo volilni odbori ugotavljali posebej za evropske volitve in posebej za vsak referendum. Volilna udeležba do 11. in do 16. ure se bo javnosti sporočala samo za udeležbo na volitvah v Evropski parlament,

po 19. uri pa se bo sporočala tudi udeležba na posvetovalnih referendumih. Statistični podatki o udeležbi volivcev po spolu in starosti, ki jih morajo zabeležiti volilni odbori, se bodo zbirali za udeležbo na evropskih volitvah in za udeležbo na posvetovalnem referendumu o evtanaziji.

Nova kategorija volivcev

Na tokratnih volitvah bodo prvič lahko glasovale tudi osebe, ki so bile postavljene pod skrbništvo in jim je bila odvzeta volilna pravica. V začetku letošnjega leta je bila namreč sprejeta novela zakona o volitvah v državni zbor, ki je odpravila omejitev volilne pravice za omenjene osebe (gre za 4424 državljanov, ki so imeli v evidenci volilne pravice pred uveljavitvijo novele vpisan popoln odvzem volilne pravice ali odvzem pasivne volilne pravice). Ti volivci imajo pravico, da jim na volišču pri glasovanju pomaga pomočnik, ki ga izberejo sami. Na voliščih za slepe in slabovidne volivce pa bodo na voljo posebne šablone, opremljene z Braillovo pisavo.

Skupno obvestilo za volitve in referendum

Direktor Službe DVK Igor Zorčič je pojasnil, da bo glasovanje o evropskih volitvah in o posvetovalnih referendumih potekalo na istih voliščih in z istimi volilnimi odbori. Volilni upravičenci

so na naslov stalnega prebivališča prejeli eno obvestilo, ki je skupno za evropske volitve in referendum. To obvestilo sicer ni obvezno, volivec lahko na volišču glasuje tudi brez obvestila, mora pa s seboj imeti osebni dokument.

Volivec, ki bo dal vse štiri podpise, bo prejel pet glasovnic: eno za evropske volitve in štiri glasovnice za glasovanje o štirih referendumskih vprašanjih. Vsak volivec se sicer sam odloči, za koliko referendumov bo glasoval – lahko za vse tri, lahko pa tudi za enega ali dva.

Na vsakem volišču bosta dva volilna imenika. V enega se bo volivec podpisal za glasovanje na evropskih volitvah, v drugega pa za glasovanje na posvetovalnih referendumih, torej skupaj štiri krat. Volivec, ki bo dal vse štiri podpise, bo prejel pet glasovnic: eno za evropske volitve in štiri glasovnice za glasovanje o štirih referendumskih vprašanjih. Vsak volivec se sicer sam odloči, za koliko referendumov bo glasoval – lahko za vse tri, lahko pa tudi za enega ali dva. Glede na to, za katerega od referendumov se bo podpisal volilni imenik, bo tudi prejel glasovnice.

Dnevi medgeneracijskega sožitja v Ljubljani

ANA ŠUBIC

Ljubljana – V sredo in četrtek, 12. in 13. junija, med 10. in 17. uro bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani potekali četrti Dnevi medgeneracijskega sožitja. Z dogodkom Zveza društev upokojencev Slovenije promovira pozitivno podobo staranja in spodbuja medgeneracijsko sodelovanje. »S programom, v katerem dajejo svoj prispevek tako starejši kot predstavniki mladih,

iščemo poti za razreševanje najbolj aktualnih družbenih izzivov, ki zadevajo obe omenjeni skupini,« so sporočili iz zveze. Pripravljajo posvet na temo socialnega varstva in dolgotrajne oskrbe, dogodek ob 20-letnici socialnovarstvenega programa Starejši za starejše, 46. državno srečanje pevskih zborov društev upokojencev, razstavo rokodelcev, medgeneracijske rokodelske delavnice, urice poezije ... Vstop bo prost.

Zapora križišča pod Jelenovim klancem v Kranju

Kranj – Z Mestne občine Kranj sporočajo, da bo križišče pod Jelenovim klancem v Kranju zaradi preplastitve danes med 8. in 14. uro popolnoma zaprto za promet. Predvidoma do 10. junija bo nato vzpostavljena delna zapora, promet pa bo potekal izmenično enosmerno, urejal ga bo semafor.

Trije posvetovalni referendumi, štiri vprašanja

Sočasno z volitvami v Evropski parlament bo v nedeljo potekalo tudi splošno glasovanje na treh posvetovalnih referendumih – o evtanaziji, uvedbi preferenčnega glasu na državnozborskih volitvah in rabi konoplje.

SIMON ŠUBIC

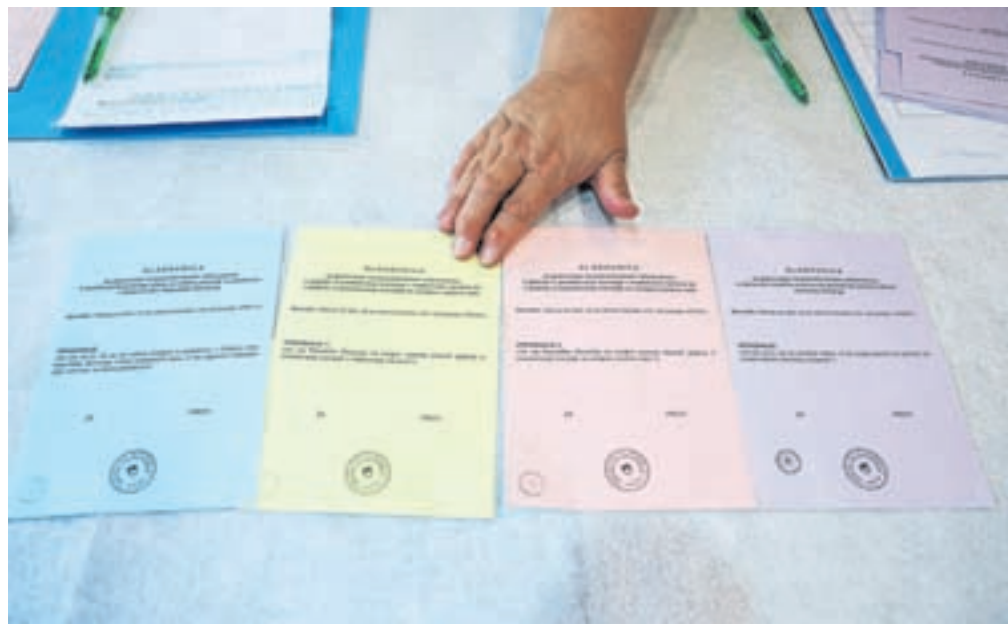
Kranj – Državni zbor je na seji 25. aprila s sprejetjem treh odlokov odločil, da bodo v nedeljo, 9. junija, sočasno z volitvami v Evropski parlament potekali tudi trije posvetovalni referendumi, za kar so se zavzemali predvsem poslanci Gibanja Svoboda, pri glasovanju pa so jih podprli tudi poslanci

Volivec, ki se je udeležil predčasnega glasovanja in se je odločil, da za referendum ni glasoval oziroma je glasoval za enega ali dva referenduma, je s tem izčrpal pravico glasovanja na posvetovalnih referendumih. Volilni odbor mu tako naknadno, v nedeljo, ne sme več omogočiti glasovanja na (preostalih) referendumih.

Levice, medtem ko so se poslanci SD glasovanja o datumu izvedbe referendumov vzdržali. V prvih dveh strankah računajo tudi na to, da bo hkrati izvedba referendumov in evropskih volitev na volišča privabila več ljudi, v SD pa so se bali, da bodo referendumske teme v volilni kampanji zasenčile evropske teme, zato so se zavzemali, da bi referendum izvedli šele novembra.

O referendumih tudi ustavno sodišče

Tudi v opozicijskih strankah SDS in NSi so sočasni izvedbi referendumov in volitev nasprotovali. V NSi so tako največji koalicijski stranki med drugim očitali »zlorabo in ugrabitev« evropskih volitev in predvolilne kampanje. Obe stranki sta konec aprila na ustavno sodišče vložili zahteve za ustavno presojo odlokov o posvetovalnih referendumih glede pomoči pri prostovoljnem končanju življenja in rabe konoplje s predlogom za začasno zadržanje do končne odločitve. Referendum o zakonski ureditvi pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja

V nedeljo bo potekalo splošno glasovanje na treh posvetovalnih referendumih, na katerih pa se bodo volivci opredeljevali o štirih vprašanjih, zato tudi štiri glasovnice. / Foto: Tina Dokl

je po njihovem mnenju v nasprotju s 17. členom ustave, ki pravi, da je človekovo življenje nedotakljivo. Pri referendumu o rabi konoplje pa so opozorili na procesne nepravilnosti, saj sta v državnozborskem postopku iz enega nastali dve vsebinsko drugačni vprašanji, ki bi morali biti predmet dveh referendumov. Ustavno sodišče je najprej zavrnilo predloga za začasno zadržanje obeh referendumov, kasneje pa tudi, da nobeden od izpodbijanih odlokov ni v neskladju z ustavo.

Volivci bomo tako v nedeljo povprašani o treh temah: o pravici do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, uvedbi preferenčnega glasu in rabi konoplje. Predlog za razpis referenduma o pravici do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja so vložile vse tri koalicijske stranke, Gibanje Svoboda, SD in Levice, predloga za druga dva referenduma pa le poslanci Svobode. Poglejmo, o čem bodo volivci poputritšnjem izrazili svoje mnenje. Državni zbor sicer pri svojem odločanju ni vezan na rezultate posvetovalnih referendumov.

O pravici do evtanazije

Na posvetovalnem referendumu o pravici do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja bodo volivci odgovarjali na vprašanje: »Ali ste za to, da se sprejme zakon, ki bo urejal pravico do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja?«. Zagovorniki zakona navajajo, da je pravica vsakogar, da avtonomno odloča o svojem

življenju, kot humana družba pa moramo trpečim in umirajočim omogočiti, da dostojanstveno umrejo. Nasprotniki so navajali, da bi bil takšen zakon v nasprotju z ustavo, ki zagotavlja nedotakljivost življenja. Poudarili so tudi nasprotovanje zdravniške stroke in nevarnost, da bo to referendumsko vprašanje povzročilo dodatno razdeljenost slovenske družbe.

O legalizaciji konoplje

Pri referendumu o rabi konoplje bosta vprašanji dve: »Ali naj Republika Slovenija na svojem ozemlju dopusti gojenje in predelovanje konoplje v medicinske namene?« in »Ali naj Republika

Volivci bomo na posvetovalnih referendumih povprašani o treh temah: o pravici do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, uvedbi preferenčnega glasu in rabi konoplje. Predlog za razpis referenduma o pravici do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja so vložile vse tri koalicijske stranke, Gibanje Svoboda, SD in Levice, predloga za druga dva referenduma pa le poslanci Svobode.

Slovenija na svojem ozemlju dopusti gojenje in posejavanje konoplje za omejeno osebno rabo?«. V Sloveniji je sicer uporaba konoplje v medicinske namene že dovoljena od leta 2014, ne pa tudi pridelava konoplje v medicinske namene. Zagovorniki legalizacije konoplje poudarjajo raziskave, ki kažejo, da pozitivno deluje na zdravje, tudi pri hudih boleznih, in navajajo, da bi njena legalizacija lahko prinesla

tudi gospodarsko rast in nove zaposlitve. Nasprotniki pa med drugim opozarjajo, da je bila odločitev o referendumu sprejeta brez vključevanja stroke in da pobudniki zanemarjajo potencialne negativne vplive uporabe konoplje zlasti na mladostnike.

O preferenčnem glasu

Tretje referendumsko vprašanje se glasi: »Ali ste za to, da se za volitve poslancev in poslancev v Državni zbor Republike Slovenije uvede preferenčni glas, ki bo zagotovil odločilen vpliv volivcev na izbiro poslancev?«. Zagovorniki pravijo, da preferenčni oziroma prednostni glas, ki je že uveljavljen na

K

KOMENTAR
SIMON ŠUBIC

Gremo na volitve

V nedeljo se po vsej Evropski uniji končuje volitve poslancev v Evropski parlament. V Sloveniji je udeležba na evropskih volitvah tradicionalno med najnižjimi od vseh držav članic Evropske unije. Če je bila udeležba na volitvah pred petimi leti na ravni EU 50-odstotna in so največjo volilno udeležbo zabeležili v Belgiji (dobrih 88 odstotkov), je bila pri nas še ne 29-odstotna. Manj množično so se na volišča maja 2019 podali samo Slovaki in Čehi. Tudi zato se v zadnjih dneh vrstijo pozivi k čim večji udeležbi na volitvah, tako z vrha države, torej predsednice republike Nataše Pirc Musar, kot s strani prvakov koalicijskih in opozicijskih strank. Čeprav je med slednjimi prvak SDS Janez Janša vrgel senco dvoma na predčasno glasovanje, ko je pozval volivce, naj se raje udeležijo nedeljskih volitev, ker da obstaja dvom v ustrezno varovanje glasovnic, oddanih že med tednom.

Sočasna izvedba treh posvetovalnih referendumov naj bi letošnjo volilno udeležbo na evropskih volitvah izboljšala. Na to ne nazadnje računajo v Gibanju Svoboda, ki je pobudnik vseh treh referendumov. Glede na teme, o katerih se na njih sprašuje, najbrž upajo, da bodo te na volišča privabile več levih volivcev kot običajno. Da utegne letošnja udeležba zares biti višja od tistih na

prejšnjih štirih evropskih volitvah, nakazuje obisk predčasnega glasovanja, ki je bil višji kot v prejšnjih izvedbah.

Da bo tokratne volitve evropskih poslancev v večji meri kot v preteklosti krojila višja udeležba, so zaznale tudi meritve agencije Valicon. Te nakazujejo višjo udeležbo najmlajših volivcev, predstavnikov t. i. generacije Z, ki se tudi sicer volitev udeležuje v večji meri kot njihovi predhodniki – predstavniki generacije Y oziroma milenijci.

Ko smo že pri meritvah razpoloženja javnosti – volitve so vedno najboljši kazalnik zadovoljstva državljanov z obstoječo vlado; za aktualno vlado Roberta Goloba je ravno polovica mandata. Tudi izide tokratnih evropskih volitev, ne toliko referendumskih, bomo najbrž ocenjevali v tej luči.

Evropske volitve pa v prvi vrsti ponujajo priložnost za razmislek, v kakšni Evropski uniji želimo živeti. Minula volilna kampanja, čeprav začinjena z referendumskimi temami in dogajanjem okoli priznanja Palestine, je predstavila različne poglede na njeno prihodnost. Morda se ni o vseh evropsko pomembnih temah govorilo v zadostni meri, a vseeno je razprava pokazala, da želimo svojo prihodnost še naprej graditi znotraj Evropske unije. Izbira, kakšna bo ta prihodnost, pa je tudi v vaših rokah. Zatorej: gremo v nedeljo na volitve.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA
Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE
Urška Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO
NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Nika Toporiš, Ana Volčjak Aleksič
stalni sodelavci:
Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA
Jernej Stritar, Ilovar Stritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK
Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA
Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE
Jana Triller, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je polteden, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Kaj obljublajo kandidati za evroposlance

Predstavljamo liste kandidatov, ki na letošnjih volitvah kandidirajo za devet slovenskih poslanskih mest v Evropskem parlamentu. Izjave o tem, za kaj se bodo v Bruslju zavzemali, so podali nosilci list ali kandidati, ki so jih izbrale politične stranke same. Objavljamo jih po vrstnem redu, kot si kandidatne liste sledijo na glasovnici. Od Zelenih Slovenije nismo pravočasno prejeli izjave, zato smo njihovo predstavitev pripravili v uredništvu.

SIMON ŠUBIC

Gibanje Svoboda, Irena Joveva

Ni pomembno, kako velik si. Pomembno je, kako trdo delaš za to, v kar verjameš. In pomembno je zavedanje, da Evropa mora v ospredje pos-

je, da to pokažemo še enkrat – tokrat na evropskem parketu. Tja odhajam s svojo glavo. Moja načela in moje vrednote se nikoli niso in ne bodo spremenile. Enako velja za stališča. V Evropi s svobodo pomeni, da interese Slovencev in Slovenk postavljamo na prvo mesto.

naša gospodarstva, naše družine, naše ženske, našo mladino in naše starejše. Za Evropo, ki varuje naš planet, pogumno tekmuje v svetu, ščiti svoje državljane in vedno postavlja ljudi na prvo mesto. Glas za SDS je glas za razum, izkušnje in pogum.

dodano vrednost in pošteno plačuje svoje zaposlene. Gospodarstvo ni nasprotnik zelenih politik in zelene politike niso nasprotnik gospodarstva. Vzpon skrajne desnice nas dela še bolj odločne: evropske zelene stranke bomo branile demokracijo in pravno državo.

za suverenost evropskih članic in smo glasno proti poskusom federalizacije EU in uvajanju kvalificirane večine ali z drugimi besedami: prevladi velikih držav. Narodi in države v Evropi moramo biti, ne glede na majhnost, neodvisni, suvereni in enakopravni. Energetska samo-

luč miru in pravne države, ki ščiti posameznika, svobodno gospodarsko pobudo ter svobodo govora – za vse. Naša programska izhodišča 8xZA so: za slovenskega kmeta in našo prehransko varnost, za varno Evropo brez nezakonitih migracij, za energetska neodvisnost

Irena Joveva, Gibanje Svoboda / Foto: Nik Bertonec

ta vljati človekove pravice, mir, zdravje in blaginjo. Čas je, da časi postanejo manj čudni. Prav je, da se ljudje zavedate pomembnosti teh evropskih volitev. Prav je, da imate možnost izbire in tudi da se zelo jasno pove, kdo je

Slovenska demokratska stranka – SDS, Romana Tomc

V nedeljo, 9. junija, ne bomo odločali le o tem, kdo nas bo predstavljal v Evropskem parlamentu, temveč tudi o tem, kakšna

Dr. Klemen Belhar, Vesna – zelena stranka / Foto: Tina Dokl

Vesna – zelena stranka, dr. Klemen Belhar

Poslanci Vesne – zelene stranke bomo skrbeli za interese državljanek in državljanov ter za interese čistega okolja. Pravičen zeleni prehod je domača naloga sveta, Evrope in Slovenije. Zavzemali se bomo evropsko energetska unijo, ki nam bo zagotovila cenejšo zeleno energijo. Slovenija mora postati del evropske mreže hitrih potniških vlakov. To je ključno za naše državljan-

Na evropskih volitvah lahko oddate tudi preferenčni glas. Ta sicer ni obvezen, volivec se sam odloči, ali ga bo oddal, je pa veljaven le v primeru, če ga volivec nameni kandidatki ali kandidatu na tisti kandidatni listi, za katero je glasoval.

DeSUS in Dobra država, dr. Uroš Lipušček

Prvič v zgodovini neodvisne Slovenije sta dve politični stranki vložili skupno listo za volitve poslancev v evropski parlament. Na njej smo pretežno pred-

Dr. Peter Gregorčič, SLS / Foto: Gorazd Kavčič

zadostnost, nižje cene elektrike in drugih energentov, iskanje novih in vzdrževanje tradicionalnih gospodarskih partnerjev morajo biti naše vodilo. Nasprotujemo novi militarizaciji Evrope, ki bo pokopala socialno državo.

in znosne cene elektrike, za konkurenčno gospodarstvo in večjo blaginjo, za svobodo govora in demokracijo za vse, za solidarnost, ker nihče ne sme biti spregledan, za evropski način življenja, ki ga nosimo v srcu, in za interese Slovenije, ki naj bo vedno na prvem mestu.

Nova Slovenija – Krščanski demokrati, Matej Tonin

Evropa potrebuje nov zagon! EU je prav gotovo zgodba o uspehu. Vseeno pa si moramo odkrito priznati, da nam je na nekaterih področjih zaradi zgrešenih levih politik spodletelo. Povezane Evrope ni brez močnega gospodarstva in zagotovljenega miru. Smo na strani vseh tistih, ki delajo in ustvarjajo. Dovolj je capljanja za Ameriko in Kitajsko. Odpravimo nesmiselne birokratske ovire in vrnimo evropska podjetja med zmagovalce. Ne zelenemu aktivizmu, smo za pamenten zeleni prehod! Ljudje zaradi zelenega prehoda ne smejo postati revni. Dovolj je prepovedi – varstvo okolja ne sme pretirano omejevati naših kmetov. Sončne in vetrne elektrarne ne bodo dovolj, potrebujemo jedrsko energijo. Zavarovati moramo naše meje in se odločno postaviti za ohranitev našega načina življenja. Migrantske centre je treba vzpostaviti izven EU. Jasno

Romana Tomc, SDS / Foto: Gorazd Kavčič

na pravi in kdo napačni strani ... ne le zgodovine. Tudi prihodnosti. Evropa je naš dom, ki pa mora postati boljši kot doslej. Obrat v desno bi prinesel vse prej kot to. Slovenke in Slovenci smo skupaj s Svobodo nedavno nazaj že pokazali, da si ne želimo ustrahovanja, podcenjevanja, vodnih topov, omejevanja svobode, kratenja človekovih pravic, podpihovanja sovražnega govora. Čas

bo Evropa čez pet let, ob koncu naslednjega mandata. Kot je Slovenija naš dom, je naš dom tudi Evropa. Tega se premalo zavedamo. Želimo si več enotnosti, varnosti in blaginje. Da bi dosegli ta cilj, potrebujemo vrednote in odločno vodstvo s pravo vizijo. Namesto ustvarjanja delitev imamo v SDS načrt za Evropo, ki prevzema odgovornost za vse državljane,

ke in državljane, za turizem in za zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov. Zavzeli se bomo za davek na kapitalne dobičke, evropski davek na premoženje in zaustavili izogibanje plačilu davkov s strani multinacionalk. Evropsko gospodarstvo ne sme temeljiti na poceni delovni sili in umazani energiji. Spodbujali bomo tehnološko napredno gospodarstvo, ki ustvarja visoko

Uroš Lipušček, DeSUS in Dobra država / Foto: Bor Slana/STA

stavniki in glasniki civilne družbe, in sicer nosilec liste dr. Uroš Lipušček, novinar, urednik in doktor politologije, mag. farmacije Dorotheja Novak Gosarič, mag. ekonomije Anton Balažek, podžupanja MO Velenje Darinka Mravljak, turistični novinar Drago Bulc, igralka Saša Pavček, arhitekt Stojan Lipolt, mag. upravnih ved Natalija Tripkovič ter profesor dr. Bogomir Kovač. Smo

Slovenska ljudska stranka – SLS, dr. Peter Gregorčič

V Evropi smo našo varnost prepustili ZDA, našo proizvodnjo Kitajcem, našo oskrbo z energenti Rusom in našega kmeta nemilosti zelenega prehoda. Skupaj lahko to spremenimo. SLS se zavzema za zdravorazumske ukrepe, ki bodo EU naredili močno, energetska, surovinsko in varnostno neodvisno, ter jo ohranili kot

Matej Tonin, NSi / Foto: Boštjan Podlogar/STA

moramo sporočiti: kdor v Evropo pride nelegalno, bo vrnjen nazaj. Kdor pride k nam, se mora prilagoditi našemu načinu življenja. Skupaj vrnimo EU nazaj na pravo pot!

Levica, Nataša Sukić

V Evropskem parlamentu se bom zavzemala za socialno varnost, za to, da nihče ne bo lačen, da mladi ne bodo obsojeni na prekarnost, da bodo imeli streho nad glavo, da bodo pokojnine in minimalna plača dostojne po celotni EU, da bodo delavci zaščiteni. Borila se bom za okoljsko varnost, za zeleno prihodnost, za to, da bodo generacije, ki prihajajo, sploh še imele planet. Borila se bom za to, da bo EU subvencionirala predvsem malega kmeta, da bomo skrbeli za prehransko samooskrbo z lokal-

korporacije in multinacionalke, ki onesnažujejo planet, ne da bo breme zelnega prehoda na svojih ramenih nosil delavec, kmet, navaden človek. Zavzemala se bom za mirovne politike. Ostala bom močan glas civilne družbe, se borila za temeljne človekove pravice, za blaginjo in mir, kot to ves čas neomajno in dosledno počnem v slovenskem parlamentu.

Zeleni Slovenije, dr. Klemen Grošelj

Zeleni Slovenije se na volitve podajajo s sloganom »V Evropi igramo v prvi ligi!«. Uvrščajo se med evropske zelene stranke, svoj program pa so razdelili v sedem ključnih točk. Kot svojo osnovno vrednoto navajajo varovanje našega planeta in čiste pitne vode. Zavzemajo se za pošteno pla-

Klemen Grošelj, Zeleni Slovenije / Foto: EP

85 odstotkov samooskrbe s hrano, ogrožena suverenost, slovenska oskrba pa je le malo nad polovico. Kot pomembne točke svojega delovanja poudarjajo tudi mlade, šport in znanost. Zavzemajo se za večje financiranje športnikov in hkrati podpirajo tudi več športa v izobraževalnem procesu in več posluha za mlade.

Socialni demokrati – SD, Matjaž Nemeč

Kot nosilec liste stranke SD za evropske volitve sem ponosen, da lahko zastopam ekipo izjemnih socialdemokratov in socialdemokratov. Naš program Močna Evropa, močna Slovenija je nastal kot odgovor na številne izzive, s katerimi se srečujemo zadnja leta, vodilna konservativna politična sila v EU pa se s temi izzivi ni zmogla ali želela uspešno

prav, ki jih vse bolj načelnjajo radikalizmi, populizmi in skrajne desne struje. Kot izkazano edina realna alternativna tovrstnim nameram vas v SD v nedeljo vabimo na volišča, da svoj glas namenite za močno EU. Ta danes bolj kot kadarkoli prej potrebuje močno socialno demokracijo, ki bo branila demokracijo, pravno državo, svobodo medijev, varstvo okolja in dostojno življenje za vsakogar.

Resni.ca, Zoran Stevanović

Cilji Resni.ca so jasni in odražajo našo predanost suverenosti, svobodi in blaginji Slovenije. Prvenstveno se zavzemamo za močno Evropo, ki spoštuje nacionalno suverenost in samostojnost držav članic, vključno s Slovenijo. Pri Resni.ca si prizadevamo za

Zoran Stevanović, Resni.ca / Foto: Tina Dokl

vrednot, družinskega življenja in narodne identitete. Naše delovanje na evropski ravni bo usmerjeno v zagotavljanje mirnega reševanja konfliktov in preprečevanje nepotrebne vmeša-

kmetijstva in za zaščito naših naravnih virov in okolja. Za vse to pa sta pogoj mir in diplomatska rešitev vseh sporov. Pogajanja v Ukrajini, za uvedbo sankcij proti Izraelu, priznanje Pa-

Čeprav se na letošnjih volitvah za 9 poslanskih mest v Evropskem parlamentu poteguje 11 kandidatnih list, pa skupno število kandidatov ni 99, temveč eden manj. Že po potrditvi liste kandidatov Vesne – zelene stranke je namreč umrla njihova kandidatka Manca Košir, zato se je Državna volilna komisija odločila, da bo prostor na glasovnici pod zaporedno številko osem ostal prazen.

vanja v tuje spore. S svojimi cilji na letošnjih evropskih volitvah si prizadevamo za krepitev Slovenije v Evropi ter za uresničitev vizije, ki bo omogočila našim državljanom boljše in varnejšo prihodnost.

lestine in takojšnji mirovni proces ter humanitarno pomoč za Gazo. Zavzemala se bom tudi za večjo neodvisnost Evrope od ameriške administracije in ohranjanje kulturnih posebnosti vsake države. Naj Evro-

Nataša Sukić, Levica / Foto: Bor Slana/STA

no pridelano varno hrano, ozelenili promet, zgradili mrežo hitrih železnic po celotni Evropi, vlagali v javno infrastrukturo obnovljivih virov energije, obdavčili

čilo in dostojanstvo delavstva in starosti ter za slovensko pridelavo hrane in oživitev podeželja in pokrajine. Opozarjajo, da je v državi, ki ne zagotavlja najmanj

Matjaž Nemeč, SD / Foto: Bor Slana/STA

spopasti. V SD smo osredotočeni na uresničevanje štirih vsebinskih sklopov za več solidarne, zelene, inovativne in varne Evrope. Potrebujemo namreč takšno EU, ki se bo okrepila v socialnem, varnostnem in gospodarskem vidiku, hkrati s tem pa se mora EU še mnogo odločneje kot doslej zavezati spoštovanju ter krepitvi vrednot miru, svobode in spoštovanja človekovih

učinkovito zastopanje slovenskih interesov v Evropskem parlamentu, pri čemer bomo aktivno delovali za ohranitev nacionalne suverenosti v ključnih področjih, kot so migracijska politika, zdravstveni sistem, varstvo okolja in gospodarski razvoj. V stranki Resni.ca se zavzemamo za zaščito temeljnih svoboščin, kot je svoboda govora, ter za ohranitev tradicionalnih

Violeta Tomič, Nič od tega / Foto: Bor Slana/STA

Nič od tega, Violeta Tomič

V prvi vrsti se bom zavzemala za Slovenijo in njeno blaginjo znotraj EU. Za svobodo misli, govora, za kulturo v širokem smislu, zaščito naših teles in zdravja, za samooskrbo in očuvanje naših, avtohtonih semen, za preprečevanje gensko manipulirane in umetno ustvarjene hrane, za krepitev lokalnega

pa uresniči svoj zastavljeni cilj, da bomo njeni državljani in državljanke živeli lepo. Predvsem pa bom glasna v zastopanju interesov Slovenije, ne pa interesov multinacionalk in gospodarjev EU, torej ZDA. Najpomembnejša naloga pa je zavzemanje za mir. Preveč je resničnih norcev v EU, ki nas peljejo v tretjo svetovno vojno. Temu se je treba odločno upreti.

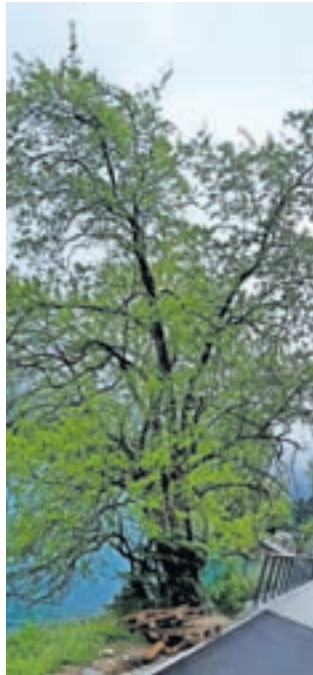
Evropski parlament je edina neposredno izvoljena institucija v EU, njegovi poslanci pa zastopajo interese državljanov EU na evropski ravni. Na letošnjih volitvah bo izvoljenih 720 poslancev - največ (96) v Nemčiji, najmanj (6) v Luksemburgu, na Cipru in Malti.

Najzanimivejše drevo je maklura

Komisija za urejanje zelenih površin v občini Bled je v začetku letošnjega leta povabila občanke in občane k podaji predlogov za najzanimivejše drevo v občini za leto 2024.

V letu 2024 si je naziv najzanimivejše drevo leta v občini Bled prislužilo drevo maklura, ki raste na Mlinem. Maklura oziroma divja pomaranča je ena od manj znanih drevesnih vrst, ki naj bi jo v Evropo iz Amerike prinesli šele pred dobrimi dvestotimi leti. Hvaležni in ponosni smo lahko, da eden od bolj zanimivih primerkov te vrste raste tudi v blejski občini. Ljubitelji narave in dreves lahko makluro med sprehodom okoli Blejskega jezera opazite na začetku prenovljenega pločnika na Mlinem, kjer se njena krošnja zanimivo nagiba in razrašča nad gladino jezera. Spodbudno pa je tudi dejstvo, da približno 150 metrov naprej od materinske rastline že uspeva tudi njena potomka.

Najzanimivejše drevo leta 2024 je maklura.

Prenovljena planinska pot

Pot iz Velike Zake pod Ojstrico v sedlo med Malo in Veliko Osojnico, ki je v funkciji gozdne vlake, turistične pohodniške poti in uradne planinske poti v skrbništvu PD Bled, je bila letošnja pomlad sanirana. Že nekaj let je bila pot zaradi erozije, spravila lesa in množice obiskovalcev v slabem stanju, letos pa so Blejci z razumevanjem in sredstvi Občine Bled pristopili k sanaciji poti. Urejeno je bilo odvodnjavanje, škartiranje brežin, drobljenje večjega kamena in delno nasutje terase. Dela je izvajal Marko Pazlar, nadzoroval pa Martin Šolar kot zunanji strokovni sodelavec Javnega zavoda Turizem Bled.

Akvareliada Bled 2024

Slikarsko društvo Atelje Bled ob 10-letnici delovanja želi na Bledu zbrati likovne ustvarjalce vseh starosti, ki bodo ustvarjali z osnovnim medijem – vodo in barvnimi pigmenti. Likovniki bodo ustvarjali v soboto, 8. junija, med 10. in 14. uro. Podelitev diplom najboljšim in priznanj vsem udeležencem ter odprtje razstave bo 8. junija ob 16. uri v nekdanjem prostoru blejske knjižnice, Ljubljanska c. 8 (1. nadstropje). Razstava del Akvareliade Bled 2024 bo na ogled od 10. do 16. junija med 17. in 19. uro.

Nogometni kamp za mlade

Nogometni klub Bled v prvem tednu poletnih počitnic organizira poletni nogometni kamp za mlade igralce selekcij U10, U11 in U12 (igralce in igralke, rojene v letih 2014, 2013 in 2012). Število mest je omejeno. Poskrbljeno bo za nočitev s prehrano, vsaj dva treninga dnevno pod budnim očesom licenciranih trenerjev, različne popoldanske dejavnosti, 24-urno varstvo in animacijo mladih igralcev.

Nove klopi ob Savi Bohinjki

Mize in klopi ob mostu čez Savo Bohinjko so bile že zelo dotrajane, zato je Turistično društvo Bohinjska Bela poskrbelo za menjavo. Lične mize in klopi kar vabijo k počitku in malici ob sprehodih po pešpoteh in raziskovanju čudovite narave v okolici Bohinjske Bele.

Blejski vodni forum

Med 13. in 14. junijem 2024 bo v Vili Bled potekal 9. Blejski vodni forum/festival, ki ga organizira nevladna in neprofitna organizacija Blejski vodni festival (BWF), ustanovljena leta 2016. Organizacija je poleg Južne Koreje, Kitajske in Združenih držav Amerike eden od štirih vodilnih globalnih akterjev na področju razumevanja pitne vode.

BWF se osredotoča na razvoj in razumevanje kakovostne pitne vode po vsem svetu ter soustvarja nove globalne trende, tudi na področju vodne varnosti in vsestranskosti. S tem namenom so leta 2020 ustanovili tudi Evropsko združenje vodnih someljejev, ki razvija kulturo pitja vode in uvaja inovacije na tem področju. Ob prepoznavanju tehnoloških rešitev za izboljšanje kakovosti pitne vode in vodnih virov najboljše nagradijo z nagrado European Water Awards.

Na forumu o globalnih trendih in inovacijah s področja pitne vode

V času globalnih in perečih izzivov vodnih virov BWF deluje kot globalna platforma za iskanje, nadgrajevanje in promoviranje inovativnih in trajnostnih rešitev za zaščito in boljše upravljanje z vodnimi viri. Letošnji vodni forum se bo osredotočal na globalne trende, inovacije s področja kakovosti in na nove jezike razumevanja pitne vode. Mednarodni strokovnjaki bodo spregovorili o novih onesnaževalcih pitne vode, ki jih EU še ne regulira, ter njihovem vplivu na ljudi in okolje. Za omenjen izziv bodo predstavili tudi predlog dopolnitve obstoječe zakonodaje ter inovacije, ki zagotavljajo kakovost pitne vode z eliminacijo novih onesnaževalcev.

Certifikat BWF

Program Blejskega vodnega foruma/festivala bo potekal v skladu z mednarodnimi standardi certifikata odličnosti pitne vode BWF. Standard in certifikat je organizacija

O globalnem razumevanju pitne vode na 9. Blejskem vodnem forumu

/ Foto: arhiv JZ Turizem Bled

razvila z namenom, da vsem zagotovi možnost dostopa do vode odlične kakovosti, ki je brez kontaminacij in ima pravo razmerje elementov, ki dobro vplivajo na človeško telo.

O pomenu pitne vode z uglednimi gosti

Na forumu bodo sodelovali predstavniki 25 držav, ministrstva iz 9 držav ter druge nacionalne institucije in vodni strokovnjaki. Častna pokroviteljica mednarodnega

forumu je predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar, dogodek bo moderiral njen soprog, kemik dr. Aleš Musar. O pomenu vode na Islandiji bo spregovorila prva dama Eliza Jean Reid, ambasadorica Združenih narodov za turizem in doseganje ciljev trajnostnega razvoja. V sklopu dogodka bodo podpisali sporazum o nadaljnjem sodelovanju z organizacijo za vodne someljeje KISA iz Južne Koreje in sporazum z argentinsko vodno zbornico CAA o prenosu znanja v Argentino.

Uspešno obnovili certifikat

Petzvezdični Kamping Bled je obnovil certifikat Slovenia Green.

Na umirjeni zeleni lokaciji Blejskega jezera, ob vznožju Julijskih Alp in obrobju Triglavskega narodnega parka je Kamping Bled. Ta s svojo lego tik ob obali jezera nudi prvovrstno in okolju prijazno doživetje kraja. Kamp se je lani pridružil Zeleni shemi slovenskega turizma s prejemom znaka Slovenia Green Accommodation, letos so certifikat uspešno obnovili.

Ekološki kamp del skupine Sava Hotels & Resorts

Ekološki kamp najvišje kategorije gostom nudi številne možnosti za prostočasne dejavnosti na prostem, regeneracijo in razvajanje z ekskluzivnimi izkušnjami, ki so obarvane v pristna doživetja lokalnega okolja. Kamp sledi trajnostnemu konceptu, ki mu v največji slovenski turistični skupini Sava Hotels & Resorts vztrajno sledijo.

Okolju prijazno kampiranje

Več kot 700 dreves obdaja različne tipe parcel, ki so primerne za vse vrste šotorov, avtomov in prikolic. Poleg parcel standard in premium so v kampu na voljo tudi hiške za glamping Gozdne vile in sodobne lesene družinske hiše.

V sanitarnih objektih varčujejo z vodo, na vseh prhah in armaturah so nameščeni perlatorji za zmanjševanje pretoka vode,

Kamping Bled se je lani pridružil Zeleni shemi slovenskega turizma.

/ Foto: arhiv Sava Hotels & Resorts

za ogrevanje sanitarne vode izkoriščajo solarne sisteme. V kampu uporabljajo recikliran toaletni papir in brisačke za roke, pri čiščenju uporabljajo okolju prijazna čistila.

Skupni prostori, ki zahtevajo osvetlitev, so opremljeni s senzorji in varčnimi žarnicami, na področju odpadkov pa sledijo konceptu ničelne proizvodnje in strogemu ločevanju. Z namenom zmanjševanja števila

odpadkov so na vhodu v kampu postavili večji ekološki otok, ki je, razen košev za pasje iztrebke in bio odpadke pri prostorih za pomivanje posode, edino mesto zbiranja smeti.

Goste spodbujajo k odkrivanju kraja s kolesom ali peš, s trajnostno naravnostjo in pozornostjo do okolja pa v vsakodnevem delovanju uresničujejo trajnostno za-vezo v turistični industriji.

Poletna muzejska noč s performansom Eve Petrič

Vabimo vas na tradicionalno Poletno muzejsko noč na Blejskem gradu, ki bo v soboto, 15. junija. Od 18. do 24. ure bo vstop na grad prost. S programom na gradu se že tradicionalno pridružujemo skupni akciji slovenskih muzejev, galerij in drugih kulturnih ustanov, ki v tej noči na široko odprejo svoja vrata obiskovalcem. Ob **19. uri** vas vabimo na voden ogled gradu, po katerem vas bo popeljal **etnolog in geograf Janez Fajfar** (obvezne prijave na info@zkbled.si). Noč, posvečeno kulturi, bomo ob **21.30** obogatili s performansom **Eve Petrič** z naslovom Eden REtransplanted.

Eva Petrič je vsestranska umetnica, ki živi in ustvarja med Slovenijo, Dunajem in

New Yorkom. Njeno ustvarjanje je transmedijsko, saj se ukvarja tako s fotografijo, videom in umetniškimi instalacijami kot s performansi, zvokom in literarnim ustvarjanjem. Njena umetnost je bila predstavljena na več kot 100 samostojnih in 140 skupinskih razstavah po vsem svetu. Njena motivacija, da poudari večdimenzionalno arhitekturo prostora, ki jo opredeljuje atmosfera, jo je vodila k uporabi transmedialnega pristopa. Rezultat tega je več kot 30 obsežnih instalacij najdenih in recikliranih čipk, ki so bile razstavljene na različnih, večinoma javnih prostorih po vsem svetu, tudi na Blejskem gradu lani decembra pod naslovom Umetniška vozlišča Eve Petrič.

Eva Petrič / Foto Eva Petrič

S performansom Eden REtransplanted nas bo umetnica v okviru svoje instalacije TRANShomoPLANTATION, najdenih in recikliranih čipk z različnih koncev sve-

ta, popeljala na potovanje iskanja novega planeta, na katerega bi lahko presadili človeško srce, če nam razmere na Zemlji ne bi več dopuščale ostati tukaj.

Foto: Mirko Kunšič

Blejska ptica Slavka Oblaka našla svoje mesto

Akademski kipar Slavko Oblak, doma z Rečice na Bledu, je ob svoji 90-letnici domačemu kraju podaril kip Blejska ptica. Po umetnikovem izboru je umeščen pred Festivalno dvorano, najprimernejše mesto, saj v dvorani in pred njo poteka tudi veliko izjemnih glasbenih dogodkov. Blejska ptica se uvršča v Pot skulptur, ki povezuje plastike, ki jih je Bledu v preteklih letih že podaril umetnik. Prva, Ciklama ob jezeru, je bila postavljena leta 1997, Brstični vodnjak pred sedezem Občine Bled leta 2002, kip Matere božje z detetom

je bil v kapelo Blejskega gradu postavljen ob tisoči obletnici prve omembe Bleda v pisnih virih leta 2004. Od leta 2021 pa je Bled bogatejši še za plastiko Grajski cvet, ki je bila postavljena v grajski park, ki ga je Zavod za kulturo Bled v celoti prenovil leta 2019. Skulpture v bronu ali lesu, plastike, umeščene v blejske parke in javne ustanove budijo spomin na ljudi, ki so (bili) predani svoji umetnosti in Bledu. Poti, ki povezujejo njihova, na prostem videna dela, ostajajo trajni spomeniki v prostoru.

V grajski park spet prihajajo lutke

Z junijem se začne letošnja sezona lutkovnih predstav za otroke. Prva predstava, **Zajčkova hišica** (3+, trajanje 40 minut) v izvedbi Lutkovnega gledališča Ljubljana bo na sporedu **27. junija ob 19. uri** v grajskem parku. Vstopnice so že na voljo na spletu in v TIC TD Bled. V juliju bosta na sporedu še **Opičja uganka ali Mamica, kje si 4. julija** in **Muca Copatarica 25. julija**. V avgustu pa predstavi **Vidkova srajčica 22. avgusta** ter **Lili in Bine 29. avgusta**. Predstave bosta izvedli Lutkovno gledališče Fru-fru v sodelovanju s Hišo otrok in umetnosti. Vse predstave se začnejo **ob 19. uri**.

Foto: Jaka Varmuž, LGL

29. Festival Bled

Med 1. in 14. julijem bo na Bledu potekal že 29. mednarodni glasbeni Festival Bled. Letošnji festivalski mozaik sestavljajo koncertni večeri na različnih blejskih lokacijah, mojstrski tečajji za mlade glasbenike, goslarska delavnica mojstra iz Cremona in slikarska razstava. Umetniški vodja festivala mag. Jernej Brence poudarja njegovo butičnost in preplet glasbene ter likovne umetnosti. V dobrih dveh tednih se bo zvrstilo 14 koncertnih dogodkov na treh prizoriščih: v Festivalni dvorani Bled, cerkvi sv. Martina in Grand Hotelu Toplice. Festival organizira Društvo Kulturni hram v sodelovanju z Zavodom za kulturo Bled. Več o programu in nakupu vstopnic na <https://www.festivalbled.com/>.

Junjski večer z DO RE MI

Junjski večeri na prestižni lokaciji pod okriljem Zavoda za kulturo Bled so odlična priložnost, da se predstavi delo Glasbenega centra DO RE MI med iztekajočim se šolskim letom in obogati kulturna podoba kraja pred začetkom poletne sezone na Bledu. Glasbeni center DO RE MI se po uspešno izvedenih Junjskih večerih v lanskem letu vrača na oder pred Festivalno dvorano Bled. Učenci se na dveh koncertih predstavijo svojim staršem, občanom in obiskovalcem Bleda. V dveh večerih, 14. in 20. junija, se bodo predstavili šolski zbori, šolski orkestri in komorne skupine ter izbrani solisti. Vstop je prost. Koncert bo v primeru slabega vremena v Festivalni dvorani Bled.

Foto: Matjaz Resman

V Galeriji Stolp razstavlja akademska slikarka Nuša Smolič

Do konca meseca je v Galeriji Stolp na Blejskem gradu na ogled razstava Comm-Unity akademske slikarke Nuše Smolič. Gre za deveto poglavje v seriji samostojnih razstav, ki jih akademska slikarka Nuša Smolič izvaja kot del svojega projekta v zadnjem letu. Razstave potekajo na različnih lokacijah, kjer vsaka od njih prinaša svoj edinstveni koncept. Na razstavi v Galeriji Stolp je na ogled serija portretov, ustvarjenih z različnimi tehnikami, ob vsakem od njih pa se razvije kompleksen dialog med gledalcem in umetniškim delom. Predstavljeni portreti niso zgolj reprodukcije obrazov, temveč subtilni odsevi notranjih svetov, ki nam odpirajo vpogled v intimnost človeške duše, v njeno hrepenenje po povezanosti in razumevanju. Razstava bo na ogled do konca meseca junija, vsak dan v odpiralnem času gradu.

Festival sodobne glasbe .abeceda

Med 24. in 28. junijem 2024 se bo v organizaciji Inštituta .abeceda v partnerstvu z Zavodom za kulturo Bled in ob podpori Ministrstva za kulturo RS na Bledu odvil tretji Festival sodobne glasbe .abeceda. Festival, ki ga programsko oblikujejo vsebine in ideje sodelujočih ustvarjalcev, v poslušanje ponuja najnovejšo glasbeno produkcijo s področja sodobne klasične glasbe in širše. Letošnje fe-

stivalsko dogajanje prinaša 15 koncertov, razporejenih skozi celoten teden. Festivalsko dogajanje dopolnjujejo strokovna predavanja, predkoncertni pogovori, razvojni projekt [rezidenca] in cikel petih dopoldanskih koncertov za otroke, ki so brezplačni (prijava na info@zkbled.si). Več o programu in nakupu vstopnic na <https://www.kongresni-center-bled.si/si/koledar-prireditiv>.

ZKB
ZAVOD
ZA KULTURO
BLED

Več informacij na: www.zavod-za-kulturo-bled.si
Sledite nam na naših družbenih medijih @Bled castle
(Facebook, Instagram) ter na kanalu Bled Castle na YouTubeu.

V dolini Vrata čez poletje tudi reditelji

Občina Kranjska Gora med letošnjo glavno poletno sezono prometnega režima v dolino Vrata bistveno še ne bo spreminjala, organiziran bo javni avtobusni prevoz, reditelji bodo usmerjali vozila, parkirnina v Vratih pa bo občutno višja kot v Mojstrani. Novi sistem z zapornicami bodo preizkusili septembra. Glavni poudarek države in občine je, da se promet v tako občutljivih naravnih okoljih uredi in omeji.

SUZANA P. KOVAČIČ

Mojstrana – V Slovenskem planinskem muzeju so se v torek delovnega sestanka na temo projekta umirjanja prometa v dolino Vrata in na prelaz Vršič poleg županje Občine Kranjska Gora Henrike Zupan in sekretarja v Kabinetu ministrice za infrastrukturo Jerneje Pavliča udeležili še predstavniki Direkcije za ceste in drugi, tudi lokalno pomembni deležniki, predstavniki društev. Županja je poudarila,

da se promet v dolino Vrata ureja že več kot dvajset let, da pa je bil lani in letos narejen velik premik. Občina med letošnjo glavno poletno sezono sicer prometnega režima bistveno še ne bo spreminjala, od konca junija do konca septembra bo organiziran javni linijski avtobusni prevoz v Vrata, urniki bodo objavljeni v kratkem. Aktualen pa je podpis pogodbe o podelitvi stvarne služnosti med državo in občino, s katero bo Občina Kranjska Gora v Vratih s parkomati

lahko zaračunavala parkirnino, ki pa bo, kot je dejala županja, občutno višja kot na parkiriščih v Mojstrani. Občina bo organizirala tudi reditelje, ki bodo v Vratih usmerjali vozila in poskrbeli, da bodo parkirni prostori pravilno zasedeni.

Zapornice, obvestilne table ...

Pogoj za vzpostavitev delovanja sistema zapornic, ki pred vstopom v dolino Vrata že stojijo, pa je, kot je pojasnil Jernej Pavlič, zgrajeno

obračališče pred zapornicami. Izbranega izvajalca že imajo, dela naj bi bila končana do konca julija. »Z občino in lokalnimi društvi smo dogovorjeni, da bi se sistem umirjanja prometa v dolino Vrata testno v celoti začel uveljavljati nekje sredi septembra, zato da sredi glavne sezone ne povzročimo kakšnega kolapsa uporabnikom doline.« O zasedenosti parkirnih mest bodo obveščali z obvestilnimi tablam. Predvidene so štiri (na državni cesti pred Topolinom, na državni cesti pri nekdanji tovarni Lip, pred trgovino Mercator v Mojstrani in pred zapornico), sistem bo aktiven sočasno z zapornicami. V celoti bo novi režim umirjanja prometa v Vrata zaživel v naslednjem letu, do takrat pa bo dovolj časa, kot je prepričana tudi županja, da ga preizkusijo in po potrebi nadgradijo.

Najprej je bilo predvideno, da bo novi režim z zapornicami v celoti zaživel že pred letošnjo poletno sezono. Pavlič je dejal, da se je zavlekel zaradi številnih soglasij, ki so potrebna za izvedbo. Kljub temu je zadovoljen, da bodo po vseh teh letih v tej sezoni prišli do rešitve in

Županja Občine Kranjska Gora Henrika Zupan in sekretar v Kabinetu ministrice za infrastrukturo Jernej Pavlič

/ Foto: Nik Bertonec

jo v naslednjem letu uveljavili. Županja Zupanova pa: »Verjamem, da bo sistem funkcioniral in da bomo lahko vsi zadovoljni.«

Kako pa bo čez Vršič

Tudi na vrhu prelaza Vršič bodo reditelji tako kot lani usmerjali promet. V dolini že stojita obvestilni tabli – na kranjskogorski in trentarski strani – in voznikom sporočata zasedenost parkirnega prostora samo na vrhu prelaza. Če bo parkirišče polno, ustavljanje na vrhu prelaza ne bo možno. Čez Vršič bo poleti organiziran tudi linijski avtobusni prevoz. »Letos

septembra bo država predvidoma začela urejanje parkirišča na vrhu prelaza Vršič in postavitev zapornic v Kranjski Gori in na trentarski strani. Upamo, da bo novi režim za Vršič začel poskusno delovati v naslednjem letu,« je še dejala županja Zupanova. Tako na vrhu prelaza Vršič kot v dolini Vrata pa bo po celoviti uvedbi novega sistema na voljo manj parkirnih mest tudi zaradi naravovarstvenih pogojev. Pavlič je napovedal, da naj bi po letu 2026, ko se zaključijo poplavsna sanacija, prišla na vrsto za obnovo tudi Vršiška cesta ...

Zapornico pred vstopom v dolino Vrata bodo poskusno uvedli predvidoma sredi septembra. / Foto: Suzana P. Kovačič

Brez dodatnih medicinskih sester na Gorenjskem

Zdravstveni domovi v okviru Osnovnega zdravstva Gorenjske se niso prijavili na poziv za vključitev dodatne diplomirane medicinske sestre v ambulante družinske medicine.

NIKA TOPORIŠ

Kranj – Dodatne diplomirane medicinske sestre bodo kmalu okrepile ekipe ambulant družinske medicine po Sloveniji. Ministrstvo za zdravje je na poziv ambulantam za vključitev dodatnega kadra prejelo 26 popolnih vlog, kar pomeni, da bodo vse te ambulante prejele dodatna sredstva za zaposlitev. Pričakujejo, da se bo z julijem vsaki od teh ambulant pridružila nova medicinska sestra, hkrati pa bodo morali opredeliti dodatne paciente.

Gorenjski zdravstveni domovi se niso prijavili

Vendar pa zdravstveni domovi Osnovnega zdravstva Gorenjske niso sodelovali v tem pozivu. »V okviru Osnovnega zdravstva Gorenjske se zdravstveni

domovi niso prijavili na poziv za vključitev dodatne diplomirane medicinske sestre v ambulante družinske medicine. S povečanjem tima bi namreč morali

Ker ambulante v večini gorenjskih zdravstvenih domov že presegajo normativ 1895 pacientov, se za prijavo na poziv ministrstva niso odločile, so pojasnili.

li opredeliti še dodatne paciente (dodatnih tristo glavarskih količnikov). Ker pa naše ambulante v večini že presegajo normativ 1895 pacientov, se za prijavo na poziv ministrstva niso odločile,« so pojasnili v Osnovnem zdravstvu Gorenjske.

Subvencije za e-kolesa že na voljo

Subvencije za nakup mestnih ali tovornih električnih koles so že na voljo. Pridobiti bo mogoče največ petsto evrov za mestna in največ tisoč evrov za tovorna kolesa.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Borzen, organizator trga z električno energijo, je v začetku junija odprl javni poziv za sofinanciranje nakupa električnih koles, »ki so na podlagi tehničnih ali drugih lastnosti namenjena opravljanju daljših poti oziroma dnevnih poti na delo.«

Finančne spodbude so namenjene subvencioniranju nakupa e-koles, ki ustrezajo razpisnim pogojem. Z razpisom bodo namreč subvencionirali dva sklopa e-koles.

Subvencijo bo mogoče pridobiti ob nakupu novih mestnih oz. zložljivih e-koles, ki ustrezajo standardom in so primerna za dnevno mobilnost (med drugim mora biti serijsko opremljeno z blatniki in lučmi). Kot so še pojasnili, e-kolesa, ki bi ta pogoj lahko izpolnjevala s kasnejšimi nadgradnjami,

Trajnostno mobilnost odslej spodbujajo tudi s subvencijami za e-kolesa. Fotografija je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

do subvencije niso upravičena.

Drugi sklop pa omogoča tudi subvencije za tovorna električna kolesa, ki izpolnjujejo razpisne pogoje.

Za prvi sklop bo mogoče pridobiti subvencijo v višini 25 odstotkov maloprodajne cene (z DDV), a največ petsto evrov. Do subvencije so tako upravičena

kolesa, katerih cena ne presega 2500 evrov.

Za drugi sklop pa bo mogoče pridobiti subvencijo v višini 30 odstotkov maloprodajne cene tovornega kolesa, a največ v vrednosti tisoč evrov.

Skupna vrednost sredstev, namenjenih za sofinanciranje ukrepa nakupa električnih koles, znaša štiri

milijone evrov, od tega je v letošnjem letu predviden obseg subvencije do dva milijona evrov.

Do subvencije so upravičene fizične osebe s stalnim ali začasnim prebivališčem v Sloveniji, ki so nakup kolesa opravile v času polnoletnosti. Vsak upravičenec lahko odda največ eno vlogo za pridobitev subvencije. Za oddajo vlog je Borzen prip-

Skupna vrednost sredstev, namenjenih za sofinanciranje ukrepa nakupa električnih koles, znaša štiri milijone evrov.

ravil posebno spletno aplikacijo. Posed kolesa bo treba dokazati s priloženo fotografijo, računom in potrdilom o izvedenem plačilu ter izjavo prodajalca in izjavo upravičenca ali pooblastilom njegovega pooblaščenca.

Zaostrili pravila na jezeru

Občina Bled je po lanskem poletnem kaosu na Blejskem jezeru spremenila odlok o plovbnem režimu, ki po novem prepoveduje uporabo desk na električni ali motorni pogon na jezeru in puščanje supov, kajakov ter kanujev na plavajočih napravah ob otoku.

MAŠA LIKOSAR

Bled – Občina Bled se je v preteklih letih srečevala s težavami na Blejskem jezeru, ki so jih povzročala predvsem plovila na električni pogon, kot so denimo električne in motorne deske. »Tovrstne deske so švigale mimo glav plavalcev in jih izpostavljale veliki nevarnosti,« je poudaril blejski župan Anton Mežan. Da bi zagotovili varnost in mirno sobivanje različnih dejavnosti na jezeru, je občina pripravila spremembo odloka o plovbnem režimu, ki so ga blejski svetniki na torkovi seji po skrajšanem postopku sprejeli.

Prepovedi plovbe

Ena izmed ključnih sprememb je prepoved plovbe in uporabe kajtov, kakršnih koli desk ter športnih rekvizitov na električni ali motorni pogon. »Razvoj tehnologije prinaša številne nove produkte za plovbo ali izvajanje rekreacije na vodi. Tako se razvijajo športni rekviziti, ki dosegajo velike hitrosti, kar pomeni tudi večjo nevarnost za druge deležnike. Glede na prostorsko omejitve jezera in številnost uporabnikov menimo, da je treba zaradi varnosti na Blejskem jezeru uporabo tovrstnih rekvizitov

Medtem ko supov, kajakov in kanujev na Blejskem jezeru ne prepovedujejo, pa ne bo dovoljeno njihovo puščanje na plavajočih napravah ob Blejskem otoku. / Foto: Gorazd Kavčič

omejiti oziroma določenih tudi prepovedati,« so obrazložili na Občini Bled.

Dovoljeni bosta samo plovba in uporaba plovil ter športnih rekvizitov, ki so izrecno navedeni v odloku. Med njimi so pletne, leseni čolni, športni veslaški čolni in spremljajoča plovila na električni pogon v času

pogon za izvajanje podvodnih dejavnosti na področju ekologije ter zaščite naravne in kulturne dediščine.

Omejitve pristajanja

Sprememba odloka zadeva tudi omejitve pristajanja na območju otoka za vsa plovila, ki nimajo predvidenega priveza – kot so na primer

Župan Anton Mežan: »Supanja na jezeru ne prepovedujemo in tudi ne uporabe kajakov ali kanujev. Pričakujemo pa, da bodo obiskovalci in domačini spoštovali naš kraj.«

vadbe in prireditev, jadralne dolžine do 6,5 metra, jadralne deske, deske na ročni, nožni ali vetrni pogon, supi in plovila na električni

supi, kajaki in kanuji. »Zlasti v visoki turistični sezoni je značilno, da številni uporabniki supa priveslajo na otok in svojo desko pustijo

ležati na obali otoka, ob vstopno-izstopnih mestih ter na plavajočih napravah,« so navedli na občini.

Rekreacija na jezeru bo z omenjenimi plovili še naprej možna, pristajanje na otoku pa po novem ne. Kot so še poudarili na občini, ima Blejski otok omejeno število pomolov, ki so namenjeni le za privez pleten, lesenih čolnov z vesli, plovil za dostavo na Blejski otok in hidrobusov. »Blejski otok je tudi sicer kulturni spomenik državnega pomena, vedenje na takšnih krajih pa zahteva določen kodeks obnašanja in oblačenja,« so dodali.

Poostren nadzor

Obiskovalce, ki bodo otok kljub temu obiskali s supi, kajaki ali kanuji, bodo ozaveščali zaposleni na otoku ter redarji. Na občini so za pletje napovedali tudi poostren nadzor, pri čemer ostaja globa za kršitev plovbnega režima nespremenjena in znaša 600 evrov. Svetniki so podprli spremembo odloka in se strinjali, da je treba vzpostaviti red. Vendar so opozorili, da bodo spremembe prizadele tudi tiste, ki so že doslej spoštovali pravila. Prav tako so izrazili dvom o možnostih in učinkovitosti izvajanja nadzora.

NEKROLOG

Franc Lebar (1939–2024)

V mesecu maju se je od nas poslovil dolgoletni ravnatelj in direktor »iskrške« srednje šole v Kranju, danes dela Šolskega centra Kranj. Svoje delo in energijo je posvetil pedagoškemu poklicu, najprej kot učitelj strokovnih predmetov, kasneje pa ravnatelj strokovne šole za tehniške poklice na Zlatem polju. S svojo osebnostjo in delom je zaznamoval številne generacije gorenjskih »iskrašev«.

Rodil se je leta 1939 v Stražišču pri Kranju in otroška leta preživel v času vojne. Osnovno šolo je začel obiskovati v Stražišču pri Kranju tik po drugi svetovni vojni, leta 1946. Po končani nižji gimnaziji se je leta 1954 vpisal na poklicno šolo Iskra Kranj in jo po treh letih zaključil.

Želja po znanju ga je vodila v Ljubljano, kjer je leta 1961 dosegel naslednjo stopnjo v izobrazbi. Postal je strojni tehnik. Nato je nadaljeval študij na Fakulteti za strojništvo ob delu oz. iz dela. Leta 1968 je zaključil študij na prvi stopnji in leta 1975 na drugi stopnji ter postal univerzitetni diplomirani inženir strojništva. V tem času se je poročil z defektologinjo Silvo in rodil se jima je sin Igor.

Že leta 1967 je začel poučevati strokovne predmete strojne smeri v takratnem Šolskem centru Iskra v Savski loki v Kranju. Leta 1976 je postal ravnatelj Tehniške šole. Od leta 1982 pa je kar pet mandatov opravljal delo ravnatelja Srednje elektro in strojne šole Kranj. V času svojega ravnateljstva je veliko pozornosti posvetil materialnim pogojem za delo šole. Število dijakov je zaradi potreb gospodarstva raslo, šola v Savski loki pa je postajala pretesna. Tako smo pod njegovim vodstvom leta 1985 dobili novo šolo na Zlatem polju, leta 1996 pa tudi novo športno dvorano. Uvajal je tudi nove programe. Tako smo leta 1994 začeli izvajati program računalniške tehnike, v šolskem letu 1998/99 pa tudi program tehniške gimnazije.

Veliko so mu pomenili tudi urejeni odnosi med delavci šole, dijaki in starši. Šola pa je bila že takrat odprta tudi navzven in se je povezovala s skupnostjo.

Najina pot se je prvič križala, ko sem leta 1979 postal dijak »iskrške« šole. Leta 1989 pa sva postala sodelavca. Moje strokovno področje je bilo sicer elektrotehnika in računalništvo, vendar pa sva z gospodom ravnateljem Francem Lebarjem vse do njegove upokojitve leta 2002 vzorno sodelovala. Tudi kasneje se je rad udeleževal vseh prireditev, na katere smo ga kot nekdanjega ravnatelja povabili, in vedno ga je zanimalo, kako poteka vzgojno-izobraževalni proces na njegovih šolah. Redno se je udeleževal naših prednovoletnih srečanj in poklepetal z nekdanjimi in sedanjimi učitelji ter drugimi delavci šole. Sam se ga bom vedno spominjal kot vzornega ravnatelja, ki je šolo vodil strokovno, prijazno in z naravno avtoriteto.

Jože Drenovec, direktor Šolskega centra Kranj

Med nagrajenci tudi Gorenjci

JOŽE KOŠNJEK

Kropa – Gibanje Kultura-Natura, ki ga vodi Slavko Mežek, bo tudi letos podelilo priznanja naša Slovenija. Nagrajence je izbrala žirija pod vodstvom koroške etnologinje in univerzitetne profesorice dr. Herte Maurer-Lausegger. Med prejemniki so tudi Gorenjci: Kulturno društvo Josipine

Turnograjske iz Preddvorra in njegova predsednica ddr. Mira Delavec Touhami, Jernej Jeglič iz Podbrezic za vodenje projekta Podbreška potica ter Anja Bunderla iz Podhoma za ohranjanje ljudskega gradiva in čipkarske šole iz Žirov, Železnikov in Idrije. Podelitev priznanj bo v soboto, 8. junija, ob 11. uri v Svečah na Koroškem.

Pasijonska sveta maša

Škofja Loka – Pasijonec Škofjeloškega pasijona Blaž Karlin in koordinatorka gibanja slovenskih pasijoncev Pasijonski veter Andreja R. Megušar vabita k pasijonski sveti maši v spravo za bogokletje. Ta bo potekala na slovesni praznik presvetega Srca Jezusovega, danes, v petek, 7. junija, ob 18. uri v kapucinski cerkvi sv. Ane v Škofji Loki.

Celovite energetske rešitve za vaš dom in podjetje

Rušitev mostu čez Kokro v Preddvoru

ALENKA BRUN

Preddvor – V ponedeljek začnajo predvideno rekonstrukcijo mostu čez reko Kokro, ki je pomemben del cestne infrastrukture občine Preddvor. Po njem poteka tudi povezava skozi središče Preddvora naprej do Bel in v Kranj. Na drugi strani most predstavlja del glavne cestne povezave s cesto

Kranj–Jezersko. Marsikdo most pozna kot most čez Kokro pri Jelovici. Na spletni strani Občine Preddvor so objavili, da bodo dela potekala do oktobra letos. Ker bo v tem času most zaprt, bo obvoz za osebna vozila in avtobuse urejen skozi Breg ob Kokri in Tupaliče, za tovorni promet pa bo potekal skozi Zgornjo Belo in Bobovek.

Dela na mostu bodo potekala do letošnjega oktobra, obvozi bodo urejeni. / Foto: Alenka Brun

Jubilej domžalske godbe

Godba Domžale kot najstarejše domžalsko društvo letos praznuje visok, stoštirideseti jubilej.

MAŠA LIKOSAR

Domžale – Vrhunec celoletnega praznovanja je bil minuli konec tedna, ko so pripravili slavnostno akademijo, koncert Srčni mozaik z gostoma Raiven ter Slovenskim okteto, v soboto pa so sodelovali na vsedomžalskem druženju z naslovom Pozdrav iz Domžal. Na osrednji slovesnosti v Kulturnem domu Franca Bernika so podelili priznanja godbenikom za dolgoletno delovanje in zahvale posameznikom ter ustanovam, ki podpirajo njihovo udejstvovanje. Poleg tega so bila podeljena priznanja Javnega sklada za kulturne dejavnosti – jubilejne značke Vinca Štrucla. Imenovali so dva nova častna člana Godbe Domžale, Ireno Kovač in Lojzeta Stražarja, ki sta si naziv prislužila za prizadevno in društvu naklonjeno delo.

Kot je poudaril Jože Pavli, predsednik Kulturnega društva Godba Domžale, je 140-letna tradicija godbe pomembna za celotno ljubiteljsko kulturo v domžalski občini. Dodal je, da so bili v dolgi zgodovini tako vzponi kot padci. »A če potegnemo zaključek, je zgodba Godbe

Irena Kovač in Lojze Stražar sta postala častna člana Godbe Domžale. / Foto: Tina Dokl

Domžale zgodba o uspehu. Tu vidim uspeh glasbenikov, predanih prednikov, ustanoviteljev s Francem Feiferjem na čelu, uspeh

sestavljeno iz najrazličnejših generacij.«

Zbrane je nagovoril tudi domžalski podžupan Borut Ernestl, ki je dejal, da

pri ohranjanju glasbene dediščine godbenike zlahka uvrstili med profesionalne sestave, čeprav delujejo na področju ljubiteljske kulture. »Kulturna društva bogatijo naš vsakdan, skrbijo za pisano življenje v lokalni skupnosti in skozi umetnost med nami ustvarjajo povezave, ki so morda očem nevidne in zato mnogokrat spregledane, a za ustvarjanje sinergije nepogrešljive.« je dodal podžupan Ernestl.

So ena redkih slovenskih godb s svojim godbenim domom, ki bo 4. avgusta zaznamoval 95 let.

okolja, v katerem godba ves čas deluje, ter uspeh poslušalcev in podpornikov, ki ves ta čas spremljajo in podpirajo skupino zanesenjakov,

glasba domžalske godbe spremlja vse pomembnejše praznike. Prepričan je, da bi glede na njihov odnos do dela in predanost

Vodenje Arboretuma prevzema Matjaž Mastnak

ALENKA BRUN

Volčji Potok – Ministrica za kulturo dr. Asta Vrečko je za direktorja javnega zavoda Arboretum Volčji Potok imenovala Matjaža Mastnaka, dosedanjšega pomočnika direktorja za program, ki bo vodenje prevzel 1. julija. Mastnak je univerzitetni diplomirani inženir gozdarstva, ki je v Arboretumu Volčji Potok zaposlen od leta 2001. Sprva je bil kurator

zbirk, z oktobrom 2019 pa je postal pomočnik direktorja za program. Je avtor pedagoških in publicističnih del, kot predavatelj je sodeloval na domačih in mednarodnih strokovnih posvetih. Je član Prirodoslovnega društva Slovenije, Botaničnega društva Slovenije, Društva ljubiteljev vrtnic Slovenije in upravnega odbora Združenja pridelovalcev okrasnih rastlin Slovenije.

Matjaž Mastnak / Foto: Tina Dokl

Matjaž Jug novi predsednik podjetniškega kluba

Kamnik – Člani Podjetniškega kluba Kamnik so konec maja na skupščini za novega predsednika potrdili Matjaža Juga. Jug je ob izvolitvi napovedal nadaljevanje začete dela in tudi uvedbo novih projektov, s katerimi želijo krepiti vlogo podjetniškega kluba tako v lokalni skupnosti kot širše. Generalna sekretarka kluba bo še naprej ostala Nika Škrjanec, po statutu pa je mesto podpredsednika pripadlo dosedanjemu predsedniku Janku Čevki. Jug ima več kot dvajsetletne izkušnje v turizmu in svetu zagonskih podjetij, ukvarja se s teambuildingom in je ustanovitelj inovativnih podjetij ETC Adriatic in Območje 70. Je ustanovitelj Zadruga KIKštarter, član podjetniškega kluba, dejaven pa je tudi v Pospeševalniku KIKštarter.

Popravila v novem kranjskem parku

Kranj – Bleiweisov park v Kranju ni odprt niti še mesec dni, pa v njem že potekajo popravilna dela, zato so posamezni deli parka začasno zagrajeni z gradbeno ograjo. Kot so sporočili z Mestne občine Kranj, so morali v delu parka z otroškimi igrali odstraniti in odpeljati v popravilo t. i. bagerček. Igralo je bilo namreč zaradi vandalizma polomljeno. Izvajalec del je odstranil tudi tri gugalnice, t. i. gnezda, ki jih bo nadomestil z enojnimi gugalnicami, ki so primernejše za mlajše otroke. Popraviti bo treba še betonske plošče in asfaltne površine na kolesarski stezi. Dela se bodo izvajala do konca prihodnjega tedna, posamezni deli parka pa bodo med izvajanjem del ograjeni z gradbeno ograjo, so sporočili z občine.

DOM UPOKOJENCEV KRANJ
Cesta 1. maja 59, Kranj, 4000 Kranj

Svet doma upokojevcev Kranj na podlagi 34. in 35. člena Zakona o Zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP), 25. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 – ZIUZDS), 56. in 57. člena Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO, 196/21 – ZDOsk, 82/23 in 84/23 – ZDOsk-1), 34. člena Statuta Doma upokojevcev Kranj z dne 28. 11. 2016 ter sklepa 9. redne seje z dne 15. 5. 2024 razpisuje prosto delovno mesto

DIREKTORJA / DIREKTORICE Doma upokojevcev Kranj

Za direktorja Doma upokojevcev Kranj je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje zakonske pogoje določene v 56. in 57. členu Zakona o socialnem varstvu.

Izpolnjevanje pogojev morajo kandidati dokazati z naslednjimi listinami:

1. dokazilo o doseženi izobrazbi,
2. dokazilo o opravljenem strokovnem izpitu po ZSV,
3. dokazilo o najmanj 5 letnih delovnih izkušnjah (potrdilo o zaposlitvah iz ZPIZ ali potrdilo dosedanjih delodajalcev),
4. program vodenja doma.

Kandidat mora k vlogi predložiti svojo izjavo:

- o aktivnem znanju slovenščine,
- o osnovnem znanju za delo z računalnikom,
- da domu dovoljuje preverbo resničnosti vseh v vlogi navedenih podatkov in listin.

Mandat direktorja traja 5 let. Z imenovanim direktorjem se sklene pogodba o zaposlitvi za določen čas, za čas trajanja mandata.

Za pravočasno se štejejo vloge, ki prispejo na dom najkasneje do 22. 6. 2024 do 24.00 ure na naslov Dom upokojevcev Kranj, Cesta 1. maja 59, 4000 Kranj, s pripisom » Svet zavoda – razpis za direktorja – Ne odpiraj«.

Svet doma prepozno prispelih vlog ne bo obravnaval. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v zakonitem roku.

Svet doma upokojevcev Kranj

zdravje & lepota

Slovenija druga v Evropski uniji

Slovenija je po številu vstavitve aortnih zaklopk brez odpiranja prsnega koša na milijon prebivalcev druga v Evropski uniji. Predstavniki Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana so poudarili, da dosežek odraža vrhunsko oskrbo bolnikov v Sloveniji. Program so začeli razvijati leta 2008 za bolnike z visokim tveganjem za operacijo na odprtem srcu. Lani so izvedli 320 tovrstnih posegov, letos jih načrtujejo 380.

Pilotni projekt za dodatne bolničarje-negovalce

Ministrstvo za zdravje je objavilo razpis za pilotni program pripravništva za pridobitev poklicne kvalifikacije bolničar-negovalca. Namen razpisa je financirati teoretični del pripravništva v štirih izbranih izobraževalnih ustanovah, kar bi v dveh letih omogočilo do 416 posameznikom pridobitev poklicne kvalifikacije. Za izobraževanje se bodo lahko prijavi posamezniki z najmanj četrto stopnjo izobrazbe. Prejemali bodo mesečno plačo.

V primežu tobaka

Svetovni dan brez tobaka, ki je vsako leto zadnji dan meseca maja, se je letos osredotočil na zaščito mladih pred manipulativnimi praksami tobačne industrije in njenimi agresivnimi marketinškimi taktikami.

NIKA TOPORIŠ

Čilj je preprečiti uporabo tobaka in nikotina med mladimi. Medicinske sestre igrajo ključno vlogo pri izobraževanju in ozaveščanju o škodljivih posledicah uporabe tobaka, njihovo poslanstvo pa vključuje zdravstveno vzgojo, preventivo in promocijo zdravja, opozarja Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Zbornica – Zveza).

ozaveščajo javnost o nevarnostih uporabe tobaka, razkrivajo poslovne prakse tobačnih podjetij, si prizadevajo za boj proti tobačni epidemiji ter spodbujajo ljudi, da zahtevajo svojo pravico do zdravja in zdravega življenja,« so zapisali.

Po ocenah kar 37 milijonov mladih, starih od 13 do 15 let, uporablja tobak. »Nikotin je snov, ki zasvoji zelo hitro, kot psihoaktivna snov vpliva na razvoj mladih možganov. Čim mlajši ga začnejo uporabljati, tem večja je zasvojenost. Ob tem ima celo vrsto negativnih vplivov na vse organske sisteme v

Po ocenah v svetovnem merilu kar 37 milijonov mladih, starih od 13 do 15 let, uporablja tobak. / Foto: Nika Toporiš

»Ko tobačna industrija enkrat zasvoji mladega človeka, dobi stranko za dolga leta. Zato je pomembno mlade ozaveščati o nevarnostih in škodljivih posledicah uporabe tobaka in nikotina, ne glede na vrsto izdelka, s katerim sta. Medicinske sestre in drugi zdravstveni delavci imamo ključno vlogo pri izobraževanju in ozaveščanju tako staršev in učiteljev kot otrok in mladostnikov,« je prepričana Mariana Paula Rezelj, predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji pri Zbornici – Zvezi. Svetovni dan brez tobaka na pobudo Svetovne zdravstvene organizacije zaznamujemo od leta 1987. Kot poudarjajo v Zbornici – Zvezi, je namenjen opozarjanju na svetovno tobačno epidemijo ter preprečljive smrti in bolezni, ki jih povzročajo kajenje. »Ob tej priložnosti različne organizacije po vsem svetu

telesu in lahko povzročijo dolgotrajne in nepovratne zdravstvene posledice. Mladi začnejo vnašati nikotin v telo s pomočjo različnih nikotinskih izdelkov in že zgodaj postanejo zasvojeni z nikotinom,« poudarjajo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje. Še bolj skrb vzbujajoče je, da mladi v vseh regijah sveta uporabljajo e-cigarete v večjem obsegu kot odrasli. Kot so prepričani v Zbornici – Zvezi, tobačna industrija svoje napore usmerja predvsem v mlade in nove izdelke, kot so e-cigarete, snus in nikotinske vrečke.

V Sloveniji že več let sprejemamo ukrepe, s katerimi bi zmanjšali uporabo tobačnih in podobnih izdelkov. Zadnji ukrep, ki smo ga sprejeli, je prepoved arom v elektronskih cigaretah, saj te po mnenju strokovnjakov elektronske cigarete naredijo privlačnejše in so eden izmed ključnih razlogov za poseganje po njih.

gorenjske lekarnice

Farmaceutov nasvet iz Gorenjskih lekarn

Oskrba rane

Koža je kompleksen organ, ki opravlja številne zahtevne naloge. Med drugim ščiti telo pred vdorom snovi iz okolja ter pred škodljivimi zunanjimi vplivi, ki lahko vodijo do poškodbe kože.

Rana nastane na mestu, kjer se tkivo pretrga. Glede na **globino** razlikujemo površinske in globoke rane. **Površinske rane** segajo v zgornjo plast kože. **Globoke rane** segajo globlje, lahko v podkožje ali celo v mišice. Rane ločimo tudi glede na **čas celjenja**. **Akutne rane**, med katere uvrščamo praske, ureznine, odrgnine, vbodne, kirurške rane in opekline, praviloma nastanejo zaradi zunanje **poškodbe**. **Kronične rane** pa nastanejo zaradi **bolezenskih sprememb**, kot so motnje v žilni prekrvavitvi, rakava obolenja, razjede zaradi pritiska na del telesa, spremembe, ki nastanejo na stopalu bolnika kot posledica kroničnih zapletov sladkorne bolezni. Te rane se običajno celijo dlje časa, saj je celjenje odvisno tudi od osnovne bolezni.

Kako ravnati pri poškodbah kože

Sami oskrbimo le **površinske, manjše, akutne rane brez znakov okužbe**. Na okužbo lahko pomislimo, kadar ima rana povečan izloček, je pordela ali topla. Brez zdravniškega nadzora nikoli ne oskrbujemo ugrizov, globokih ran, zelo umazanih ran, ureznin, katerih robovi niso gladki, kadar se na mestu pod rano občuti odrevenelost ali nezmožnost gibanja, kadar gre za vbod z odvrženo injekcijsko iglo, kadar ne zmoremo odstraniti tujka ali kadar po 15 minutah neprekinjenega pritiska na rano ta še vedno krvavi. Za določene skupine bolnikov, na primer z motnjami v strjevanju krvi ali s sladkorno boleznijo, je ob nastanku ran priporočljiv posvet z zdravnikom.

Pri vseh vrstah ran velja, da v primeru krvavitve najprej poskrbimo za njeno zaustavitev. Na rano pritisnemo, najbolje s sterilno kompreso ali čisto tkanino. Rano **speremo s fiziološko raztopino** ali **pod neoporečno tekočo vodo**. Rano **prekrijemo s sterilno obvezo** (gazo, kompreso), ki jo redno menjavamo (ob prepojenosti obveze, pojavu vonja, bolečine). V primeru oteklene, podplutbe ali opekline je priporočljivo, da rano **hladimo z obkladki** (pomagamo si lahko s hladilnimi blazinicami, primernimi za shranjevanje v hladilniku ali zamrzovalniku).

Kateri izdelki pospešijo celjenje ran

Pri površinskih ranah si lahko pomagamo z uporabo izdelkov, ki s svojimi lastnostmi pripomorejo k hitrejšemu celjenju ran. Na vse vrste ran v fazi celjenja lahko naneseemo **hidrogele**, ki vzdržujejo vlažnost rane, vežejo izloček iz rane ter mehčajo odmrlo tkivo. Naneseemo jih lahko v debelem sloju in rano pokrijemo z ustreznimi obliži ali **sodobnimi oblogami za rane**. Tudi izdelki, ki vsebujejo **hialuronsko kislino**, vzdržujejo vlažnost rane ter povrnejo čvrstost, prožnost in elastičnost tkiva.

Antiseptiki, npr. **perujski balzam**, **medicinski med**, **oktenidin**, **klorheksidin**, uničujejo mikroorganizme na koži. Uporabljamo

tudi izdelke rastlinskega izvora s protivnetnim delovanjem (izvleček prave kamilice, alojin gel) ter izdelke z aktivnim kisikom.

Mazilo za rane Galenskega laboratorija Gorenjskih lekarn je pripravljeno po preizkušeni lekarniški recepturi. Uporabljamo ga pri odrgninah, preležaninah, opeklinah, žuljih, razpokani koži. Vsebuje tekoči izvleček prave kamilice, ki deluje protibakterijsko in protivnetno, ter **bizmutov subgalat**, ki suši izcedek in zaščiti prizadeti predel pred draženjem. Dodatek perujskega balzama deluje blago antiseptično.

V toplih pomladanskih in poletnih dneh se nam zlahka zgodi, da nas sonce ujame nepripravljene. **Opeklina**, tudi tista, ki nastane zaradi izpostavljanja sončnim žarkom, je poškodba tkiva. Zato ne smemo pozabiti na **zaščito kože pred soncem**, bodisi s kremo z zaščitnim faktorjem ali pa z oblačili. V primeru blažjih sončnih in drugih opeklin lahko uporabimo izdelke, ki spodbujajo obnavljanje poškodovanega kožnega tkiva. Take lastnosti imata **dekspanentol** v galenskem zdravilu **Pantenol mazilo** ter **ribje olje**, ki je bogat vir vitaminov A in D3 in ga vsebuje **Ribje mazilo**. Izdelki za oskrbo in celjenje ran ter obvezilni material so nepogrešljivi v počitniški lekarni. Pred odhodom na dopust v lekarnah poiščimo tudi izdelke za zaščito pred soncem in nego po sončenju.

Pripravila: Polona Gabrovšek, mag. farm.

gorenjske lekarnice
GALENSKI LABORATORIJ

OSKRBA RANE

Izdelki Galenskega laboratorija Gorenjskih lekarn

Pred uporabo natančno preberite navodilo!
O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali s farmacevtom.

www.gorenjske-lekarne.si, info@gorenjske-lekarne.si

Lekarniške enote: Zlatorog, Bohinjska Bistrica, Cerklje, Gorenja vas, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Kropla, Lesce, Planina, Planina II, Podlubnik, Preddvor, Primskovo, Radovljica, Stražišče, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri, Žirovnica

Farmakoinformativna služba, Galenski laboratorij, Kontrolno analizni laboratorij

Homeopatska zdravila za samozdravljenje - Za svetovanje se predhodno naročite.

KRVODAJALSTVO

(P)ostanite del moštva

V luči dneva slovenskega krvodajalstva je v Nacionalnem nogometnem centru Brdo potekala predstavitev pobude (P)ostani del moštva, ki združuje Zavod RS za transfuzijsko medicino, Zvezo nogometnih sodnikov Slovenije s podporo Nogometne zveze Slovenije in Rdeči križ Slovenije.

NIKA TOPORIŠ

Cilj pobude je poudariti pomen krvodajalcev za zdravstvene programe ter vlogo nogometnih sodnikov kot ambasadorjev in podpornikov krvodajalstva. »Krvodajalsko moštvo v Sloveniji je veliko in za tiste, ki so že del moštva, želimo, da tudi ostanejo. Želimo si več mladih, zdravih in družbeno odgovornih posameznikov – želimo si, da tudi oni postanejo del moštva. In biti del moštva ne pomeni biti zgolj in samo krvodajalec,« je v uvodu pojasnila generalna sekretarka Rdečega križa Slovenije Cvetka Tomin. Podpora športnih organizacij je ključnega pomena, saj športniki in sodniki predstavljajo pozitivne vrednote, kot so sodelovanje, odgovornost

in zdrav življenjski slog, ki je bistven za darovanje krvi in učinkovito zdravljenje bolnikov. Vodja sodniškega oddelka Zveze nogometnih sodnikov Slovenije Žiga Dobrun: »Naša osnovna želja je bila krvodajalska

akcija in res smo veseli, da je iz te začetne želje nastala čudovita ideja, ki se z današnjim dnevom uresničuje, in prepričani smo, da bo veliko ljudi postalo del moštva in da bodo po najboljših močeh podprli krvodajalstvo.«

Kdo so člani moštva

Pred kratkim smo se tudi sami udeležili krvodajalske akcije, ki je potekala v Kranju, da bi preverili, kdo so tisti, ki so že del krvodajalskega moštva. Akcije v Kranju se je udeležilo 180 krvodajalcev,

Bojan Barišič je krvodajalec že 25 let. / Foto: Tina Dokl

Namen pobude (P)ostani del moštva je spodbuditi ljudi, da postanejo krvodajalci. / Foto: Gorazd Kavčič

med njimi tudi Bojan Barišič. »Sem reden krvodajalec, še posebno po tem, ko je moj oče potreboval kri. Sicer je umrl, vendar mu je kri podaljšala življenje, bil je popolnoma drug človek. Spodbujam tudi druge, krvodajalstvo se mi zdi zelo pomembno, da si ljudje pomagamo med sabo,« je dejal Barišič, ki že 25 let trikrat letno daruje kri, po novem pa tudi plazmo. Stanje krvnih zalog se dnevno spreminja. Na dan krvodajalske akcije v Kranju (30. maj) so bile zaloge zadovoljive. »Trenutno ni izrazitega pomanjkanja določene krvne skupine, zaloge so zadovoljive, vsekakor so dobrodošli vsi

krvodajalci, vsakič znova pa še posebno lepo vabimo krvno skupino RhD negativni, ki je v manjšini in posledično zaloge hitreje poidejo,« je pojasnila zdravnica Katja Berk Lahajner z Zavoda Republike Slovenije za transfuzijsko medicino. Po njenih besedah ima krvodajalstvo v Sloveniji dobro, dolgoletno tradicijo. »Verjamem, da smo zavedni krvodajalci. Krvodajalstvo je namreč izrednega pomena – ne le za ponesrečence, temveč predvsem za hematološke paciente, ki so življenjsko odvisni od krvodajalcev in njihove dobre volje, da se udeležijo krvodajalskih akcij,« je dejala.

INSTITUT.O.D.O.O., VEGOVA ULICA 29 C, KOPER - CAPODISTRIA

Kako do mladostnega globokega sna

Najbolj se odpočijemo v času globokega sna. A s staranjem postaja spanje vse bolj plitko in pretrgano. Žleza češerika namreč proizvaja vse manj melatonina, hormona spanja. Z raziskovanjem spanja smo se ukvarjali predvsem v drugi polovici devetdesetih let preteklega stoletja. V knjigi Ko zdravila odpovedo (2001) smo predstavili tri glavne strategije za priklic globokega spanja:

– Razbremenimo organizem pred spanjem. Melatonin ni le hormon, temveč tudi močan antioksidant, kar je celo njegova primarna funkcija. Če je telo pred spanjem polno strupov, se bo melatonin porabil za razstrupljanje in ga bo zmanjkalo za spodbuditev globokega spanja. Pred spanjem naj zato ne bo psihičnih in fizičnih naporov, ne jejmo težke hrane in ne pijmo alkohola (spanje je potem plitko). Če ves dan nismo izpraznili črevesja, je zvečer zadnji čas, da to opravimo.

– Spodbudimo ustvarjanje melatonina. Naše telo v temi ustvarja melatonin iz serotonina, hormona sreče, ki ga je večinoma ustvaril čez dan ob uživanju dovolj sončne svetlobe skozi oči. Naravna formula za pridobivanje melatonina je: bivajmo vsaj eno uro na dan zunaj ob dnevni svetlobi (brez očal), ponoči pa bodimo v temi. Zvečer torej pritajimo svetlobo, v spalnici preprečimo vdor svetlobe od zunaj, spimo brez prižganih luči.

– Pred spanjem vzemimo melatonin. Prva dva ukrepa marsikateremu starejšemu žal ne pomagata do globokega spanja. S staranjem je namreč češerika nagnjena h kalcifikaciji in ni več sposobna ustvariti dovolj melatonina. V organizem je treba vnesti dodaten melatonin.

Ta hormon je leta 1958 odkrila skupina raziskovalcev pod vodstvom dr. Aarona Lernerja. Za potrebe znanstvenih poskusov so ga sprva pridobivali iz češerike goveda, a se je kasneje izkazalo, da ga je možno preprosto in poceni sintetizirati. Desetletja testiranje so dokazala, da je uživanje takega melatonina varno. V prodaji je kot prehransko dopolnilo predvsem za izboljšanje spanja in za premoščanje časovnih razlik pri letalskih poletih.

Melatonin ni droga, ne povzroča odvisnosti, ne zastruplja; nasprotno, kot močan antioksidant telo razstruplja. Telo pripravi, da se pogrezne v spanje, tako da se znižata utrip srca in telesna temperatura. Poleg tega ima melatonin sposobnost dekalificirati češeriko, ki tako sčasoma spet začne proizvajati dovolj melatonina. Naj ponazorim s primerom.

Mnogi starejši izboljšajo spanje z dodatkom melatonina že v nekaj dneh, a v nekaterih primerih je težava bolj trdovratna. Našega 86-letnega prijatelja iz Ljubljane je mučila nespečnost, poleg tega je vsako noč doživljal nočne more.

Iz tujine (pred desetletji se ga v Sloveniji še ni dalo dobiti) smo mu priskrbeli nekaj škatlic melatonina. Začel ga je jemati po 3 mg pred spanjem. Po mesecu in pol rednega jemanja spanje še ni bilo boljše, a nam je navdušeno telefoniral, da ni več nočnih mor, da je čez dan bolj spočit. Vztrajal je in po treh mesecih uživanja se je tudi spanje izboljšalo. V letih, ki so sledila, je melatonin jemal redno. Ob tem ni zaznal nobenih negativnih stranskih učinkov. Ker si melatonina v nekem obdobju ni mogel priskrbeti, ga tri mesece ni jemal. Ob tem ni čutil nobene abstinence krize. Še več, tudi brez dodatnega melatonina je bilo spanje dobro, nočne more pa se niso vrnilo. Domnevamo, da je prehransko dopolnilo usposobilo češeriko, da je spet začela proizvajati več melatonina.

Dr. Russel Reiter, starosta raziskovalcev melatonina, priporoča uživanje čistega melatonina, saj razni zeliščni in drugi dodatki bolj povečujejo ceno kot pa njegovo učinkovitost. Za izboljšanje spanja priporoča od 0,2 do 10 mg pred spanjem. Po slovenski regulativi so v prosti prodaji tablete do 0,44 mg. Če menimo, da potrebujemo večji odmerek ali pa smo bolni, noseči ali pa še nismo odrasli, se pred uživanjem melatonina posvetujmo z zdravnikom.

Po tekstu dr. Iztoka Ostana za objavo pripravil Institut.O

MELATONINAMED FAST

Nespečnost?
Pogosta nočna bujenja?
Rahel in nekovosten spanec?

Melatonin ali "hormon spanja".
V čisti obliki, brez dodatkov.
Vsaka tableta vsebuje 0,4 mg melatonina.

PREHRANSKO DOPOLNILO
150 TABLET

PREHRANSKO DOPOLNILO
150 TABLET

PHYTO GARDA Medical Line

INSTITUT.O

Generalni distributer

Naročila in seznam prodajnih mest:

w: www.institut-o.com

m: info@institut-o.com

t: 040 277 857

AKTUALNO

Logopedi praznovali dvajset let

NIKA TOPORIŠ

Društvo logopedov Slovenije (DlogS) je prostovoljno, samostojno in strokovno združenje logopedov, ustanovljeno 20.

ob dvajsetletnici delovanja ponosno ozirajo na pretekle dosežke in obenem z vznesenostjo zrejo v prihodnost. »Pred dvajsetimi leti smo stopili skupaj z jasnim ciljem – izboljšati kakovost logopedije v Sloveniji. Društvo logopedov je postalo osrednja

Nova predsednica društva Tjaša Polutnik in nekdanja predsednica Klara Trpkova. / Foto: Tina Dokl

maja 2004. Ustanovitev je bila odgovor na dolgoletno potrebo po samostojnem reševanju in zastopanju poklicnih interesov logopedov v Sloveniji. Društvo skrbi za skladen razvoj logopedске dejavnosti ter spodbuja sodelovanje med člani, kar je ključnega pomena za napredek stroke. Glavni cilji društva so zastopanje in promocija poklica logopeda, zagovarjanje interesov logopedov v zdravstvenih in regulatornih organih ter omogočanje nadaljnega izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja za svoje člane. Kot je pojasnila nove predsednica društva Tjaša Polutnik, se

organizacija, ki združuje logopede v Sloveniji in deluje z namenom izboljšanja kakovosti logopedске prakse, izobraževanja članov in promocije pomena logopedije v družbi. Izobraževalne delavnice, kongresi in projekti so omogočili neprekinjen strokovni razvoj članov,« je poudarila in dodala, da verjame, da bodo tudi v prihodnje tako uspešni kot doslej. »Društvo ni samo njen predsednik, izvršni odbor, društvo smo mi vsi. Kakšno pa bo, pa je odvisno od nas vseh, ravnanj in povezovanj. Naj bo dvajseta obletnica spodbuda za še večje sodelovanje, rast in inovacije.«

Uspešna digitalizacija

NIKA TOPORIŠ

Potreba po digitalizaciji zdravstvenega sistema je izziv, s katerim se srečuje celoten zdravstveni sistem. V Zdravstvenem domu Domžale so že leta 2021 začeli uvajati digitalne rešitve, najprej z uvedbo aplikacije doZdravnika, ki omogoča virtualno komunikacijo s pacienti. Ta proces je vodila Darja Manfreda, dr. med., spec. druž. med. Leta 2022 so nato začeli uvajati digitalno kartoteko pacientov – eKarton. Darja Manfreda opisuje začetke projekta: »Po začetnem oblikovanju rešitve smo avgusta 2022 začeli dejansko uporabljati elektronski karton bolnika v moji ambulanti. Prvi dan sem v eKarton prenesla pet svojih pacientov,

naslednji dan 15 in že v naslednjem tednu sva z medicinsko sestro uporabljali izključno eKarton. Odločili sva se, da papirnatih kartotek sploh ne bova več jemali iz kartotečnih omar. Načelo, ki sva mu sledili, je bilo: poskusi in preveri, kako gre. In uspelo je. Izkušenj in nasvetov ob začetku uporabe eKartona nisva mogli deliti z nikomer, saj sem bila prva uporabnica prenovljene rešitve v našem zdravstvenem domu. Ponosna sem, da smo se odločili za poskus in da nam je uspelo.«

Po uspešni uvedbi eKartona v ambulanti dr. Manfreda se je ta inovacija razširila v vse ambulante družinske medicine. Sčasoma so eKarton uspešno uvedli tudi v pediatrijo, kardiologijo, pulmologijo in diabetološko ambulanto.

Ukrepanje je nujno

Rotary klub Tržič Naklo je Planinskemu društvu Tržič podaril defibrilator, ki so ga namestili na Planinski dom pod Storžičem. Izvedli so tudi delavnice oživljanja in pojasnili uporabo defibrilatorja.

NIKA TOPORIŠ

Rotary klub Tržič Naklo nadaljuje projekt Dan za življenje, v okviru katerega podarijo avtomatske defibrilatorje (AED) in javnost ozaveščajo o tem, da je v ključnih trenutkih zastoja srca pomembna vsaka sekunda. Defibrilator, ki je po novem nameščen na Planinski dom pod Storžičem, je že 21. po vrsti. »Že devet let izvajamo projekt Dan za življenje, katerega bistvo je, da učimo oživljanja v primeru zastoja srca in hkrati podarimo defibrilatorje. V primeru srčnega zastoja kri ne kroži skozi možgane in v nekaj minutah se zgodi nepopravljiva škoda. Hitro ukrepanje laikov pred prihodom reševalcev lahko podvoji ali celo potroji možnosti preživetja. Po 10 do 15 minutah je človek mrtev ali pa so možgani tako zelo poškodovani, da je nesposoben samostojnega življenja. Prav zaradi tega je pomembno, da so prisotni, ki zaznajo človeka s srčnim zastojem, usposobljeni za pomoč in mu dejansko rešijo življenje,« je pojasnil predsednik Rotary kluba Tržič Naklo Jožef Perne. Poleg donacij avtomatskih defibrilatorjev klub vedno pripravi tudi tečaj oživljanja, ki sestoji predvsem iz masaže srca in umetnega dihanja

ter dela z defibrilatorjem. Ti prenosni aparati analizirajo srčni ritem, in če je treba, nudijo električni šok, ki lahko obnovi normalen srčni ritem. AED-ji so zasnovani tako, da jih lahko uporabljajo tudi neizkušeni posamezniki, saj imajo navodila in uporabnike vodijo skozi postopek.

Ključno je ozaveščanje

»V projektu Dan za življenje želimo doseči predvsem, da čim več ljudi zna oživljati, izgubi strah in tremo pred potrebo po oživljanju takrat, ko je to nujno. Laiki so nujen člen v verigi preživetja, in če je ta člen šibek, kot družba v celoti ne moremo zagotoviti, da bi osebe, ki so v srčnem zastojem, dobile ustrezno pomoč. Naša naloga je izobraževanje laikov, zelo pa smo ponosni, da smo v zadnjih devetih letih postavili že 21 avtomatskih defibrilatorjev ter opravili več kot 30

Ker pri zastojem srca šteje vsaka sekunda, je ključno, da smo tudi laiki usposobljeni za oživljanje in se zavedamo, da je nujno pristopiti in nuditi pomoč. / Foto: Tina Dokl

izobraževanj,« je pojasnila zdravnica Tatjana Peharc. V nadaljevanju je poudarila tudi, da so otroci pomemben kanal, ki spodbuja, da se v družinah pogovarjajo o oživljanju. Opaža, da v zadnjih letih ljudje pogosteje pristopijo k oživljanju, na žalost pa

še vedno doživijo to, da osebi s srčnim zastojem prisotni močijo prsni koš ali čelo. »So tudi neustrezni pristopi, zato je ključno izobraževanje. Več ko bomo učili laike, manj bo strahu, manj bo nepravilnih odzivov in večji bodo uspehi.«

NOVO V PONUDBI

Pedikura, zahtevna pedikura – sanacija vraščenih nohtov, kurjih očes in otiščancev

Refleksna masaža stopal

Energijska sprostitvena masaža telesa

www.najlepsa.si

040 540 053

Vodopivčeva ulica 16, Kranj

OČESNA ORDINACIJA IN OPTIKA CERKLJE

Vaše oči so vaš stik z okolico. So organ, skozi katerega sprejmete več kot 80% vseh informacij iz okolice. Tako je prav, da za njih in njihovo dobro kondicijo redno skrbite. **Redni pregledi vida in oči vam zagotavljajo, da vam bodo te dobro in dolgo služile.**

Zdravje svojih oči in skrb za dober vid zaupajte strokovnjakom. **Pregled vida in oči nista zgolj izmera dioptrije.** Strokovnjak je oseba z ustrezno izobrazbo. V naših ambulantah uporabljamo najnovejšo aparature, ki jih uporabljajo izkušeni strokovnjaki. Poleg izmere dioptrije bomo preverili tudi stanje vaših oči in očesnih struktur. Na podlagi pregleda se bomo z vami pogovorili, vam svetovali in pomagali k dobremu vidu in zdravju vaših oči.

KUPON

BREZPLAČEN PREGLED VIDA BREZ ČAKALNIH VRST in do 150 € popusta za komplet korekcijskih očal, ali akcija: prozorna + sončna očala en par stekel vam podarimo

KUPON

BREZPLAČEN PREGLED VIDA BREZ ČAKALNIH VRST in polarizirana sončna očala že za 79 €, z dioptrijo pa 129 €, ali na sončna očala vseh blagovnih znamk 30% popusta (tudi z dioptrijo)

OČESNA ORDINACIJA IN OPTIKA CERKLJE
www.o-o.si

NAROČITE SE NA PREGLED
☎ 064 198 171

• brezplačen pregled velja ob nakupu očal

MULTIPLA SKLEROZA

Bolniki morajo bolezen sprejeti

Multipla skleroza, neozdravljiva avtoimunska bolezen osrednjega živčevja, ne pomeni konca življenja. Ob svetovnem dnevu multiple skleroze je Združenje multiple skleroze Slovenije poudarilo pomembnost enakopravne vključitve bolnikov v družbeno in delovno okolje.

NIKA TOPORIŠ

Strokovnjaki so na posvetu Za enakovredno vključitev v življenje poudarili, da se število bolnikov z multiplo sklerozo viša, vendar po besedah namestnika predsednika Združenja multiple skleroze Slovenije Edvarda Rednaka bolezen ne pomeni konca življenja. »Zavedati se moramo, da imamo kljub tej bolezni pravico živeti enako kakovostno kot drugi ljudje. Seveda pa si moramo za to tudi sami prizadevati,« je poudaril in dodal, da se bolniki z multiplo sklerozo pogosto srečujejo s predsodki in izzivi pri iskanju zaposlitve ter ohranjanju delovnega mesta. Mnogi se boleznijo prestrašijo, vključno z delodajalci. Kot je še dejal Rednak, je ključno, da imajo tudi zaposlovalci razumevanje do

omejitev bolnikov z multiplo sklerozo.

Špela Malečihar, socialna delavka na Oddelku za rehabilitacijo pacientov po nezgodni poškodbi možganov, z multiplo sklerozo in drugimi nevrološkimi obolenji pri URI Soča, je poudarila pomen individualne socialne obravnave. »Vsak pacient potrebuje drugačno podporo, zato obravnava poteka izrazito prilagojeno. Poskušamo jih vrniti na delo, če so za to izpolnjeni pogoji: ustrezno delovno mesto, sodelovanje delodajalca in zmožnosti pacienta. Če se pacient srečuje z zmanjšano funkcionalnostjo in težavami pri vračanju na delovno mesto, mu predstavim Center za poklicno rehabilitacijo,« je pojasnila.

»V Sloveniji živi okoli 3500 bolnikov z multiplo sklerozo, kar nas uvršča med države z najvišjo pojavnostjo

te bolezni. Več bolnikov odkrivamo tudi zaradi vse boljše diagnostike,« je povedal nevrolog doc. dr. Gregor Brecl Jakob, vodja Centra za multiplo sklerozo na Nevrološki kliniki UKC Ljubljana.

Obvladovanje utrudljivosti

Eden najpogostejših simptomov bolezni je utrudljivost, ki je po besedah mag. Jelke Janša, delovne terapevte v Službi za nevrorehabilitacijo na Nevrološki kliniki UKC Ljubljana, prisotna pri 80 odstotkih vseh z multiplo sklerozo. »Program za obvladovanje utrudljivosti, ki ga izvajamo na Nevrološki kliniki, bolniku pomaga prepoznati vpliv utrujenosti na njegovo delovanje in upravljati energijo, kar omogoča boljše obvladovanje utrujenosti in ohranjanje produktivnosti ter vnašanje ravnovesja

Doc. dr. Gregor Brecl Jakob, vodja Centra za multiplo sklerozo na Nevrološki kliniki UKC Ljubljana, kjer vzpostavljajo register bolnikov, je povedal, da od prvih simptomov do diagnoze bolezni povprečno minejo tri leta.

/ Foto: zajem zaslon

v življenje,« je poudarila in dodala, da dobre rezultate beležijo tudi z računalniško podprto rehabilitacijo zgornje okončine.

Tudi depresija, motnje pozornosti, spomina

Poleg utrudljivosti bolezen pogosto spremljajo tudi psihološke težave, zato morajo bolniki skrbno določati svoje prioritete in dnevne aktivnosti ter se zavedati svojih zmožnosti in ovir. »Skupinske terapije in individualna psihološka pomoč lahko bistveno izboljšajo kakovost življenja bolnikov. Pomembno je tudi, da ti sprejmejo svojo bolezen, saj tako izgubljajo manj energije zaradi vznemirjenosti in obrambnih reakcij ob poteku bolezni,« je dejala dr. Ana Ožura, klinična psihologinja v Službi za nevrorehabilitacijo na Nevrološki kliniki UKC Ljubljana.

PREHRANSKO DOPOLNILO

URO D-manoza

Vaša podpora za ZDRAVA SEČILA.

POSKENIRAJ QR KODO

Preizkusite prehransko dopolnilo **URO D-MANOZA**. Prašek z D-manozo, izvlečkoma plodov ameriške brusnice in zeli ptičje dresni ter vitaminom C.

Vitamin C ima vlogo pri delovanju imunskega sistema, ter pri zaščiti celic pred oksidativnim stresom. Ptičja dresen ima vlogo pri ohranjanju zdravja vaših sečil. Izdelek je prehransko dopolnilo. Prehransko dopolnilo ni nadomestilo za uravnoteženo in raznovrstno prehrano.

www.mb-lekarne.si

LEKARNE MARIBOR

Na Koroško po sledih plebiscita

Tokrat smo se odpeljali na avstrijsko Koroško, v dolino Podjuna. Valentin Kumer nam je predstavil občino Pliberk. Spoznali smo še Libeliče in izvedeli, kako so se vaščani po plebiscitu leta 1920 s svojimi izjemnimi dejanji vrnili v matično domovino.

GREGA FLAJNIK

Pot nas je vodila čez Jezerški vrh mimo Železne Kaple, Žitare vasi in Globasnice do Pliberka. Že po poti nam je Jože Košnjek povedal veliko zanimivosti o Koroški.

Pliberk

V Pliberku smo se ustavili na bližnjem parkirišču za avtobuse in sprejel nas je Valentin Kumer, domačin, ki je bil naš lokalni vodnik. Že na poti do slovenskega kulturnega doma nam je povedal marsikatero zanimivost.

Včasih je bila spodnja Koroška enotna in Pliberk je bil upravno središče tega dela. Po plebiscitu je ta del Koroške razpadel na dva dela. Vsaka stran se je potem razvijala po svoje. Zdaj, ko živimo v združeni Evropi, se prebivalci spet skušajo zblížiti. Pomembno je, da zdaj na tem območju ni več odpora in sovraštva med narodi, ki živijo tu. V kulturnem domu se veliko dogaja. Prihajajo mladi, nekateri tudi iz mešanih zakonov. Mlada Podjuna, pevski zbor društva, ima cel kup mlajših članov, ki morda na začetku sploh ne znajo slovensko.

Po ogledu doma smo se sprehodili do Vrta religij, kjer so postavljeni stekleni stebri. Vsak od njih označuje veliko svetovno vero, zeleni steber judovsko, rumeni islam, oranžni budizem, rožnati hinduizem, steber modre barve pa je posvečen krščanstvu. Na drugi strani

Naša skupina pred farno cerkvijo v Pliberku / Vse fotografije: Grega Flajnik

parka se odpira pogled na cerkev svetega Petra in Pavla. Okolico cerkve so preuredili leta 2009 in med tlakovce umestili 28 grbov, za vsako evropsko državo po enega. Sprehodili smo se še do glavnega trga, na katerem je vodnjak, ki upodablja vola kot simbol Pliberka. Vodnjak je zamisel koroške umetnice, kiparke Kiki Vogelnic, rojene v tem mestu, ki je mladost preživela prav v bližini vodnjaka.

Po vsem mestu smo občudovali tudi slike nemškega slikarja Wernerja Berga, ki je živel in delal v bližini Pliberka. Trenutno je najbolj aktualna razstava, katere tema je ljubezensko razmerje med umetnikom in pesnico Christine Lavant v letih od 1950 do

1955, ki se je odražalo v več sto pismih.

Za konec nas je Valentin Kumer peljal še na ogled sakralnega objekta na Libuškem polju, kjer so po drugi svetovni vojni zajeli hrvaške vojske. Ob tej priložnosti nam je povedal, kako je sam doživel dogodke po drugi svetovni vojni, ko so se mnogi narodi umikali s prostora Jugoslavije prav skozi Pliberk. Prav tu, na Libuški gmajni, so ujeli hrvaške vojske in jih razorožili.

Libeliče in plebiscit

Čez mejni prehod Holmec smo se odpeljali nazaj v Slovenijo. Obiskali smo še vas Libeliče, ki so obmejno gručasto naselje ob robu Libeliškega polja. Krajevna skupnost šteje okrog 600 prebivalcev. V letih 1920 do 1922 so se Libeličani s svojimi izjemnimi dejanji zapisali v slovensko zgodovino kot zgled narodne zavednosti in neuklonljive vztrajnosti. Prebivalci okoliških vasi so od nekdaj veljali za dobre kmetovalce, predvsem pa trdne Slovence, ki so se na plebiscitu jasno opredelili za priključitev k matični domovini. Žal pa so bili del cone A in so jih po letu 1920 priključili k Avstriji. Prebivalci Libelič so se temu uprli in niso želeli živeti v Avstriji. Njihov idejni vodja je bil župnik Anton Vogrinec, katerega spomenik smo si ogledali. Zaradi vztrajnosti krajanov so res čez dve leti Libeliče priključili takratni Jugoslaviji.

Iz tistega časa je še zanimiva zgodba, ki nam jo je povedala vodička. Ko so se krajanji delili v dve državi, so si razdelili tudi skupno imetje. Tako so na primer razdelili tudi opremo gasilskega društva. Po čudnem naključju so gasilsko brizgalno odpeljali v Avstrijo, kar ni bilo

pogodu vaščanom, ki so ostali na slovenski strani. Dolgo so brez uspeha prosili, naj brizgalno vrnejo – dokler se niso odločili in so jo neko noč ukradli. To je bil simboličen zaključek vroče libeliške plebiscitne pustolovščine. Brizgalna je še danes razstavljena na sredi vasi in upodobljena na vaškem grbu.

Na izletu smo si lahko ogledali še kmečko zbirko, ki prikazuje tradicionalno kmečko gospodarstvo od druge polovice 18. stoletja do približno leta 1970. Ogledali smo si črno kuhinjo z mnogimi starimi kuhinjskimi pripomočki, ki je sestavni del župnišča. V zgornjih prostorih župnišča nas je navdušil plebiscitni muzej, ki živo pripoveduje o poteku dogodkov v plebiscitnem času. Naši gostje so si lahko ogledali tudi staro šolsko učilnico, ki je prav tako postavljena v župnišču.

Tisti, ki so se povzpeli malo po bregu, pa so si lahko ogledali še lepo ohranjeno

Valentin Kumer nam je v kulturnem domu povedal veliko zanimivega o bivanju na avstrijskem Koroškem.

Naša skupina pred Vrtem religij

Milan Hafner pri vodnjaku v središču Pliberka

cerkev svetega Martina. Ob njej je tudi kostnica, edina od treh ohranjenih na Slovenskem, v kateri so še vedno kosti. Vodička nam je povedala, da so župljani, kosti,

na katere so naleteli pri kopanju groba, skrbno očistili in jih prenesli v kostnico. Izlet smo zaključili s kosilom in se za konec ustavili še na Trojanah.

Breda Potočnik pred letaki z jugoslovansko propagando, ki so jih tiskali pred plebiscitom

V vasi je shranjena brizgalna, ki so jo dobili nazaj vaščani Libelič

DELUJEMO GLOBALNO, ZAPOSLUJEMO LOKALNO

IŠČEMO SODELAVCE
na več strokovnih področjih

www.imp-pre-mont.si

Pripravili so pester festival atletike

VILMA STANOVNIK

Kranj – Minulo soboto je na stadionu v Kranju potekal pravi festival atletike. V Atletskem klubu Triglav Kranj so dan začeli s tradicionalnim 25. Memorialom

je kar 83 mladih iz Atletske šole Triglav Kranj in vsi so bili zelo uspešni.

Po Memorialu Vučko se je začelo državno ekipno prvenstvo v atletiki za starejše mladince in mladinke. Moška ekipa Triglava je postala

Med uspešnimi domačimi tekmovalci je bil tudi Rok Sajovic, ki je zmagal v teku na 110 metrov z ovirami. / Foto: Gorazd Kavčič

Vučko, ki je namenjen mlajšim kategorijam tekmovalk in tekmovalcev. Na njem je nastopilo 670 otrok iz Slovenije in tujine. Nastopilo

državni ekipni prvak z osvojenimi 14.076 točkami. Drogouvrščeni Mass je premagala za več kot dva tisoč točk. Skupaj je nastopilo 25 ekip.

Znova bodo leteli v Planici

VILMA STANOVNIK

Planica – Ta teden je v Reykjaviku padala odločitev o gostitelju svetovnega prvenstva FIS v smučarskih poletih v letu 2028. To je postala naša Planica, ki bo tako gostila že osmo svetovno prvenstvo v poletih na smučeh. »Vedno smo ponosni, ko gostimo svetovna prvenstva v poletih v Planici,« je ob uradni razglasitvi povedal predsednik Smučarske

zveze Enzo Smrekar. »Kandidirali smo predvsem v luči dveh pomembnih dejstev, ki nas čakata. Napovedanih sprememb pravil, ki bodo omogočila povečavo smučarskih letalnic in s tem posledično daljše smučarske polete, ter dejstva, da si želimo, da bi Planica prvič na enem prvenstvu združila smučarske polete tako moških kot žensk,« je bil zadovoljen predsednik OK Planica Tomaž Šušteršič.

Po zmagi z Armenijo jutri z Bolgari

Ljubljana – Naša nogometna reprezentanca, ki se pripravlja za nastop na bližnjem evropskem prvenstvu v Nemčiji, je minuli torek v Stožicah na prijateljski tekmi z 2 : 1 premagala Armenijo. Varovance selektorja Matjaža Keke jutri ob 15. uri v Stožicah čaka še prijateljska tekma proti Bolgariji.

Veteran skokov v vodo

Jeseničan Egon Kepic je naš edini tekmovalc v skokih s stolpa v vodo, ki tekmuje v veteranski kategoriji. Na letošnjem svetovnem masters prvenstvu v Dohi v Katarju je v svoji kategoriji od 55 do 60 let osvojil odlično peto mesto.

URŠKA PETERNEL

Jesenice – Skoki v vodo s stolpa imajo na Jesenicah dolgo tradicijo, saj imajo na kopališču Ukova edini še delujoči desetmetrski stolp pri nas. Eden od domačinov, ki se že od mladosti ukvarja s tem športom, ki je tudi olimpijska panoga, je 57-letni Egon Kepic. Zadnja leta

Skoki v vodo s stolpa ali deske so olimpijska disciplina, in sicer ena starejših, saj so del poletnih olimpijskih iger že od leta 1908. Sodijo pod okrilje Mednarodne plavalne zveze (FINA).

tekmuje v veteranski kategoriji in letos se je udeležil svetovnega masters prvenstva v Dohi v Katarju. V svoji kategoriji od 55 do 60 let je osvojil odlično peto mesto. Na prvenstvu je sicer v različnih disciplinah tekmovalo več kot štiristo udeležencev z vsega sveta.

Kot je povedal Jeseničan, je bila izkušnja udeležbe na tako velikem tekmovanju zelo zanimiva. Že julija senamerava udeležiti evropskega

Jeseničan Egon Kepic je naš edini tekmovalc v skokih v vodo s stolpa, ki tekmuje v veteranski kategoriji. Je samouk, skače pa že od mladosti. / Foto: osebni arhiv

prvenstva v Beogradu, naslednje leto septembra pa ponovno svetovnega prvenstva v Singapurju.

Žal je v Sloveniji infrastruktura za treninge slaba, saj je edini stolp na Jesenicah. »Zelo sem vesel, da jeseniški bazen deluje

in da lahko vsaj poleti treniram na njem. Pozimi hodim na Reko, kjer so mi omogočili treninge v pokritem bazenu.« Zanimivo je, da so Jesenice leta 2018 gostile evropsko veteransko masters prvenstvo v skokih v vodo, Egon Kepic je takrat

v svoji starostni kategoriji osvojil osmo mesto.

In kako potekajo tovrstna tekmovanja? Skoki so se razvili iz gimnastičnih prvin. Izvajajo se z odzivom s skakalne deske ali stolpa in z doskokom v vodo na noge ali na glavo. Skok v vodo se začne z zaletom ali z mesta, iz stoječega položaja ali stoje na rokah, zatem pa tekmovalc izvede različne obrate naprej ali nazaj, vijake ... Vsak skok spremlja žirija, ki je pozorna na več malenkosti, od odziva, višine skoka do drža telesa in čim manjšega pljuska ob zaključku skoka.

Veterani tekmujejo po nekoliko prilagojenih pravilih svetovne plavalne zveze, saj v starostnih kategorijah nad 50 let ni več dovoljeno izvajati skokov z vstopom v vodo na glavo z višine 10 metrov. Vse drugo pa je enako kot na ostalih tekmovanjih pod okriljem Mednarodne plavalne zveze (FINA), je povedal Egon Kepic, ki je v preteklosti skakal tudi z višine, njegov najvišji skok je bil z mostu v Mostarju z višine 24 metrov. A zanj je še vedno najlepše doživetje skok s 17-metrskega mostu v Kanalu ob Soči.

Ultramaratonci so tekmovali v Kranju

Minulo nedeljo je v središču Kranja potekala vrhunska ultratekaška prireditev – tek na šest in dvanajst ur. Prestižni zmagi sta osvojila Španka Carmen Maria Perez in Hrvat Dejan Radanac.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Tekme, imenovane I Feel Slovenia12run, ki jo organizira Atletski klub Ultramaraton Slovenija, so se udeležili ultramaratonci iz več kot dvajsetih držav. Na 12-urni tek se je podalo 106 tekačev, na 6-urnega pa 50.

Za favoritinjo na 12-urnem teku je veljala Španka Carmen Maria Perez, ki je zmagala s 144,250 kilometra. Med moškimi sta bila favorita Hrvat Dejan Radanac in Švicar Pascal Rüeger, sicer lanski zmagovalc in s 161 kilometri rekorder proge. Slednji je tekmo zaradi poškodbe zaključil že po eni uri, zmagovalc pa je postal Hrvat Dejan Radanac, ki je pretekel 158,244 kilometra. Zmagovalca v teku na 12 ur sta prejela lepi denarni nagradi, poleg tega pa še moški cilinder in damski klobuk Urška.

Na 6-urnem teku je med ženskami zmagala Hrvatica

Zmagovalec 12-urnega teka je bil Hrvat Dejan Radanac. / Foto: Gorazd Kavčič

Nataša Šustić, ki je pretekla 80,992 kilometra in tudi postavila rekord proge na 6 ur, v moški konkurenci pa je zmagal Hrvat Hrvoje Pačković z razdaljo 73,579 kilometra. Tretje mesto je zasedel Slovenec Luka Jakuš z 71,759 kilometra. Priznanja

najboljšim je podelil častni gost, Grk Yiannis Kourous.

V kategoriji državneega prvenstva v 12-urnem teku je zmagal Marko Tomazin (142,706 kilometra, AK Mengeš), naslov državne prvakinja pa si je pripobila Alenka Pavc (120,139

kilometra, AK Ultramaraton Slovenija).

»Tujci zelo cenijo našo tekmo in večkrat je bilo slišati, da nikjer ni tako dobro organiziranega tekmovanja in takšnega števila ultramaratoncev kot pri nas,« je povedal direktor tekmovanja Klemen Boštar.

Najzahtevnejše stranke so slovenske gospodinje

V Marmorju Hotavlje se ponašajo že z več kot tristoletno tradicijo kamnoseštva in ob tej priložnosti je vodstvo podjetja predstavilo tudi načrte za prihodnost.

MATEJA RANT

Hotavlje – V Marmorju Hotavlje so ponosni na tristoletno tradicijo, na kateri gradijo tudi prihodnost. Kot je ob tej priložnosti spomnil direktor podjetja Damijan Selak, so začeli kot obrtniška delavnica v manjši baraki ob kamnolomu z lomljenjem kamna in pripravo kamnitih blokov za druge kamnoseke. »Danes smo z izdelki prisotni po vsem svetu in s ponosom lahko rečemo, da veljamo za eno izmed vodilnih svetovnih kamnoseških podjetij.« Njihovi izdelki, je poudaril, so plod znanja in tradicije, brez katere bi bil hotaveljčan samo nem kamen. Prva znana in datirana letnica, ki pripoveduje o začetkih zgodbe hotaveljskega marmorja, je iz leta 1723, vklesana v vhodni portal cerkve sv. Jedrta v Čabračah. »To nam sporoča, da naši izdelki niso le za danes in jutri, ampak predvsem tudi za prihodnost.«

Direktor Tomaž Selak je ob tem posebej omenil sodelavce, ki so po njegovih besedah posebni ljudje, ki vsak dan znova marmorju dajejo pomemben pečat s svojo vztrajnostjo, pripadnostjo in energijo. »Naši predniki so delali v bistveno težjih pogojih, a danes delujemo globalno in smo zelo zadovoljni s tem, kam nam je uspelo priti v zadnjih 25 letih. Smo tam, kjer smo hoteli biti in kjer si zaslužimo biti.« Pri tem jim je pomembno, je dodal, da lahko znanje uporabijo pri res zelo različnih projektih – na prestižni jahti v ladjedelnici, v stanovanju v središču New Yorka, na umetniškem kosu za galerijo, na fasadi za vilo, v tlaku za hišo ali le na kopalniškem pultu. »Vsak projekt je unikaten in nepovnovljiv, obenem pa je lahko poln tehničnih izzivov. A vsi imajo skupno lastnost – do vsakega pristopimo z veliko

Damijan (levo) in Tomaž Selak, v ozadju pa hotaveljski marmor / Foto: Mateja Rant

skrbnostjo in požrtvovalnostjo, ne glede na velikost ali zahtevnost projekta.« In prav po znanju, ki ga z veseljem prenašajo na mlajše sodelavce, se po besedah Damijana Selaka razlikujejo od konkurentov. »Ves čas razvijamo nove možnosti in ob tem delamo tudi napake;

Tomaž Selak je priznal, da so jih marsikje podcenjevali, a so prav s tradicijo in predanimi zaposlenimi dosegli sedanjo raven. »Višje se ne da, razen na področje letalstva,« je namignil na pogovore, ki že potekajo s podjetjem, ki je vodilno pri opremljanju zasebnih letal.

a na napakah se učimo, kar je ključno za nadaljnji razvoj.« Ali kot ga je dopolnil Tomaž Selak: »Delamo tudi tam, kjer si drugi ne upajo ali ne znajo.«

A vse to po njunih besedah ne bi bilo možno brez dobre ekipe sodelavcev. »Pri tem, da neki ideji vdahnemo neskončno življenje v kamnu, sodeluje veliko različnih glav in rok, ki z medsebojnim sodelovanjem poskrbijo, da kamen zaživi.

Ekipe inženirjev, tehnologov, arhitektov, oblikovalcev, kamnosekov, strojnih operaterjev, prodajnikov in drugih strokovnjakov tvorijo nepogrešljive koščke v mozaiku, kjer pretekle izkušnje nadgrajujemo z najsodobnejšimi tehnološkimi znanji,« je dejal Damijan Selak

in dodal, da veliko vlagajo v razvoj in so zato tudi tehnološko dobro opremljeni. »A sodobna strojna tehnologija je zgolj orodje, šele človeške roke dajo kamnu zlahtnost in mehko. Tomaž Selak je priznal, da so jih marsikje podcenjevali, a so prav s tradicijo in predanimi zaposlenimi dosegli sedanjo raven. »Višje se ne da, razen na področje letalstva,« je namignil na pogovore, ki že potekajo s podjetjem, ki je vodilno pri

opremljanju zasebnih letal. Računajo, da bo ta segment v prihodnjem letu in pol do dveh letih obsegal deset odstotkov njihove proizvodnje.

Po besedah Helene Selak kot družinsko podjetje vrednote, ki so pomembne v družini, kot sta medsebojno spoštovanje in sodelovanje, prenašajo tudi v podjetje. »Veliko vlagamo v kadre in cenimo svoje zaposlene, saj je podjetje vredno le toliko, kolikor ceni zaposlene.« V zadnjem obdobju veliko pozornosti posvečajo tudi projektu Mladi upi, v okviru katerega se skozi različne izzive, ki jih morajo opraviti v podjetju, predstavijo učencem, dijakom in študentom. »Ugotavljamo namreč, da Marmor Hotavlje vsi poznajo, redko kdo pa dejansko pozna naše delo.«

A čeprav delajo za naročnike po vsem svetu, med katerimi so tudi znane osebnosti, se po besedah Damijana Selaka radi pošalijo, da ni zahtevnejšega kupca od slovenske gospodinje. »Preverijo prav vsako malenkost,« se posmeje.

ugodnejšo davčno obravnavo visoko kvalificiranih kadrov v obliki zmanjšane dohodnine ter olajšano nagrajevanje delavcev z delnicami in deleži. Zainteresirana javnost komentarje lahko odda na portalu eDemokracija.

DOBRO JE VEDETI

Cene bencina in dizla v evropskih državah

CVETO ZAPLOTNIK

Vsi, ki potujejo po Evropi z osebnim vozilom, lahko cene bencina in dizelskega goriva, kakršne veljajo v drugih državah, preverijo na spletni strani Avto-moto zveze Slovenije, kjer pa opozarjajo, da so na spletu navedene informativne oziroma povprečne cene in da se sicer konkretne cene lahko precej razlikujejo med različnimi ponudniki in lokacijami. V večini držav so cene goriva na črpalkah ob avtocestah tudi do 20 odstotkov višje od povprečne cene.

V Avstriji je po zadnjih podatkih povprečna cena za 95-oktanski bencin 1,667 evra za liter in za dizelsko gorivo 1,65 evra, v Italiji 1,862 evra za bencin in 1,71 evra za dizel, na Hrvaškem 1,47 in 1,38 evra in na Madžarskem 1,55 in 1,53 evra. V Bosni in Hercegovini je cena 1,37 evra za bencin in 1,32 evra

za dizel, v Črni gori 1,572 in 1,413 evra, na Kosovu 1,726 in 1,765 evra, v Srbiji 1,64 in 1,72 evra, v Severni Macedoniji 1,33 in 1,19 evra, v Albaniji 1,81 evra tako za bencin kot dizel in v Bolgariji 1,36 in 1,35 evra. V Nemčiji je cena 1,842 evra za bencin in 1,65 evra za dizel, v Franciji 1,864 in 1,705 evra, v Šviciji 2,00 in 2,02 evra, na Nizozemskem 2,134 in 1,84 evra, v Belgiji 1,789 in 1,771 evra, v Rusiji 0,56 in 0,66 evra, v Veliki Britaniji 2,21 in 2,30 evra, na Slovaškem 1,637 in 1,527 evra, na Češkem 1,62 in 1,51 evra, na Poljskem 1,55 in 1,53 evra, v Grčiji 1,917 in 1,613 evra, v Španiji 1,69 in 1,532 evra, na Portugalskem 1,767 in 1,698 evra, na Finskem 1,776 in 1,666 evra, na Švedskem 1,59 in 1,54 evra, na Norveškem 1,90 in 1,73 evra ... V Sloveniji je od torika dalje regulirana cena 1,473 evra za liter bencina in 1,463 evra za liter dizla.

Damatech je družinsko podjetje, kjer se zavedamo, da so dobri sodelavci steber poslovanja. Zavezani smo rasti in razvoju, zato stalno vlagamo v svoje zaposlene, trg, informacijski sistem, proizvodno opremo in prostore. Svojim zaposlenim nudimo nadpovprečne plače in nagrade ter skrbimo za dobro delovno okolje. Če si želite spremembe in delati v podjetju, kjer vladajo korektni odnosi med sodelavci in pozitivno vzdušje, se nam javite.

Razpisujemo delovno mesto

OPERATER RAZREZA NA TRAČNIH ŽAGAH (m/ž)

Zahtevana usposobljenost:

- najmanj IV. ali V. stopnja izobrazbe tehnične smeri
- izkušnje na področju vodenja proizvodne opreme

Opis dela:

- prevzem materiala v skladu z delovnim nalogom
- programiranje stroja, nadzor nad delovanjem stroja
- označevanje kosov in pravilno odlaganje kosov na odlagalna mesta v skladu z navodili
- vpis rezanih kosov, parametrov razreza in ostankov reza in v sistem
- preverjanje dimenzijske ustreznosti, števila kosov in teže pred odpremo

Pričakovanja:

- strokovnost, komunikativnost, urejenost
- samoiniciativnost in samostojnost pri delu
- natančnost, zanesljivost in vestnost pri delu ter pripravnost pri delu
- doseganje pričakovanih rezultatov dela

Nudimo nadpovprečno in redno plačo, ki ustreza usposobljenosti in produktivnosti, plačilo vseh dodatkov v skladu s področno delovno zakonodajo (nočno delo, triizmensko delo itd.) ter varno in zanesljivo zaposlitev.

Prijave pošljite na: finance@damatech.com.

Predlogi davčnih sprememb v javni obravnavi

ANA JAGODIČ DOŽAN

Ljubljana – Do 3. julija bo odprta javna obravnavna prvega paketa davčnih sprememb, ki naj bi v veljavo stopile v začetku naslednjega leta. Predlogi so vključeni v

spremembe zakonov o dohodnini, o davku od dohodkov pravnih oseb, davku na dodano vrednost, o davčnem postopku in množičnem vrednotenju nepremičnin ter v uredbo o določitvi zneska trošarin za alkohol in alkoholne

pijače. Kot so pojasnili na ministrstvu za finance, so ključni del paketa razvojno naravnani ukrepi, ki sledijo ciljem povečanja produktivnosti in mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Med drugim so predvideli

Damatech d.o.o., Cesta Franceta Prešerna 68, Bežanija

Gorenjska pod udarom vlomilcev

Gorenjski policisti so v zadnjem tednu obravnavali več primerov vlomov v stanovanjske hiše in parkirane avtomobile. Pozivajo k pozornosti na sumljive osebe in vozila.

MAŠA LIKOSAR

Kranj – V soboto so jeseniški policisti obravnavali vlom v stanovanjsko hišo, kamor je storilec nasilno vstopil skozi vrata. Po podatkih policijske uprave Kranj si je prilastil več kosov orodja, s čimer je lastnika oškodoval za približno tisoč evrov.

V nedeljo zvečer so škofjeloški policisti prejeli obvestilo o poskusu vloma v parkiran avtomobil, vendar storilec ni ničesar ukradel. Iste dne so kranjski policisti obravnavali vlom v avtomobil, iz katerega je bila ukradena gotovina. Blejski policisti so v popoldanskem času obravnavali dva poskusa vloma v avtomobile na različnih krajih, kjer si storilec ni ničesar prilastil, a je povzročil materialno škodo.

Vlomi so se vrstili tudi v prvih dneh tega tedna. Najprej na območju Kranjske Gore, kjer je bilo vlomljeno v eno od stanovanjskih hiš. »Storilec je notranjost hiše pregledal, vendar si ni ničesar prilastil,« so navedli na kranjski policijski. Na območju blejske občine pa je storilec v hišo nasilno vstopil skozi vrata, objekt pregledal,

vendar ni ničesar izmaknil.

Še en vlom se je zgodil v torek, tokrat na območju tržiške občine. Neznani storilec je nasilno vstopil v stanovanjsko hišo skozi balkonska vrata in si prilastil nakit. »Lastnika je oškodoval za okoli 1500 evrov,« so sporočili s Policijske uprave Kranj.

Policisti o vseh dejanjih zbirajo obvestila in bodo obveščali pristojno državno tožilstvo.

»Pozorni bodite na neznanne osebe in vozila, ki bi si ogledovali vašo okolico in bi se lahko pripravljali na izvršitev kaznivega ravnanja. Zapomnite si podatke o znamki in registrski tablici vozila ali opis sumljive osebe, saj ti podatki policistom lahko bistveno pomagajo pri uspešni preiskavi kaznivega dejanja, če bi do takega dejanja prišlo,« so opozorili na policijski.

Vse, ki opazijo sumljiva kazniva dejanja, neznanne osebe ali vozila v svojem okolju, pa pozivajo, naj takoj pokličejo najbližjo policijsko postajo ali stopijo v stik z vodjo policijskega okoliša. V nujnih primerih pa nemudoma pokličite številko 112.

Pogrešanega našli mrtvega

MAŠA LIKOSAR

Jesenice – Policisti so pogrešanega 32-letnika z Jesenic, ki je od doma peš odšel 14. marca

ponoči, našli mrtvega na območju občine Jesenice. »Smrt ni posledica kaznivega ravnanja ali nesreče,« so sporočili s Policijske uprave Kranj.

Izsilil prednost motoristu

Žirovnica – Na območju Žirovnice se je v ponedeljek zgodila prometna nesreča. Povzročil jo je 78-letni voznik, ki je v križišču izsilil prednost motoristu in z avtomobilom trčil vanj. Policisti proti vozniku avtomobila vodijo prekrškovni postopek.

Izsilil prednost kolesarju

Podlom – V sredo popoldne je voznik kombija vozil iz smeri Velike planine in v Podlomu zavijal levo proti Stahovici. Pri tem je izsilil prednost kolesarju, ki je vozil iz smeri Stahovice. Prišlo je do trčenja, po katerem je kolesar padel čez ograjo po travnati brežini navzdol in poškodovan obležal. Policisti so ugotovili, da je voznik kombija vozil pod vplivom alkohola.

Trčenje v Kamniku

Kamnik – V torek dopoldne sta v Perkovi ulici v Kamniku trčila reševalno vozilo s pacientom na nujni vožnji in osebno vozilo. V nesreči sta se poškodovala reševalca v reševalnem vozilu. Skupaj s pacientom, ki sta ga prevažala, so ju odpeljali v ljubljanski klinični center.

Požar na strehi osnovne šole

◀ 1. stran

Izpod strehe OŠ Bistrica se je v sredo nekaj pred 14. uro začel valiti dim. »Poziv smo prejeli ob 14.47. V prvem pozivu so bila aktivirana štiri gasilska društva iz Gasilske zveze Tržič in Gasilsko reševalna služba Kranj za podporo z lestvijo. Zaradi obsežnosti požara smo kmalu aktivirali celotno Gasilsko zvezo Tržič, približno pol ure po prvem pozivu pa smo dodatno aktivirali še enote iz gasilskih zvez Radovljica, Naklo in Kranj zaradi dodatnega možta,« je pojasnil vodja intervencije Domen Turk iz Prostovoljnega gasilskega društva Bistrica pri Tržiču. V času požara je bilo v šoli šestdeset od skupno 367 učencev in osem učiteljev in drugih zaposlenih, ki so nepoškodovani šolo zapustili že pred prihodom prvih gasilcev.

Več kot dvesto gasilcev

Gašenje požara, ki je zajel 600 kvadratnih metrov ostrejša šole, kjer je bila tudi sončna elektrarna, je bilo za gasilce zelo zahtevno in utrudljivo. Intervencija, na kateri je skupno sodelovalo 216 gasilcev iz 23 enot s 46 vozili, je potekala do 23. ure, ko so se poslovile še zadnje enote. Čez noč je na terenu ostala dežurna ekipa, ki pa ni zaznala posebnosti. Za gašenje so gasilci potrebovali velike količine vode, skupaj so jo porabili okoli 120 kubičnih metrov. »V prvi vrsti smo uporabili vodo iz cistern, naslednji vir je bila voda iz hidrantov. S Komunalno Tržič smo se dogovorili, da poveča pretok v hidrantih, ki smo jih imeli v uporabi. Poskrbeli smo že za rezerven vir vode, saj smo pri Gasilskem domu Bistrica postavili črpališče za primer, da bi potrebovali še dodatne količine vode,« je razložil Turk.

Včeraj so se lotili sanacije pogorišča, sesanja vode iz objekta, obenem je potekala aktivna forenzična preiskava za ugotavljanje vzroka požara. Hkrati so opravili tudi ogled stopnje

Požar je zajel 600 kvadratnih metrov ostrejša šole, sončna elektrarna je uničena. / Foto: Tina Dokl

poškodovanosti objekta. V popoldanskih urah, po zaključku kriminalistične preiskave, so se lotili pokrivanja ostrejša. Zaradi gorenja sončne elektrarne je bil za nadzor nad okoljem že med požarom obveščena Ekološki laboratorij z mobilno enoto – ELME, za pomoč pri odstranjevanju sončne elektrarne in pokrivanje strehe pa so aktivirali regijsko enoto Civilne zaščite z avtodvigalom.

Učilnice uničene, pouk odpadel

Zaradi posledic požara je pouk včeraj in danes na matični šoli odpadel. V šoli namreč ni elektrike, vsaj šest učilnic je uničenih, mokrih, prostore pa bo treba tudi dobro prezračiti, ker je vonj po dimu močno prisoten. Pouk bodo predvidoma nadaljevali v ponedeljek, vodstvo šole pa staršem sporoča, da jih bo o novostih glede pouka obveščalo po običajnih kanalih: na spletni strani šole, Facebooku in e-asistentu. Vsi prisotni se sicer trudijo čim hitreje zagotoviti varno in zdravo okolje, da se bodo učenci lahko kar se da hitro vrnili k pouku.

»V tej težki situaciji bi se rada iskreno zahvalila vsem gasilcem za posredovanje. Zahvala gre tudi županu, podžupanju, direktorju občinske uprave in vodji urada

Župan Peter Miklič (drugi z leve) v pogovoru s poveljnikom Civilne zaščite za Gorenjsko Klemnom Šmidom in vodjo intervencije Domnom Turkom. / Foto: Tina Dokl

za gospodarstvo in družbene dejavnosti. Z nami so bili namreč od začetka do konca intervencije in prišli so tudi danes. Skupaj rešujemo težave. Moram pa povedati, da kljub nesreči, ki nas je doletela, vidimo danes okrog sebe veliko pozitivnega – razumevanje staršev, klci in podpora kolegov, nesebičnost ljudi, sočustvovanje, pripravljenost pomagati ...« je včeraj povedala ravnateljica šole Dina Pintarič.

Zagotoviti denar za sanacijo

»Škoda bo velika, to zagotovo ni bil najbolj srečen dan za Občino Tržič. Sem pa izredno vesel, da ni bilo poškodovanih med učenci in učitelji. Pohvalil bi tudi naša gasilska društva, ki so

intervenirala v izredno kratkem času. Hvaležni smo tudi poklicni gasilski enoti iz Kranja, ki je pomagala z dvema lestvama,« je dejal tržiški župan Peter Miklič, ki je v sredo spremljal celoten potek intervencije. Kot je napovedal, bodo že na prvi naslednji seji občinskega sveta, ki bo prihodnji teden, odločali o proračunskih prerazporeditvah, s katerimi bi zagotovili sredstva za pokritje prve škode in sanacijo. Kasneje računajo tudi na državno pomoč. »A ta vedno pride kasneje, do tedaj moramo založiti lastna sredstva,« je poudaril. »K sreči so blizu počitnice, a hitro se bomo morali obrniti, da bo do septembra šola spet primerna za izvedbo pouka,« je še dejal.

Več kot dvesto gasilcev je sodelovalo na zahtevni intervenciji. / Foto: Tina Dokl

Ravnateljica šole Dina Pintarič v pogovoru s policisti / Foto: Tina Dokl

GGG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLLED

Ta svet me zelo osrečuje

To je ta svet poezije, kot pravi Damjana Kaučič, ki je v Knjižnici dr. Toneta Pretnarja v Trziču predstavila svojo novo pesniško zbirko Vijolične vijuge.

SUZANA P. KOVAČIČ

Ljubezen do poezije so zlili avtorica pesniške zbirke Vijolične vijuge, domačinka in pesnica Damjana Kaučič, tržiška območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD) in v njenem imenu vodja izpostave Anže Habjan ter gostiteljica Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Trzič, kjer je direktorica Marinka Kenk Tomazin nedavni literarni večer pospremila z besedami: »Poezijo, se mi zdi, najprej beremo v tišini, če pa jo znamo prebrati še za druge, da jo tudi občutijo, je to še druga raven.« Prebrala je avtoričino pesem Razpoložena za dotik.

Kdo je Damjana Kaučič

»Pravi, da je pesnica, in pravijo, da je že pesnica, ki ne mara stereotipnih smerenic. Po rodu je Trzičanka, nekdanja podjetnica. Njena

Damjana Kaučič je za njeno drugo pesniško zbirko čestital tudi brat Peter Miklič, tržiški župan. / Foto: Suzana P. Kovačič

življenjska zgodba se je v mlajših letih zatresla s tragično nesrečo takrat že moža, ki ga je izgubila v prometni nesreči, in od takrat naprej je vijugala sama s tremi sinovi ob pomoči družine. Pred nekaj leti se

Vijolične vijuge kot nevidne niti pletejo skrivnostno mrežo v domišljiji. Kot mehke šepetajoče črte na platnu neba vijuge vijolične barve navdihujejo čarovnijo in sanjarjenje. Lahko predstavljajo mejo med resničnostjo in sanjami, kjer vsak prepletajoči val teh vijug odpira novo zgodbo.

je preselila na Jesenice in se tam udeležila delavnice kreativnega pisanja, ki jo je organiziral JSKD. Njen prvi pesniški prvenec Svetloba v meni je bil izdan leta 2022. Damjana se je skozi to obdobje udeleževala različnih literarnih delavnic, ki sta jih pripravljala tako JSKD kot druge organizacije. Pod okriljem pesnice Barbare

Korun je bila očarana nad možnostmi izpovedi, ki jih ponuja pesem,« jo je kratko opisal Anže Habjan. Svoje pesmi je objavljala tudi v različnih literarnih revijah, sodelovala na literarnih natečajih ...

Kar naenkrat je bilo vse vijolično

Zagotovo je do danes nastalo vsaj tristo njenih pesniških izpovedi. Nekatere so zbrane v letos izdani pesniški zbirki Vijolične vijuge. »Zgodilo se je lansko jesen, naenkrat je bilo vse vijolično. Opazila sem samo stvari, ki so bile vijolične barve. Okraski, blazine, posteljnina, garderoba, čevlji, torbice, vse je bilo vijolično. V pesmi, ki sem jih imela že napisane, sem vpletala nove, ki so se neverjetno lepo 'poklopile'. Ob tem sem se počutila res lepo, kraljevsko. S tega vidika je potem nastala tudi tale moja vijolična knjiga. Dobila sem koncept, kaj sploh hočem napisati,« je pojasnila Kaučičeva. In nastala je tudi pesem Vijolični vrt, ki jo je prebral Anže Habjan.

Veličastna tapiserija neba

Spremnobesedov knjigi je napisala Klarisa Jovanović,

Od leve: Anže Habjan, Damjana Kaučič in z glasbeno spremljavo Damjanin sin Mihael

/ Foto: Suzana P. Kovačič

za kar ji je Damjana neizmerno hvaležna. »Pesmi v pričujoči zbirki lahko razdelimo v dva sklopa: ljubezenske pesmi se, zdaj vzradoščene zdaj resignirano otožne, vračajo v bližnjo ali oddaljeno preteklost, v že doživeto, izpolnjeno ali nepotešeno, pogosto s pridihom očitka: '... ne slišiš škrcatov, ne verjameš v čarobnost kresničk ... nevšečni občutki vrejo, kipijo, prihajajo na plano ...'; v refleksivnih, in te so najdragocenejše, pa prevladujejo ekološke vsebine – narava, v svoji neizrekljivi lepoti: '... veličastna tapiserija neba ... kot blazine mehkih mačjih tačk so se zvezde pogrezale v gosto kopreno ...', ki jo človek samopasno uničuje in hkrati reže vejo, na kateri sedi:

'... kot jata ribic smo ujeti v naš mali svet ... vsi smo bili mala sonca ...' – in boleče zavedanje o minljivosti, '... ki ni izbira ...', temveč človeška usoda. In vendar pesničin glas nikoli ne zdrsnje v malodušje ...« Pesnica, ki svoje metafore ovija v vijolične odtenke, v kraljevsko barvo, ki spodbuja domišljijo, ustvarjalnost, sočutje ter vabi k premišljevanju in duhovni obnovi.

Sončeve sanje

Damjanin najljubši lik je še danes Pika Nogavička, ker »bi bila rada tako močna in pogumna, kot je bila ona, kadar mi je bilo najhujše«. Pesem o Piki Nogavički se je izpisala tudi v Vijolične vijuge. Še vedno ima rada pravljice, še vedno

ima tistega otroka v sebi in brez pravljic tudi ne bi bilo pesmi Sončeve sanje. Anže Habjan jo je spodbudil, da najde še več umetniškega navdih in ustvarjanja. Kot je dejal, je navsezadnje ustvarjanje tisto, kar nam daje neki smisel življenja, da si kljub včasih težkim trenutkom rečemo, da je bilo vredno. »Vsaka vijuga se odvijuga slej ko prej.«

Marina Kenk Tomazin je menila, da se ravno prave pesmi v pesniški zbirki zibajo v vijolični barvi. »Čuti se, kako vsestransko in globoko občutite življenje v mnogih stvareh.« Za tržiškega župana Petra Mikliča pa je njegova sestra, pesnica Damjana, pesem izbrala kar sama, da jo prebere. Z naslovom Pospešim korak.

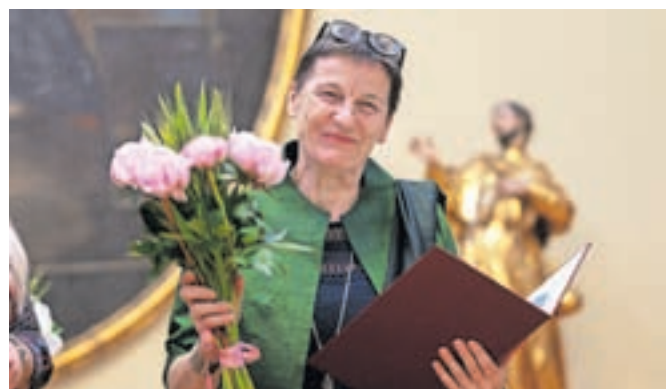
Kultura

Pet nagrad Prešernovemu gledališču na 69. Sterijevem pozorju v Novem Sadu Stran 22

Pogovor

Ddr. Verena Perko, prejemnica Valvasorjeve nagrade za življenjsko delo Stran 23

Zgodba

Hermina Krt, nekdanja bančnica, je na Krku zasnovala butično letovišče. Stran 24

Od petka do petka

Zunanja ministrica Tanja Fajon je v sredo palestinskemu veleposlaniku Salahu Abdel-Shafiju predala noto o slovenskem diplomatskem priznanju Palestine.

/ Foto: Daniel Novakovič (STA), vir: MZEZ

Ustavno sodišče je z dopolnilno odločbo določilo način izvršitve odločbe o neustavnih sodniških plačah.

/ Foto: Daniel Novakovič (STA), vir: US

Varuh človekovih pravic Peter Svetina je letno poročilo za leto 2023 v sredo predal predsednici republike Nataši Pirc Musar. / Foto: Bor Slana (STA), vir: VČP

Priznanje Palestine ob obstrukciji opozicije

SIMON ŠUBIC

S Palestino že vzpostavili diplomatske odnose

Državni zbor je v torek na izredni seji podprl sklep vlade o priznanju Palestine kot neodvisne in suverene države. Za priznanje je ob obstrukciji opozicijskih poslancev glasovalo 52 od 53 navzočih poslancev, nihče ni bil proti. Slovenija je s tem postala 147. članica Združenih narodov, ki je priznala Palestino. Torkovo dogajanje v državnem zboru je sicer zaznamoval zaplet s predlogom za posvetovalni referendum o priznanju Palestine. SDS ga je vložila že v ponedeljek, a ga je nato tik pred začetkom torkove seje umaknila. Med sejo je SDS poskrbela za nov preobrat, saj je vložila nov predlog za posvetovalni referendum, njeni poslanci pa so sejo zapustili. Sledila sta prekinitve seje in sklic seje parlamentarnega odbora za zunanjo politiko o predlogu za posvetovalni referendum, kasneje pa so izvedli izredno sejo, na kateri je vseh 52 navzočih poslancev zavrnilo predlog SDS. Nazadnje sta sledila nadaljevanje prekinjene seje in glasovanje o priznanju Palestine, ki je bilo potrjeno. V opozicijskih SDS in NSi so predsednici državnega zbora Urški

Klakočar Zupančič zaradi izvedbe glasovanja očitali kršitev poslovnika državnega zbora, saj bi lahko poslanci po njihovem tolmačenju poslovnika o priznanju Palestine glasovali šele po 30 dneh. Urška Klakočar Zupančič je dejala, da še nobena država na svetu ni razpisala referendum o priznanju druge države, ki je politični akt, in da ne bo dopustila zlorabe poslovnika, kar je po njenem mnenju poteza SDS. Po mnenju pravnikarja Rajka Pirnata, ki ga je podal za STA, je koalicija evidentno kršila poslovnik državnega zbora, kot nesprejemljivo pa je označil tudi potezo opozicijske SDS z vlaganjem pobud za posvetovalni referendum. Premier Golob je sicer v prvem odzivu poudaril, da s priznanjem Slovenija pošilja upanje palestinskemu narodu na Zahodnem bregu in v Gazi. Slovenija in Palestina sta v sredo že vzpostavili diplomatske odnose.

Ustavno sodišče znova o sodniških plačah

Ustavno sodišče je v sredo izdalo dopolnilno odločbo, s katero je določilo način izvršitve odločbe o neustavnih plačah sodnikov rednih sodišč. Kot je ugotovilo sodišče, so sodniške plače prenizke, s čimer prihaja do neustavnosti. Za njeno odpravo je zakonodajalcu določilo

rok 3. januar letos, ki pa ga vlada in državni zbor nista spoštovala. Ustavno sodišče je zato zdaj na pobudo sodnega sveta določilo, da se pri izračunu plač sodnikov za plačilo sodniške službe od 3. januarja 2024 do začetka uporabe zakonske ureditve, sprejete zaradi izvršitve ustavne odločbe, upoštevajo plačni razredi sodniških funkcij, kot so bili v veljavi na dan 1. junija 2012, usklajeni s stopnjo rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju od 1. junija 2012 do 31. decembra 2023. Pri izplačilu te plače se sodnikom izplačajo tudi razlike med plačami, ki so jih oziroma jih bodo sodniki dobili od 3. januarja do konca julija letos, in tistimi, ki bi jih dobili upoštevaje nov način določitve plač. Sredstva za izplačila sodniških plač zagotovita vlada oziroma državni zbor, je še določilo ustavno sodišče. Z zamikom do septembra je ustavno sodišče izvrševalcem te dopolnilne odločbe zagotovilo zadosten čas, da se na izplačilo plač v skladu z načinom izvršitve ustrezno pripravi. Po mnenju ustavnega sodišča imata vlada in državni zbor s tem tudi dovolj časa, da v celoti izpolnita svoje obveznosti iz prvotne odločbe ustavnega sodišča, s katero je to ugotovilo neustavnost sodniških plač.

Varuh Svetina predal letno poročilo

Varuh človekovih pravic Peter Svetina je v sredo predal letno poročilo in poročilo državnega preventivnega mehanizma za leto 2023 predsednici republike Nataši Pirc Musar in ga posredoval državnemu zboru, predsedniku vlade Robertu Golobu pa ju bo predal v petek. Varuh je lani obravnaval 6225 zadev, ugotovil je 262 kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter drugih nepravilnosti, odločevalcem pa je podal 85 novih priporočil. Kršitve oziroma nepravilnosti so še vedno najpogosteje zaznane na delovnem področju ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v 55 primerih), v 23 primerih so kršitve povzročile upravne enote, v 18 primerih ministrstvo za zdravje, v 15 primerih občine ... Svetina je zaskrbljen, ker se ključne sistemske reforme na področjih zdravstva, šolstva, dolgotrajne oskrbe, de-institucionalizacije in drugih področjih socialne dogajajo prepočasno. »Pogrešam iskren dialog med različnimi deležniki, ki ni sam sebi namen, ampak ima za cilj iskanje najboljših možnih rešitev, v središču katerih je človek. Solidarnost in občutek za sočloveka sta vse bolj na preizkušnji,« je navedel.

Slovinci v zamejstvu (958)

Navdušujoči kapelski kabaret

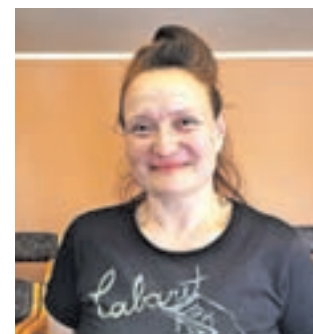
JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

V petek, 17. maja, in v nedeljo, 19. maja, je bila farna dvorana v Železni Kapli nabito polna. Oba večera so za debeli dve uri stopili na oder igralci in pevci domačega Slovenskega prosvetnega društva Zarja in sodelavci iz sosednjega Prosvetnega društva Trta iz Žitare vasi, ki so pod vodstvom režiserke in koreografinje Maje Pihler Stermecki zainicirali muzikal Cabaret Celovec Klagensfurt. Izvirnik je pod naslovom Kabaret (Cabaret) napisal Joe Masteroff in je bil ena od broadwayskih uspešnic. Prvič so ga igrali in peli leta 1966, potem pa so zgodbo iz boheemskega Berlina v letu 1938 ponavljali v najrazličnejših izvedbah. Kapelska zabavna in obenem pretresljiva zgodba se dogaja leta 1938, ko je Hitler

obiskal Celovec in je radio prenašal njegov gromoviti govor. V tem času sta dve umetnici različnih kultur, slovenske in judovske, odprli klub Cabaret Celovec Klagensfurt, v katerem se dogajajo zanimive zgodbe, vsi

akterji pa stanujejo v penzionu Schneider. Na že dogovorjene poroke, zabave in brezskrbne trenutke pa je kmalu začel legati strah nacizma. Razum izpodrine ljubezen in strah zamegli razum. Vojna je pred vrati in

Režiserka in koreografinja predstave Maja Pihler Stermecki. / Foto: Jože Košnjek

Štirinajst igralk in igralcev s tehničnim osebjem po premieri muzikala Cabaret Celovec Klagensfurt / Foto: SPD Zarja

vsi upajo na najboljše, tudi judovski prodajalec sadja gospod Schultz, ki pravi, da se njemu pač ne more nič zgoditi, saj je vendarle Jud. Drugi pa mu odpira oči z besedami: »Najprej Judje, potem pa Slovenci!«

Kabaret je velik podvig Slovenskega prosvetnega društva Zarja Železna Kapla. Na odru je nastopilo 14 igralk in igralcev, v živo pa so igrali poklicni glasbeniki. Predsednik kapelske Zarje Willi Ošina, ki tudi sam nastopa v kabaretu, je povedal, da so se amaterski igralci približali mejam svojih zmogljivosti in da je bilo ob rednih zaposlitvah nastopajočih najtežje uskladiti termine za vaje. Zelo dobro je bilo sodelovanje s Trto iz Žitare vasi in tako sodelovanje bi kazalo kdaj ponoviti.

Ker vlada za ogled muzikala veliko zanimanje, so iz Slovenskega prosvetnega društva Zarja sporočili, do bodo oktobra predstavo ponovili.

Po svetu

Priznanje Palestine

Palestinska država (v nastajanju) je Republiko Slovenijo priznala že leta 1992. Naša država vrača priznanje šele v začetku junija 2024. Sicer pa Palestina z oblikovanjem svoje državnosti nima take sreče, kot jo je imela Slovenija ...

MIHA NAGLIČ

Priznana od leta 1988

Poglejmo najprej, od kdaj poteka mednarodno priznanje Palestine kot države. »Mednarodno priznanje države Palestina je cilj Palestinskega osvobodilnega gibanja (PLO) od razglasitve neodvisnosti 15. novembra 1988 v mestu Alžir, na zasedanju Palestinskega državnega sveta v izgonu. Razglasitev države Palestina je nemudoma priznala vrsta držav in do konca leta skupno več kot 80 držav. Februarja 1989 je predstavnik PLO pred Varnostnim svetom OZN potrdil priznanje 94 držav. V sklopu reševanja izraelsko-palestinskega konflikta je podpis Oselskega sporazuma med Izraelom in PLO septembra 1993 pomenil ustanovitev Palestinskega avtonomnega sveta (PNA) kot prehodne vlade za upravljanje palestinskega ozemlja. Izrael ne priznava države Palestine in ohranja de facto vojaški nadzor tudi nad ozemlji, ki so uradno pod upravo PNA. Do danes je 145 (75,1 odstotka) od 193 članic Združenih narodov priznalo državo Palestino. Več držav, ki je ne priznava, vseeno priznava PLO kot 'predstavnik palestinskega ljudstva'. 29. novembra 2012 je Generalna skupščina

OZN potrdila pobudo za spremembo statusa Palestine v 'državo nečlanico opazovalko' s 138 glasovi za, 9 proti in 41 vzdržanimi. Izrael in več drugih držav, ki ne priznavajo države Palestine, zagovarja stališče, da se ustanovitev države lahko določi le na podlagi mirovnih pogovorov med Izraelom in PNA. Glavne prepreke v doseganju dogovora so meje, varnost, pravice nad vodo, status Jeruzalema in prost dostop do verskih središč, vztrajno širjenje izraelskih naselbin ter pravni pomisleki o pravici palestinskih beguncev do vrnitve.«

Dve državi ali ena

Vprašanje je že ves čas, ali naj Izraelci in Palestinci sobivajo v eni ali dveh državah. »Združeni narodi so leta 1947 sprejeli načrt za delitev Palestine, ki je predvideval vzpostavitev neodvisne judovske in arabske države. Načrt je bil označen za sionističnega, saj je, kljub temu da je bilo arabskega prebivalstva tedaj dvakrat več kot judovskega, Judom prisodil skoraj dve tretjini ozemlja. Sionistična Judovska agencija za Palestino ga je sprejela, Arabci pa so mu nasprotovali, kar je sprožilo vojno. Načrt ni bil nikoli implementiran, Izrael pa si je priboril mnogo večje ozemlje. V resoluciji

o mirni rešitvi vprašanja o Palestini so Združeni narodi leta 1974 predlagali obstoj Izraela in Palestine z mejami Palestine izpred izraelske okupacije leta 1967. Resolucijo je nazadnje leta 2013 podprlo 165 držav, le šest jih je bilo proti, med njimi Izrael in ZDA.« Prvotno je bilo mišljeno, da bi Izraelci in Palestinci skupaj živeli v eni državi. »Predlog vzpostavitve ene države na območju nekdanjega britanskega mandata za Palestino predstavlja rešitev, po kateri bi imeli dvonacionalno državo. Predlogov modelov nje nastajanja je več, skupno pa jim je prizadevanje, da bi Arabci in Judje sobivali v eni državi in bili deležni enakih državljanskih pravic in svoboščin. Kljub temu da je ta rešitev vse bolj pogosta v akademskih krogih, še ni bila deležna uradnih predlogov ali podpore. Raziskave javnega mnenja ugotavljajo, da ima predlog zelo nizko podporo med izraelskimi Judi, najvišjo pa med izraelskimi Arabci, ki ga večinoma podpirajo. Predlog ene države izhaja iz dejanskega stanja na območju, ki je dejansko vse bolj podobno obstoju ene same države, Izraela, vendar pa ta trenutno s segregacijo Arabcev v maršičem spominja na obdobje apartheida v Južni Afriki.«

Zahodni breg

Od oktobra lani je mednarodna pozornost usmerjena na dogajanje v palestinski enklavi Gaza. Večina Palestincev pa živi na zahodnem bregu reke Jordan. Kaj se dogaja tam? »S Palestinci posejano gorato območje severno od Mrtvega morja, ki na vzhodu meji na Jordanijo, je Izrael vojaško okupiral leta 1967. Na območju je 165 razdrobljenih palestinskih enklav, ki jih v celoti ali delno vodi palestinska oblast, in okoli 250 izraelskih naselij, ki jih nadzira Izrael in po mnenju Združenih narodov predstavljajo kršitev mednarodnega prava. Na območju prebiva nekaj manj kot 2,8 milijona Palestincev in 700.000 izraelskih naseljencev. Kljub temu je le 11 odstotkov ozemlja pod palestinskim nadzorom, 28 odstotkov pod deljenim, 61 odstotkov pa pod izraelskim. Palestinska oblast na Zahodnem bregu nasprotuje Hamasu. Izraelske sile neposredno onemogočajo razvoj industrije in gradnjo, omejujejo ali prepovedujejo kmetijsko pridelavo in številnim palestinskim podjetjem prepovedujejo prodajo izdelkov v Izraelu, zaradi česar morajo Palestinci večino potrebščin uvažati iz Izraela.« (Vir: Wikipedija in Delo) Skratka: položaj je zapleten in se zdi nerešljiv.

Mavzolej nekdanjega palestinskega voditelja Jaserja Arafata v Ramali na Zahodnem bregu, ki velja za glavno mesto palestinske države / Foto: Wikipedija

Srečni nasmeš palestinske deklice v palestinskem mestu Nablus na Zahodnem bregu. Njene vrstnice v Gazi nimajo te sreče. / Foto: Wikipedija

Judovski otroci na vrtu v naselbini Tal Menashe na okupiranem Zahodnem bregu. Bodo palestinski in judovski otroci kdaj sobivali v miru? / Foto: Wikipedija

Nove knjige (740)

Slovenija osebno

MIHA NAGLIČ

»Sva arhitekta, popotnika, ljubitelja arhitekture, umetnosti, zgodovine, narave in dobre hrane. Rada se tudi potepava naokoli in raziskujeva izpostavljene pa tudi tiste bolj skrite koticke naše zanimive dežele. Že od študentskih let piševa o arhitekturi in pripravljava knjige in vodnike, ki širši javnosti predstavljajo slovensko arhitekturo in umetnost pa tudi druge znamenitosti Slovenije. V pričujočem vodniku, ki je nastal v sodelovanju z ekipo založbe Beletrina, sva izbrala vse listo, kar bi sama želela videti ob prvem obisku Slovenije. V vodnik sva vključila zanimive kulturne dosežke in nepozabna doživetja, ob tem pa iskala zgodbe ljudi, ki so strastno sledili

svojim sanjam in idejam ter jih uresničili v številnih oblikah – od kulinarike do mojstrskega rokodelstva. Vse skupaj povezujejo zeleni koticčki – takšni še nedotaknjeni, kakor tudi tisti, ki so jih ljudje oplemenitili subtilno in z občutkom. Vabljeni na raziskovanje najboljšega, kar Slovenija lahko ponudi! /.../ V pesmi Prelepa Gorenjska ansambla Avsenik je zajeto najlepše, zaradi česar se je vredno podati v ta konec Slovenije: 'Prelepa Gorenjska, ponos si mi ti, kdorkoli te vidi, te znova želi! Gorovja, planine in bistré vode, zelene doline povsod te krasi.' Ponos Slovencev pa je tudi najvišji vrh Triglav, na katerem stoji Aljažev stolp in na katerega naj bi se vsak zavezen državljan povzpел vsaj enkrat v življenju. Ne samo

pohodništvo, tudi zimski športi so doma na Gorenjskem. Lepa srednjeveška mesta, kot so Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Tržič in Kamnik, ter turistična biserja Bled in Bohinj vabijo na ogled in oddih. Gorenjska velja tudi za eno najbolj razvitih slovenskih pokrajin. Ob tem lahko omenimo 'fov-

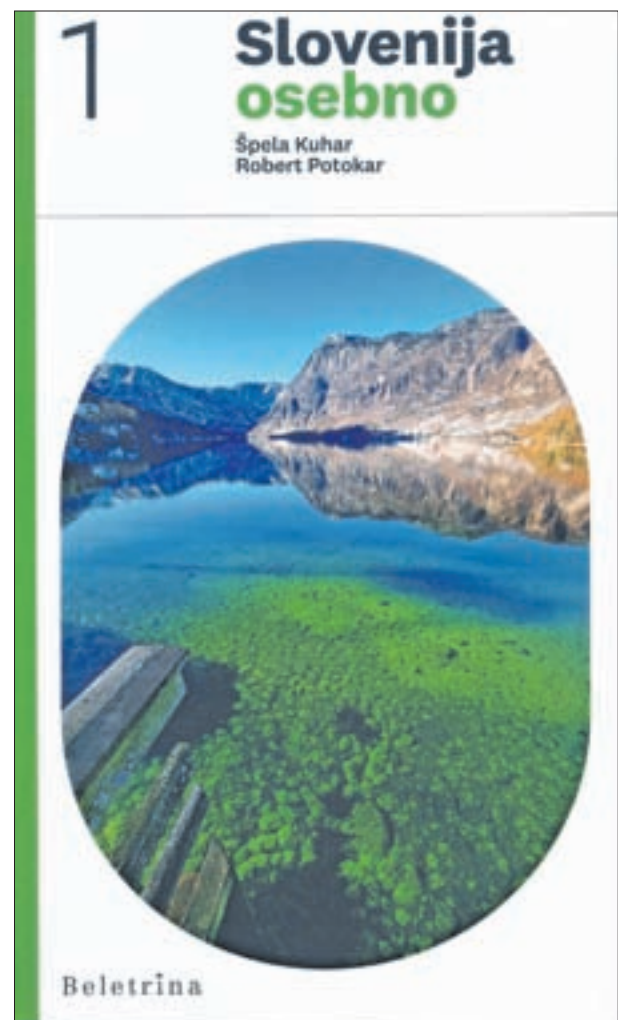
Špela Kuhar in Robert Potokar, Slovenija osebno, Beletrina, Ljubljana, 2023, 288 strani

šijo', po kateri so znani Gorenjci in je bila morda tudi spodbuda za več in bolje. Na Gorenjsko pa se gre tudi zaradi kulinarike, tradicionalne jedi so kranjska klobasa, ajdovi in koruzni žganci, ajdovi krapi, različne potice, tržiška bržola, masovnik, govnač, loška smojka,

dražgoški kruhek, kolone, ajmoht, sir trnič, sir mohtant ...« (str. 3 in 13)

Gornja odlomka sta iz vodnika po Sloveniji, ki sta ga s svojo osebno noto napisala arhitekta Špela Kuhar in Robert Potokar. V njem na kratko predstavita 19 raznolikih slovenskih pokrajin, 268 mest in naselij, 401 kultur-

no znamenitost, 45 ohranjenih naravnih lepot, 227 kulinaricnih priporočil, 85 nastanitvev, 38 rokodelskih mojstrov, 60 izbranih trgovinic, 229 fotografij in 28 ilustracij. Vodnik ni samo vsebinsko in oblikovno bogat, je tudi uporaben. Predlagam, da to preverite tudi vi osebno ...

Igralski in filmski praznik

Med 15. in 22. junijem bo v Kranju potekal 4. Kranjski igralski filmski festival Krafft. Nanj prihajajo zvezdniki turških televizijskih nadaljevank, ki jih ta čas predvajajo na slovenskih televizijskih postajah. Na ogled bo osemnajst celovečercev, kratki in študentski filmi, vrstila se bodo strokovna srečanja ...

IGOR KAVČIČ

Ste gledali film Trikotnik žalosti, režiserja Rubena Östlund, leta 2022 v Cannesu z zlato palmo nagrajeno črno komedijo? Mlad manekenski par se udeleži križarjenja na jahti za superbogataše. Doživijo brodolom, na otoku, kamor se del potnikov in posadke reši, pa se družbena razmerja med njimi postavijo na glavo. Filma na letošnjem festivalu Krafft sicer ponovno ne bomo videli, bo pa zato v Kranju na povabilo programa ReActing prišel hrvaško-danski igralec Zlatko Burić, ki je v omenjenem filmu igral eno osrednjih vlog, ruskega oligarha Dimitrija.

Zvezd iz filmskega sveta na letošnjem festivalu res ne bo manjkalo, a pogledajmo, kakšen bo letošnji Krafft. Gostil ga bo tako kot lani Mojokino, začel se bo prihodnjo soboto s podelitvijo nagrad Društva slovenskih avdiovizualnih igralcev za igralske dosežke preteklega leta, sledil pa bo teden filmskih projekcij z odličnimi filmi ter strokovnimi srečanji, namenjenimi igralkam in igralcem. »S prihodom igralcev in Kraffta se je Kranj

spremenil. Filmski navdušenci se lahko odpravijo na ogled filmov ali pa se udeležijo pogovorov z zvezdniki. Lani si je filme na Krafftu ogledalo največ gledalcev doslej, organizatorji pa pričakujejo, da bomo to število letos še preseгли,« je v uvodu poudaril kranjski župan Matjaž Rakovec.

Prihajajo zvezdniki

Za festivalsko nagrado zlato jabolko se bo v tekmovalnem programu potegovalo deset celovečercev. Kot je povedala programska direktorica festivala Maja Sever, izbor filmov še nikoli ni bil tako pester. »Selektor Taner Rumeli je v tekmovalni del uvrstil odlične filme, mnogi med njimi so že prejeli nominacije in nagrade na največjih festivalih. V spremljevalnem programu bo v čast nagrajenki za življenjsko delo Ivanki Mežan prikazano Vztrajanje Kranjčana Mihe Knifca. Videli bomo tudi nekaj turških filmov, ki jih bodo osvetlili pogovori in delavnice s turškimi igralci.«

V letošnjem festivalskem fokusu bo Turčija, saj bo Kranj obiskalo več uveljavljenih turških igralcev, ki

jih slovensko občinstvo pozna tudi iz priljubljenih serij. »Turčija je postala tretja največja svetovna izvoznica igranih serij, takoj za ZDA in Veliko Britanijo. S serijami so turški igralci doživeli izjemen preboj, hkrati pa so soočeni tudi z izzivi igranja v večmilijonskih produkcijah, ki jih spremlja cel svet. Prav zato smo jih povabili v Kranj, kjer bodo delili svoje izkušnje,« je poudarila Maja Sever in dodala, da v Kranju prihajata igralki serije Zapeljivec Šerif Sezer in Sezin Bozaci, tu bo tudi igralec Onur Özaydin iz serije Po poti resnice. Med gosti bosta tudi letošnji selektor Taner Rumeli in član žirije Sercan Gidişoğlu, igralec in generalni sekretar Sindikata turških igralcev.

Slovinci v mednarodne produkcije

Poleg omenjenega Zlatka Burića bo v Kranju še švedski igralec Jakob Cedergren, znan iz filmov Submarino in Grozljivo srečen, oba pa prihajata v okviru programa ReActing as a Star, ki spodbuja povezovanje filmskih in avdiovizualnih igralcev v regiji. »Skupaj s filmskimi centri v regiji v Slovenijo

O prihajajočem festivalu Krafft so spregovorili: (od leve) vodja in avtorica programa ReActing Tina Hajon, kranjski župan Matjaž Rakovec, programska direktorica festivala Maja Sever in direktorica Slovenskega filmskega centra Nataša Bučar. / Foto: Igor Kavčič

vsako leto pripeljemo uveljavljene igralce. Gre za pomemben korak v smeri mednarodne afirmacije slovenskih igralcev, tako tistih, ki so vključeni v program ReActing, kot tudi drugih. Projekt poteka v okviru festivala Krafft, ki ga že četrto leto zapored organizirajo slovenski igralci. Na ta način se krepi prepoznavnost Slovenije, njene filmske kulture ter njenih igralcev,«

je poudarila Nataša Bučar, direktorica Slovenskega filmskega centra, kjer prav zato z veseljem podpirajo tako Krafft kot program ReActing as a Star, hkrati pa je ponosna na festival, ki nastaja v organizaciji filmskih delavcev in ustvarjalcev, kar je redkost v Evropi.

Novo edicijo panožnega programa ReActing as a Star je predstavila vodja in avtorica programa Tina Hajon:

»V Kranju bomo pripeljali več kot štirideset mednarodnih gostov – igralcev, direktorjev kastinga, agentov in režiserjev – iz kar enajstih držav.«

V programu festivala, več o njem najdete na spletni strani krafft.si, bo kar 18 celovečercev, za katere se abonmaji in posamezne vstopnice dobro prodajajo, predstavili pa bodo tudi kopico kratkih in študentskih filmov, katerih ogled bo brezplačen.

Pet nagrad za Deževen dan

V ponedeljek so na 69. Sterijevo pozorju v Novem Sadu podelili festivalske nagrade. Kar pet jih je šlo v roke ustvarjalcem uprizoritve Deževen dan v Gurlitschu Milana Ramšaka Markovića v režiji Sebastijana Horvata, ki je nastala v koprodukciji Prešernovega gledališča in Mestnega gledališča Ptuj.

IGOR KAVČIČ

Sterijevo pozorje je eden največjih gledaliških festivalov na področju nekdanje skupne države, na katerem se tudi po njenem razpadu predstavljajo uprizoritve iz novonastalih držav na tem področju. Slovensko gledališče je na letošnjem festivalu zastopalo Prešernovo gledališče Kranj, in sicer z uprizoritvijo Deževen dan v Gurlitschu, ki je nastala v koprodukciji z Mestnim gledališčem Ptuj in bila premierno uprizorjena lani marca kot uvodna predstava Tedna slovenske drame.

V tekmovalni program festivala, ki je v Novem Sadu potekal med 26. majem in 3. junijem, je selektorica Ana Tasić sicer uvrstila sedem uprizoritev, med njimi Deževen dan v Gurlitschu,

fragmentirano sodobno dramo, ki se dogaja v Avstriji in se osredotoča na krizo identitete protagonista Petra, novinarja in angažiranega intelektualca, katerega svet začne ob odkritju, da je iz njegove hiše izginila dragocena ogrlica, postopoma razpadati.

Žirija 69. Sterijevega pozorja v sestavi Dejan Sredojević (predsedujoči), Marta Bereš, Irena Popović Dragović, Dušan Ljuština in Janko Ljumović se je odločila predstavi Deževen dan v Gurlitschu in njenim protagonistom podeliti kar pet nagrad. Sterijevo nagrado za besedilo sodobne drame je prejel Milan Ramšak Marković. V Kranju sta šli tudi dve izmed podeljenih igralskih nagrad, in sicer Borutu Veselku za vlogo Jokla, urednika in

Darja Reichman je prejela Sterijevo nagrado za igralsko stvaritev.

/ Foto: arhiv festivala 69. Sterijevo pozorje

starejšega policista ter Darji Reichman za vlogi Maruše in Marte. Tu pa sta še

dve nagradi, in sicer Sterijeva nagrada za scenografijo, ki jo je prejel Igor Vasiljev,

ter Sterijeva nagrada za kostumografijo Belindi Radulović.

»Na nagrade na enem od dveh največjih festivalov na prostoru nekdanje skupne države smo izredno ponosni. Jasno kažejo na kvaliteto in prodornost predstave Prešernovega gledališča in glas o naših uspehih nosijo po vsej regiji,« je ob uspehu dejal direktor Prešernovega gledališča Jure Novak, o pričakovanjih na letošnjem Borštnikovem srečanju, v katerega tekmovalnem programu bo Deževen dan v Gurlitschu na sporedu v torek, 11. junija, pa je dodal: »Prav tako smo seveda veseli uvrstitve v tekmovalni program Festivala Borštnikovo srečanje, kjer pa je tudi letos precej odličnih predstav in zato rezultatov ne bomo napovedovali. Velika čast je že, da Prešernovo gledališče nastopa v odlični konkurenci.«

Pogovor

Zgodbe so, ki prenašajo vrednote

Verena Perko

Ddr. Verena Perko, letošnja prejemnica Valvasorjeve nagrade za življenjsko delo, je s svojim delovanjem na področju arheologije in muzealstva ena najbolj prepoznavnih strokovnjakinj na Slovenskem. Že četrto stoletja deluje tudi v Gorenjskem muzeju.

IGOR KAVČIČ

Nekaj dni po slovesni podelitvi Valvasorjeve nagrade ste odpotovali v Italijo. Na kratak oddih ali na ogled česa »arheološkega«?

Z možem Andrejem greva namesto na morje po navadi raje na kakšen daljši izlet, tokrat sva med drugim ponovno obiskala tudi Assisi in Firence. Italija me vedno znova navdihuje, običnem različne razstave, grem v knjigarne, se sprehodim po starih delih mest ... Najlepši so občutki, ko v lokalu sredi mesta naročim kavo in poklepetam, pa vprašam starejšega gospoda, ki me postreže: »Ma Lei come si sente?« (Kako se počutite?) In on mi odgovori: »Ma, mi sento Etrusco.« (Počutim se Etruščan.) Potem ko ga na Etruščane ne veže več noben DNK in je mimo že kakih 2000 let, se on počuti dedič bogate etruščanske dediščine. Takega odnosa do dediščine vseh, ki so nekoč živeli na naših tleh, nam Slovencem žal tudi v tridesetih letih, odkar imamo svojo državo, še ni uspelo privzgojiti.

Vrniva se nekoliko v preteklost. Si še kdaj v spomin priključete čas, ko ste se odločali za študij arheologije, ki je kasneje v marsičem tudi začrtal vašo poklicno pot?

Seveda pomislim na tisti čas, na punčko s Krasa, s kmetov. Sliši se nenavadno, ampak vedno me je zanimalo, kaj je v zemlji. Zdela se mi je magično, še sama ne vem, zakaj. Ko sem šla na gimnazijo, je bil to na srečo še čas klasičnih profesorjev, ob izbiri študija pa sem bila pred enim in edinim vprašanjem: ali umetnostna zgodovina ali arheologija. Vpisala in nekaj časa poslušala sem oboje, ob tem še grščino, latinščino in nemščino, kar je bilo precej zahtevno.

Oče je bil zelo pragmatičen, trd Kraševca, ki ni imel možnosti študija, njegovo življenje pa je zaznamoval čas fašizma; in je rekel: »Lahko greš študirat, kar želiš, ampak ko prvič padeš na izpitu – greš v fabriko.« Vedela sem, da bo res tako, zato sem se študijsko usmerila samo v arheologijo, kar pa ne pomeni, da sem se povsem odmaknila od umetnostne zgodovine.

Iz študijskih let imam v spominu mnoge odlične predavatelje, še posebno prof. Jožeta Kastelica. Še danes, ko kdaj »v ognju« kaj pripovedujem, ga čutim nekje v

Ddr. Verena Perko, prejemnica Valvasorjeve nagrade za življenjsko delo / Foto: Primož Pičulin

ozadju. To je bil čas, ko smo bili študentje deležni širokih obzorij klasične humanistične izobrazbe in dojemanja sveta skozi filozofijo. Spoznanja, kako ni mogoče stopiti v preteklost, lahko raziskuješ predmet, poznaš njegove podatke, resnice o življenju pa nikoli ne boš ujel. Pred teboj bo zgolj podoba. Arheologija postaja čedalje bolj eksaktna, ampak vendarle jo je treba znati predstaviti ljudem in jim s tem odpirati poti k razumevanju preteklosti.

Govorite o prenašanju spoznanj, ki jih prinaša arheologija, širši javnosti. Že 15 let na Filozofski fakulteti predavate predmet Arheologija za javnosti in tudi doktorski študij heritologije, pred tem pa ste predavali o rimski materialni kulturi ...

Do pomembnega premika v tej smeri je na področju muzealstva prišlo pred kakimi petdesetimi leti. Ko sem bila v devetdesetih letih zaposlena v Mestnem muzeju Ljubljana, sem se (takoj po doktoratu iz arheologije) pri vodenju po razstavi v nekem trenutku zavedala, da sem pred razredom šolarjev popolnoma nemočna. V petih minutah sem otroke zadržala s številnimi podatki, s katerimi pa seveda nisem vzbudila prav nobenega zanimanja.

Na mednarodni poletni šoli v češkem Brnu, ki sem se je udeležila kmalu zatem, so nas med drugim peljali v vojaški muzej in tri običajne lutke – take kot so v izložbah – oblekli v partizana, češkega vojaka in esesovca. Vsak, ki je prišel na razstavo, je lahko pomislil le, da gleda »tri fejšte fante«, najbolj šik je bil seveda esesovec, česar v muzeju gotovo niso želeli sporočiti. Skozi predmet mora muzealec izoblikovati sporočilo, sicer si ga bo obiskovalec

oblikoval sam in bo drugačno, kot bi si avtor želel.

Poznati moraš zgodovino muzealstva, zgodovino arheologije, odločilnega pomena v muzeju pa je komunikacija z javnostmi. In to so nova znanja, ki smo jih dolžni usvojiti.

Zdi se, da kot izkušena arheologinja in muzealka poleg strokovnosti in natančnosti v svoje delovanje vključujete tudi srce.

Seveda mora biti muzejsko delo strokovno in natančno, nadgradnja pa je vsekakor interpretacija. Ta je stvar filozofije in tudi umetnosti, obe pa nagovarjata srce. Razum in srce torej nista ločena, ampak se v našem delu zlijeta v eno.

Seveda se zgodi, da razmišljam drugače kot drugi, a se mi zdi, da je na svoji poti treba vztrajati. Vedno je tudi nekdo, ki ga navdihuješ, kar sem med drugim lahko spoznala tudi ob čestitkah in številnih šopkih ob nagradi predvsem s strani svojih nekdanjih in sedanjih študentov.

Moje geslo je vedno bilo: Pustite me, da grem z glavo skozi zid, kajti tistim, ki bodo šli za mano, bo lažje.

Je bilo tudi pri arheološki razstavi Železna nit v Mestni hiši v Kranju, ki je zagotovo ena od vaših najpomembnejših muzejskih postavitev, kdaj treba z glavo skozi zid?

O seveda. Na ogled je že 22 let, kar je za stalno razstavo predolgo in jo bo treba podreti. Je pa zdaj zabeležena tudi virtualno in dosegljiva na spletu. Ko sem prišla v Gorenjski muzej, je že obstajala arheološka zbirka, vendar v muzeološkem smislu neobdelana. Pri postavitvi sva zelo tvorno sodelovala z zdaj že pokojnim zagrebškim arhitektom Željkom Kovačičem (njegovo delo je Muzej

krapinskih neandrtalcev) in mnogimi našimi arheologi, tudi Kranjčanoma, Timotejem Knifcem in Milanom Sagadinom. Moje pravilo je bilo, da ne razstavljamo samo predmetov, ampak ideje.

Spomnim se postavljanja makete koč na Drulovki. Ta je bila pravzaprav metafora stalne poselitve v neolitik in podoba cele razstave. Arheologi so skočili v zrak, da nimamo dokazov za bivališča kvadratnih oblik. Šla sem po škatlah z najdbami z Drulovke in našla del vogalnega hišnega lepa ... Okrogle hiše pa že nimajo vogalov, mar ne? In tako je naša kočica postala ključna podoba razstave in muzeja!

Sodelovanje je bilo res ključnega pomena in kreativno. Železna nit je bila prva razstava, ki je celostno prikazovala arheološka obdobja v Sloveniji in je bila tudi nagrada z nagrado arheološkega društva.

Kot arheologinja in muzealka ste v stiku z različnimi občinstvi, s študenti, ki se pripravljajo na svojo poklicno pot, delujete v strokovnih skupinah doma in na tujem in ne nazadnje tudi z nami, običajnim občinstvom, vodite skupino upokojeince ...

Verjetno je bila nagrada namenjena tudi temu. Moji začetki segajo v sedemdeseta leta, ko sem učila na kamniški gimnaziji. Tu sem se kalila v »obvladovanju« javnosti – pri razlagah je prišel do izraza moj značaj – razreda tridesetih najstnikov, ki mi jih je tudi uspelo navdušiti za zgodovino in umetnostne teme. Še danes mi pomaha kakšen starejši gospod: »Se me spomnite? Mene ste učili na gimnaziji.«

Ko sem kasneje kot mlada raziskovalka prišla na univerzo, sem dobila drugo

občinstvo, ostal pa je moj način, da je treba ljudi znati nagovoriti z neko osebno energijo, jih očarati z ognjevito pripovedjo in zgodbami.

Tu je seveda še »moja« skupina upokojeincev v muzeju, s katero se družimo desetletje in več. Hodimo na ekskurzije, razstave, imamo predavanja ... Vedno jih pride vsaj od 30 do 50, v času epidemije se jih je po Zoomu priključilo tudi po sto. Oni so moje najljubše občinstvo in njim lahko včasih povem to, kar govorim samo v ožjem krogu ljudi. Postali smo kot nekakšna družina.

Še posebno ste znani po energičnih nastopih pri podajanju zgodb. To je Verena, porečejo vaši poslušalci ...

Predlani sem se priključila tako imenovani Storytelling akademiji (akademiji za pripovedovanje) v Zagrebu, zdaj pa hodim še na mojstrske tečaje mednarodnih pripovedovalcev. Pripoved je človeku najbolj naravno izraževanje, je posredovanje znanj in vrednot ter pomembnih sporočil za prihodnje rodovalce. Moja največja ljubezen je pripovedovanje pravljic v naraju, tako kot mi jih je pripovedoval moj stari oče.

Kam vas torej vodi vaša poklicna pot? Na predstavitvi ste rekli, da se s kolegom Smrekarjem vendarle »pomikata proti izhodu«, kot je znana fraza šoferja mestnega avtobusa ...

Nagrade za življenjsko delo sem zelo vesela. Morda to pomeni, da si zdaj lahko privoščim reči, ki si jih drugi morda ne morejo. Čeprav sem si vedno upala marsikaj reči in si nakopala nemalo težav. Tudi v Kranju. Zdaj, v času »zapahnjenega« jezika, kot bi rekel Levinas, in v času diktirane politične korektnosti se mi zdi še toliko bolj pomembno, da izrečem, da napišem brez dlake na jeziku, kar mora biti povedano. Ali pa to pokažem z razstavo. Muzealstvo je poseben privilegij, za tiste, ki ga obvladajo ...

Bo več časa tudi za pisanje pesmi, pravljic, zgodb iz preteklosti, kot je to počel recimo Umberto Eco?

Poezija me išče in vedno znova najde že vse življenje. Izdano imam eno zbirko in doma še poln predal. Nikoli ne bi pisala pesmi, če te ne bi vseskozi hodile za mano. Kako je že rekel Johny Cash: »Zaspal sem z eno pesmijo in se zbudil z drugo.«

»Nagrade za življenjsko delo sem zelo vesela. Morda to pomeni, da si zdaj lahko privoščim reči, ki si jih drugi morda ne morejo. Čeprav sem si vedno upala marsikaj reči in si nakopala nemalo težav.«

Zgodba

Na Krku je našla svojo pot

Kranjčanka Hermina Krt, nekdanja bančnica, ki se je za kratek čas podala tudi v politiko, se je pred desetimi leti odločila za korenito spremembo v svojem življenju, s katero je sledila notranjemu klicu – biti nosilec pozitivnih sprememb v svetu. Tako je na otoku Krku zasnovala butično letovišče: zeleno oazo miru in dobrega počutja, kamor se gostje lahko umaknejo pred stresnim vsakdanom.

MATEJA RANT

»Vse svoje življenje sem razmišljala v smeri, kako narediti svet lepši in boljši.« Hermina Krt začne svojo pripoved o tem, kako je Kranjčanka začela novo življenje v majhni vasi v zaledju otoka Krka. V kraju, kot pravi, kjer ima vsak kamen, vsako drevo, vsak predmet svojo zgodbo, ki je prepletena z ljubeznijo in strastjo njihove družine. Ker se je odločila slediti svojemu notranjemu glasu, svoji poti – vztrajno in potrpežljivo, korak za korakom, z zaupanjem, da je vse prav in da se vse zgodi ob pravem času na pravem mestu. Ob čemer prizna, da ji ne bi uspelo brez razumevanja in podpore najbližjih.

»Prav slišala sem svoj notranji glas, ki mi je govoril, naj s tistim, kar imam, naredim to, kar znam, na način, kot znam,« poudari in doda, da obenem njen priimek Krt, ki ga je obdržala po očetu, v staroindijskem jeziku sanskrtu pomeni: naredi, to je tvoja pot.

Svoje poslanstvo narediti svet boljši je poskušala uresničiti, še ko je delala na področju bančništva. »Zdelo se mi je, da lahko igram pomembno vlogo pri razvoju gospodarstva oziroma prispevam k razvoju podjetništva in posameznikov ter da sem zato lahko zadovoljna sama s sabo.« A vse se je spremenilo, ko je prišlo do velike finančne krize. »Tokrat sem ravno opravljala magistrerij pri profesorju Francetu Arharju s področja vrednot in tako sem začela analizirati in si zastavljati vprašanja, ali je kriza vrednot v družbi tista, ki je povzročila tudi finančno krizo in druge krize v svetu. Spraševala sem se, zakaj je toliko

revščine, zakaj je svet tako bipolaren, zakaj se ne razvija bolj uravnoteženo ...« V svojo magistrsko nalogo je vključila misli dalajlame, Nelsona Mandele in drugih in tako je nastala tudi knjiga Neizprosnost pohlepa, ki je leta 2010 izšla pri Gorenjskem glasu. Ob tem pa je tudi ugotovila, da bo poskušala najprej na bolje spremeniti okolje, v katerem je žive-la, zato je postala predsednica kluba En korak več za pomoč ljudem po možganski poškodbi. V skladu s svojimi vrednotami se je leta 2010 odločila kandidirati tudi na županskih volitvah v Kranju, da bi tudi na tem področju poskušala kaj premakniti in prispevati k spremembam na bolje. A kot ugotavlja

danes, je bila zelo naivna. »Želela sem zgolj delati po svojih moralnih principih, ki niti niso nič posebnega, pač moralne in etične vrednote, ki jih pričakuješ tudi pri drugih. A politika je posebna zgodba, in če ne igraš po pravilih vplivne večine, nimaš možnosti.« Verjela je namreč, da bi lahko v Kranju ob enakem proračunu naredila za 20 do 30 odstotkov več, če ne bi bilo korupcije. »Korupcija me je strašno motila, obdelala sem jo tudi v magistrski nalogi, saj kroji praktično vse,« je razočarana, saj sama še vedno verjame, da vedno lahko vplivaš predvsem nase, zato si je za imperativ postavila vodenje z zgledom. A v tistem

obdobju je bila zelo ranljiva, saj ji je nedolgo pred tem umrla mama, nasprotniki pa so po njenih besedah izrabili vse načine za njeno diskreditacijo. »Prizadeli so me do te mere, da sem se začela braniti, ko sem se začela braniti in razlagati ljudem, ki jih resnica sploh ne zanima, pa sem vedela, da sem izgubila.«

S tem je svojo zgodbo v politiki tudi zaključila, saj prizna, da jo je poraz na volitvah zelo prizadel. Obenem je morala takrat sprejeti odločitev, ali bo ostala v politiki ali še naprej delala v bančništvu, saj so ji dali vedeti, da na dveh stolih ne more sedeti. Tako je pri petdesetih letih ostala brez službe in to jo je spodbudilo k razmisleku, kako naprej. Vsakodnevene delovne obremenitve, določanje prioritet, hitro sprejemanje odločitev, vzgoja otrok, izobraževanje ob delu in pomanjkanje počitka so obenem vodili v izgorelost in zdravstvene težave, vsemu temu pa se je po izgubi službe pridružil še občutek, da smo vsi zamenljivi in da v poslovnem svetu šteje le tvoja uporabna vrednost. Povrhu se je morala soočiti s prezgodnjo smrtjo mame in zavedanjem o minljivosti življenja. In takrat je nastopil trenutek, ko se je vprašala: Zakaj sem tukaj? Kaj je moj globlji namen, kaj je moje poslanstvo? Kaj bi rada pustila za sabo? Odgovor se ji je kar sam ponudil na enem od sprehodov po Kerali v Indiji, ko se je na tamkajšnji kliniki zdravila z ajurvedskimi terapijami. »Na ulici, po kateri sem se sprehajala vsak dan, je samo enkrat stal bel džip z registracijo KRK in mojo srečno številko. Kerala ima oznako KRL, ta džip pa je imel očitno še staro oznako

Hermina Krt / Foto: Mateja Rant

KRK. In takrat sem pomislila, da je odgovor res v Krku.« Z mojem sta namreč že leta 2002 na Krku kupila staro hišo, v soseščini katere je bila hiša v gradnji. »Že takrat nama je njen lastnik, starejši gospod iz Vukovarja, ponudil, da bi namesto starega skednja raje kupila njegovo novogradnjo, a naju takrat ni zanimalo. Kljub temu pa sva mu dala vedeti, da sva jo v primeru, če se bo kdaj kljub temu odločil za prodajo, pripravljena odkupiti, in mu povedala tudi vsoto, ki sva jo vedno pripravljena odšteti za to.« Prav zato je registrsko oznako na džipu v Indiji videla kot znamenje, saj jo je kmalu po tem poklical lastnik omenjene nepremičnine na Krku, čeprav se vmes niso slišali deset let. »Njegova hčerka je namreč takrat odšla v Avstralijo za medicinsko sestro, in ker je hišo gradil zanjo, se je odločil za prodajo, saj je bila to edina popotnica, ki ji jo je lahko dal.« Hišo je bil pripravljen prodati za isto ceno kot pred desetimi leti, tako

da niso veliko razmišljali, je poudarila Hermina Krt.

To je pomenilo velik preobrat v njenem življenju, saj je dobila odgovor na vprašanje, kako naprej. »Prav slišala sem svoj notranji glas, ki mi je govoril, naj s tistim, kar imam, naredim to, kar znam, na način, kot znam,« poudari in doda, da obenem njen priimek Krt, ki ga je obdržala po očetu, v staroindijskem jeziku sanskrtu pomeni: naredi, to je tvoja pot. »Na kliniki v Indiji je bil tudi starejši, moder mož, ki mi je rekel, da imam v imenu vse,« se posmeje. Takrat si je zamislila, da bi ustanovila akademijo voditeljstva s ciljem ustvariti boljši in bolj trajnostni svet za vse. »Skozi predavanja, seminarje in različne delavnice sem želela pokazati, da so pri vodenju tudi druge poti – da je mogoče vodenje s srcem, avtentično vodenje.« Tudi v sodelovanju z Miho Pogačnikom so tri leta pripravljali vsebine in uredili prostor za akademijo, potem je prišla epidemija covida-19, ki je vse obrnila na glavo. Obenem se je že pred tem zapletlo pri imenu, saj so svojo akademijo voditeljstva želeli poimenovati OSMA – Open Sky Management Academy (Akademija odprto nebo), saj verjame, da tudi nebo ne more biti meja za dosego nečesa, če smo strastni in imamo močno željo ter vso pozornost usmerimo v cilj. A je pod tem imenom zaradi akademije v nazivu niso želeli registrirati. »Zato smo obdržali samo kratico OSMA – kot neskončen, nikoli končan cikel učenja in poučevanja, dajanja in sprejemanja, nenehne osebne rasti in ozaveščanja, da smo več kot

naš um in bolj soodvisni, kot se zavedamo.« To ponazarja tudi moder znak, ki so ga izbrali za logotip. »Nastal je iz rdečega stiliziranega nageljna, s katerim sem nastopala na volitvah za županjo, v sedanjem znaku pa ponazarja osem valov.«

To jo je dokončno prepričalo, da je to resnično njena pot, čeprav se je obrnila malce drugače, kot je sprva predvidevala. Po koroni so se namreč po njenih besedah spremenile tudi navade podjetij, zato je namesto voditeljske akademije nastala »življenjska akademija«. V letovišču na Krku zdaj nudijo počitek vsem, ki si želijo odpočiti od vsakdanjega stresa in povezanosti s pristno naravo ter energijsko doživetje med petjem ptic in dihanjem jemajočimi sončnimi zahodi. In tu je našla svoj mir in predvsem svojo pot tudi Hermina Krt. »Čeprav je veliko dela in ni vedno lahko,« prizna. »Sprva je bilo mišljeno, da bom poleti predvsem plavala in počivala, zdaj imamo pa prav poleti največ dela,« se posmeje. A je hvaležna za svojo »življenjsko akademijo«. »Tu srečujem prekrasne goste, približno petina se ji vrača že četrto leto. Pridejo izgoreli, pri nas pa si v miru in tišini, zgolj ob zvokih ptičjega petja naberejo novih moči.« Verjame, da se je vse to zgodilo ob pravem času, saj meni, da prej, ko je bila mlajša, verjetno sploh še ne bi znala uživati v tem tako, kot uživa danes. »Vse se postavi na svoje mesto, treba je biti le vztrajen in verjeti svojim sanjam ter slediti svoji poti,« je poudarila in za konec dodala: »Včasih so potrebne korenite spremembe, da spoznaš pravi smisel življenja.«

Zelena oaza miru in dobrega počutja, kamor se gostje lahko umaknejo pred stresnim vsakdanom. / Foto: Mateja Rant

Jaz, midva in mi

Matura

MOJCA LOGAR

profesorica geografije in zgodovine

Po tem, ko smo slav- nostno odplesali četvorko in se veselili na maturantskem plesu, je zdaj čas pisanja mature. Po tem, ko sem bila letos največja »žurkerka« maturantskih plesov, ker sem se jih udeležila tri dni zaporedoma, sem zdaj mati, ki spremlja skoraj odrasla otroka pri pisanju mature. Za vsakega maturanta je to njegovo prvo srečanje s tako obsežno snovjo, prvič pa je vedno težko, neznan. Zdi se mi, da je takrat največja naloga mame ali staršev, da smo doma in da smo otrokom na razpolago. Če se zdi, da so najstniki včasih

zaletavi in muhasti, se odgovarjajo in za vsako ceno želijo nekaj svojega, so v obdobju mature vsi bolj spravljeni, radi se pogovarjajo, celo kaj vprašajo. Pri nas ves čas kuhamo, v tem času pa se mi zdi, da moram kuhati kaj takega, kar radi jedo. Rada kaj spečem, gledam, da je hladilnik poln. Prav vidi se, kako možgani porabijo največ energije. Nenehno jedo. Tudi če prinesem veliko hrane iz trgovine, se zdi, kot da je že naslednji dan vse prazno. Pri vseh petih sem uživala, da sem lahko tudi jaz prebrala knjige za maturantski esej. Veliko smo se pogovarjali, obiskali predstave. Trije od naših petih maturantov so za izbirni predmet izbrali zgodovino ali geografijo. Tedaj je nastopilo mojih pet minut sreče, ko so me prosili, ali lahko

Najbolj pomembno je, da smo doma, ob njih, mirni in stabilni.

malo ponovimo za maturo. Jaz bi jim rada še večkrat kaj pomagala, pa moram previdno čakati, da to storim le tedaj, ko me prosijo. Sicer »težim« in sem sitna. Tokrat me je naš maturant prosil, ali lahko z njim ponovim geografijo Slovenije. Kar podela sem od sreče. Tako sva

se v nedeljo popoldan odpravila ven. V nahrbtniku sem nosila atlas in za vsak primer še knjigo. Hodila sva po gozdu, ob Kokri, med njivami in travniki in se pogovarjala. Vsake toliko časa sva se usedla na klop ali na kamen, malo počakala in kramljala. Geografijo se je najlažje učiti na terenu, moj najljubši način poučevanja je terensko delo. Ko so odpisali maturo, je ves zadovoljen rekel: »A veš, da je bilo kar nekaj tem točno tistih, o katerih sva se pogovarjala«. Fino, sem mu dejala. Sama pa sem si mislila, le zakaj me nisi večkrat prosil, da bi se takole malo pogovarjala. Ni kaj, mame učiteljice smo hitro zoprne. Vedno nam govorijo, da niso moji učenci, da sem nekaj povedala že vsaj petkrat. Prav, si mislim, potem si pa končno že kaj zapomnite. V času mature je torej mamino mesto doma. Tedaj moramo še bolje kuhati, kaj drugega speči, nenehno polniti hladilnik, za katerega se zdi, kot da so ga napadle kobilice. Potrpežljivo lahko čakamo, da pridejo domov, napišejo kakšen sms, povedo, kako so pisali, kaj jih skrbi in tare, kaj so že ponovili in kaj še bodo. Tako pač je. Najbolj pomembno je, da smo doma, da smo ob njih, mirni in stabilni. Tako jim najbolj pomagamo.

Ne maram in nočem

JANEZ LOGAR

zakonski in družinski terapevt

Ne maram, nočem, sovražim, ne ljubim, ni mi všeč – ozavestimo in zapišimo, kaj nam ni všeč pri sebi.

Nočem se stalno jeziti, nočem biti malodušen, ne maram svojega odziva na neodločnost svojega moža, na živce mi gre, ker se mi stalno mudi, nočem svojih občutkov manjvrednosti, nočem se kriviti za dogodke izpred 30 let, nočem zardevati, nočem več hitro hoditi, pri svojih 45 letih nočem več samo varčevati, ne bom več trpel neumnega šefa, sovražim svojo neodločnost – toliko priložnosti mi je že odvzela, nočem se »sekirati« za stvari in ljudi, ki so zunaj

mojega vpliva, nočem vztrajati v družbi, v kateri se slabo počutim, nočem več uga- jati ljudem za vsako ceno, nočem biti vedno v drugem planu, sovražim, prav sovražim prve jutranje misli, kjer so same skrbi; nočem več, da mnenja drugih vplivajo name in na moja razmišljanja, nočem svoje užaljenosti, sovražim svojo pasivnost, ne maram več garancije – to delam že 40 let, dovolj imam preveč dela in nič rezultatov, nočem poniževanja, nočem se več počutiti neumnega in nesposobnega, ne maram, da sem neopazen, sovražim, ko ignoriram druge, sovražim svoje ogromno bogastvo, ki mi je ukradlo družino, nočem več svojega strahu pred spremembami, ne ljubim svoje nagnjenosti k dramatiziranju... In ti prekleti moji dvojni v vse, nočem več dvomiti, ne ljubim svojega perfekcionizma, nočem več čakati doma in gledati, kdaj bo padel prah na omaro, ne morem povedati, kako zelo ne maram svojega odlašanja obveznosti, nočem biti več tako zelo občutljiv, nočem, nočem, nočem več vsake- mu ustreči, ne maram nositi maske – smehljati se vedno in povsod, znotraj pa vrem od jeze, sovražim stalno primerjanje sebe z drugimi, ne maram svoje sposobnosti,

da vedno pojem polovico torte, preden sploh pridem domov iz trgovine, nočem biti več tisti, ki parkira avto na dve parkirni mesti, nočem vedno in vedno čakati žene, nočem, da se mož ne postavi zame, ne maram, da me mama popravlja v mojih izjavah, nočem več reagi-

Kaj pa potem sploh hočem?

rati kot otrok, nočem se več samoobtoževati, ni mi všeč moja samovšečnost, nočem več s svojim pametovanjem odganjati ljudi od sebe, sovražim, ker ima mož rajši daljinec kot mene, ne maram, ko mož misli, da je pet minut dovolj, nočem več bitk s svojim najstnikom zaradi neurejene sobe, poletje je tu – ojoj, kako zelo sovražim svoje kilograme, nočem več svoje hitrosti, nočem negativnih misli, ki se mi kar vsiljujejo, nočem, da nisem pozoren na ljudi okoli sebe, nočem več drugih na tiho kritizirati, ni mi všeč moj razkorak med cilji in nato mojo akcijo, da te cilje dosežem, ne maram svojega pretvarjanja, celo pred mojem, sovražim svojo lenobo, nočem več odlašanja svojih dejanj, sovražim ta prekleti alkohol, nočem več umirati na obroke.

Program z nižjim standardom v rednih šolah

MAJA BERTONCELJ

raznolikost in vključevanje

Alen Kofol je specialni in rehabilitacijski pedagog. Dobršen del svoje dosedanje poklicne poti je bil zaposlen kot ravnatelj OŠ Polde- ta Stražišarja Jesenice. Poklicna in življenjska pot ga je iz Gorenjske najprej vodila v Ljubljano, nato pa v Sežano, kjer je zdaj ravnatelj Osnovne šole Srečka Kosovela Sežana. Z različnimi projekti se še naprej trudi izboljševati tudi pogoje življenja otrok s posebnimi potrebami, zato si je prizadeval za pomembno spremembo, ki bo na njihovi redni (večinski) šoli zažive- la v šolskem letu 2024/2025.

»Na OŠ Srečka Kosovela Sežana in OŠ Dutovlje bomo začeli edinstveni pristop pri izobraževanju otrok s posebnimi potrebami. Prvič v Sloveniji se namreč povezuje dve osnovni šoli v občini z namenom, da izpeljemo celostni devetletni prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom na rednih osnovnih šolah. Da je redna osnovna šola pridobila izvajanje

programa z nižjim izobrazbenim standardom, se je zgodilo prvič po 23 letih. To- liko let namreč ni bilo nobene novega vpisa v razvid. Pridružujemo se skoraj tridesetim rednim šolam v Sloveniji, ki so to možnost pridobile že prej,« je zadovoljen Alen Kofol. Vesel je podpore tako Občine Sežana, saj

»Prvič v Sloveniji se povezuje dve osnovni šoli v občini z namenom, da izpeljemo celostni devetletni prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom na rednih osnovnih šolah.«

je potrebno spremembo odloka o obeh osnovnih šolah potrdil občinski svet, kot ministrstva za vzgojo in izobraževanje, ki je določilo, da obe omenjeni šoli lahko izvajata tudi prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. Iz dostopne evidence na strani ministrstva na Gorenjskem takšne redne šole ni.

Kofol poudarja, da gre za veliko pridobitev za otroka s posebnimi potrebami,

za njihove družine in za celotno skupnost. »Na Krasu ni šole za otroke s posebnimi potrebami. Ti se vozijo v šole drugam, več kot pol ure v eno smer, nekateri celo več kot eno uro. Zdaj jim bo omogočeno šolanje v domačem okolju,« je povedal. »Na naši šoli bomo izvedli program od 1. do 5. razre-

Alen Kofol / Foto: osebni arhiv

razširjen program vključno s podaljšanim bivanjem,« je predstavil Kofol.

V tem trenutku to možnost v slovenskem sistemu vzgoje in izobraževanja vidi kot najbolj inkluzivno. »Da bi bili otroci s posebnimi potrebami, ki so vključeni v program nižjega izobrazbenega standarda ali celo posebni program, lahko v rednih oddelkih, ni pogojev. Po mojem mnenju bi bilo zato najprej treba spremeniti sistem usmerjanja. Usmerjanje v programe je ovira inkluziji. Inkluzija

mora biti v največjo korist otroka, potekati v pogojih, ki mu nudijo optimalen napredek in uspešnost. Samo fizična inkluzija ni dovolj. Pri tem so seveda pomembni ljudje, ki so tisti, ki ustvarjajo prostor inkluziji. Lahko rečem, da so na naši šoli otroci s posebnimi potrebami sprejeti in jim nudimo podporo in pomoč. Vsaj šest jih je tudi z lažjo motnjo v duševnem razvoju.«

Odpiranje oddelkov za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami znotraj rednih šol vidi kot pozitivno tudi z vidika reševanja prostorske stiske, s katero se srečujejo številne šole za otroke s posebnimi potrebami. To možnost bodo uporabili tudi v Ljubljani. Ljubljanski mestni svetniki so že potrdili dopolnitve odlokov o ustanovitvi sedmih večinskih osnovnih šol, v katerih bodo lahko delovali tudi oddelki z nižjim izobrazbenim standardom ter pozneje tudi posebni program za otroke s posebnimi potrebami.

Lepi čeveljc

JURIJ KURILLO

V mesecu juniju lahko srečamo v naših gorah poleg drugih tamkajšnjih cvetic tudi lepi čeveljc (*Cypripedium calceolus*), rastlino z nenavadno oblikovanim cvetom, ki se dobro ujema z njegovim imenom. Spada med kukavičevke, orhideje (*Orchidaceae*), ki zajemajo s svojimi 20.000 vrstami v tropskih predelih Južne Amerike in jugovzhodne Azije največje število cvetnic. V Evropi jih je 300, v Sloveniji pa 76 vrst in podvrst (Ravnik). Naše kukavice po velikosti cvetov kajpak ne morejo tekrovati s svojimi velikocvetnimi sorodnicami, ki jih lahko kupimo v veletrgovinah, so pa zato prav tako lepe in zanimive.

Lepi čeveljc raste po bukovih gozdovih in med rušjem

Lepi čeveljc v naravnem gorskem okolju / Foto: Jurij Kurillo

po vsem našem alpskem svetu, a tudi po Gorjancih in Bohorju. Njegova stebela zrastejo do višine okrog pol metra in nosijo tri do štiri široke elipsaste liste ter od enega do treh cvetov. V nižje ležečih legah zacvete že v maju, v višje ležečih pa šele v juliju. Cvetovi so sestavljeni iz rumene trebušaste medene ustne, ki je dolga okrog dva centimetra in znotraj škrlatno pisana. Obdaja jo pet škrlatno rjavih svedrastih cvetnih listov, med katerimi sta dva zraščena. Ima dva prašnika, medtem ko imajo vse druge naše vrste po en prašnik. Medena ustna je prava lovilnica drobnih žuželk, ki se lahko iz nje izmotajo samo mimo lepljive špranje, kjer si naberejo obilo cvetnega prahu. Plodnica je upognjena, in ko dozori, se zravna ter izsuje številna drobna semena.

Kukavice so izredno občutljive za čisto naravno rastišče, saj po morebitnem gnojenju takoj izginejo, tako kot z nekošenega trav-

Te lepe cvetice je v Sloveniji znanstveno preučeval naš kranjski rojak Vlado Ravnik (1924–2017).

nika ... Sicer pa »travnikov naše mladosti« s sto in več cveticami, ki sta jih opisovala naša botanika Andrej Seliškar in Tone Wraber v svojem delu *Travniške rastline na Slovenskem* (Prešernova družba, Ljubljana, 1986), ni več. Za to poskrbijo tudi

Lepi čeveljc, akvarel Vlada Ravnika iz knjige *Alpsko cvetje Slovenije* (Narava, Kranj, 2010)

mnogi naši umni poljedelci, ki take površine obilno zalijejo s strupenimi herbicidi.

Te lepe cvetice je v Sloveniji znanstveno preučeval naš kranjski rojak Vlado Ravnik (1924–2017), profesor botanike na ljubljanski univerzi. Med drugim je odkril novo vrsto, kamniško kukavico (*Nigritella lithopolitana Ravnika*). Leta 2002 je izdal pri Tehniški založbi Slovenije zelo lepo oblikovano knjigo *Orhideje Slovenije*, opremljeno z lastnim besedilom in barvnimi fotografijami. Lepi čeveljc je profesor dr. Ravnik vključil tudi v svoje delo *Alpsko cvetje Slovenije in izbor nekaterih drugih gorskih rastlin* (Založba Narava, Kranj, 2009), v katerem so poleg izvirnega besedila tudi avtorjeve ilustracije, akvareli. Tako zanj še posebno velja, da je bil najboljši slikar med botaniki in najboljši botanik med slikarji.

Vaš razgled

Godbenišstvo je globoko zakoreninjeno v naši kulturi, saj že stoletja igra ključno vlogo v različnih družbenih obredih. Godbe so pogosto spremljale pomembne dogodke, kot so poroke, pogrebi, lokalne zabave in prazniki. Prizor je sicer poln tišine, a hkrati obljublja bogastvo zvokov in melodij, ki bodo napolnili prostor. Ko pridejo godbeniki, se instrumenti prebudijo iz dremeža in so pripravljeni deliti glasbo. N. T. / Foto: Tina Dokl

Otroška razposajenost je nekaj nalezljivega. Gledati, kako se otroci zabavajo, je opazovati veselje v najčistejši obliki. Njihova energija je neskončna, njihova domišljija brez meja. Vsaka kapljica vode, ki prši iz vodometa, je zanje nova pustolovščina. Skakanje čez vodne curke, smeh, ko se kdo nepričakovano zmoči, in vzkliki, ko poskušajo ujeti mavrico – to je čarobnost otroštva v svoji najlepši obliki. Otroška razposajenost nas opominja, da potrebujemo le malo, da smo srečni. N. T. / Foto: Tina Dokl

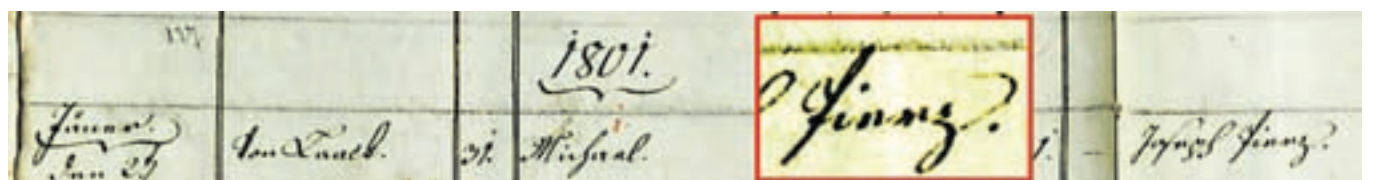
Gorenjski priimki

Priimek Pirc je dal ime mestu v ZDA, 1. del

TINO MAMIČ

Priimek Pirc in njegova različica Pirec sta nastala iz imena Peter. Več o sv. Petru in izvoru smo opisali v predhodnih dveh objavah (Petric, Pirc ... Ameriško ime mesta Pierz se zato zdi bolj

Priimek Pirc ali Pirec imata težavo, slovenski pravopis. Priimek se namreč izgovarja Pjirc, kar so zapisovali različno: Perc, Perec, Pirc, Pirec, Pierc, Pierz, Peric, Pirc ... Ameriško ime mesta Pierz se zato zdi bolj

Krstni vpis novorojenega Mihaela (Michael), sina Jožefa Pirca (Joseph Pierz) v Mengšu leta 1801. Knjigo hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana (K 1798–1808, Mengeš, zv. 16, str. 25).

Mesto Pierz s 1500 prebivalci je edino mesto zunaj Slovenije, ki je dobilo ime po slovenskem priimku.

ustrezno kot Pirc. Še danes pa se je v dolenskem in primorskem narečju za ime Peter ohranila izgovarjava Pietr.

Priimek Pirc je na 37. mestu najpogostejših slovenskih priimkov, saj ga ima kar 1959 ljudi, največ v osrednji Sloveniji. Število je v zadnjih letih upadlo, leta 1997 je imelo priimek Pirc 2108 ljudi. Po svetu živi še nekaj več kot 500 Pircev: največ v ZDA (360), na Hrvaškem (135),

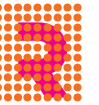
v Nemčiji (69), Avstriji (33) in Kanadi (33).

Priimek Pirec je bil precej pogost že ob nastanku priimkov, kar še pritrjuje tezi, da ima priimek več gnezd. V Sloveniji živi 54 ljudi s priimkom Pirec (stanje 1. januarja 2023), nekoliko manj kot leta 1971, ko jih je bilo 62. Po svetu pa je priimek še v Nemčiji (18) in ZDA (5).

V tujini živi 130 ljudi s priimkom Pirz, vendar gre večinoma za Pakistance, in

1035 ljudi s priimkom Pierz, ki so pretežno Poljaki. Gotovo pa je vsaj v ZDA tudi marsikateri Pierz in Pirc, katerega predniki so se pisali Pirc.

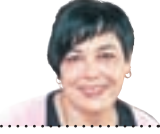
Poglejmo, kako izvor priimka pojasnjuje jezikoslovec Janez Keber. Ljubljano, okrajšano ime za Petra je bilo Per, včasih zapisano tudi kot Peer. Izvorno zgodnejša oblika v zapisih je bila Perc ali Perec. Nato pa še Pirc in Pirec.

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)

Sprejeli boste odločitev, da nekdo iz vašega kroga ne ustreza več merilom prijateljstva, in sklenili boste, da boste ta odnos ohladili. Izvedba ne bo lahka, saj boste spodbudili veliko ljubosumja in metanja polen pod noge.

Bik (22. 4.–20. 5.)

Nekdo vam bo stopil na žulj, najverjetneje na poslovnem področju, in to bo vzbudilo čustva, kot so jeza, strah, užaljenost ... Ne dovolite, da prevladajo, in ohranite jasne misli in zdravo pamet, saj so to samo prehodni trenutki.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)

Neke stvari, ki ste jih podzavestno ali pa celo zavestno potiskali na zadnje mesto, vam bo tako rekoč razneslo v obraz. Nikar se zdaj ne grizite, zakaj niste tega uredili že prej, temveč se z jasnimi mislimi lotite reševanja. Ne odlašajte.

Rak (22. 6.–22. 7.)

V prijateljskem krogu bosta na plano udarila zavist in ljubosumje, ki sta bila doslej dobro skrita. Pripravite se, da boste »gladili dlako« nekaterih ljudi oziroma se boste ukvarjali z napihnjenimi ljudmi. Vse boste obvladali, brez skrbi.

Lev (23. 7.–23. 8.)

S sedanjo ali nekdanjo boljšo polovico boste merili moči in se znašli v neprijetnih situacijah, polnih napetosti, trenj in drugih čustev. Energije se trenutno pač vrtijo tako, zato se umaknite za dva ali tri korake in ne skočite takoj.

Devica (24. 8.–23. 9.)

Na poslovnem področju se boste morali postaviti zase, saj imate med kolegi nekoga, ki misli, da boste podpirali njegovo lenobo na delovnem mestu. Doslej ste to res počeli, toda v prihodnje ... Ali boste tako nadaljevali? Vse ima vedno svoje meje.

Tehtnica (24. 9.–23. 10.)

Prihodnji dnevi bodo napeti in nemirni. Veliko se bo dogajalo. V odnosih z boljšo polovico se lahko soočite z navedenim, lahko pa s polno zavestjo in nekaj truda vse skupaj obrnete v tako smer, da bodo vaši dnevi zelo zanimivi.

Škorpion (24. 10.–22. 11.)

Nekaj grdega iz vaše preteklosti bo dvignilo svojo strašljivo glavo in vam za nekaj trenutkov odvzelo sapo. To se lahko nanaša na vašo partnersko zvezo ali odnose s prijatelji. Ohranite jasne misli in vedite, da je to posledica energij, ki pa bodo minile.

Strelec (23. 11.–21. 12.)

Prejeli boste novice, ki vas bodo kar privzdignile. Lahko osebne ali vezane na boljšo polovico, ki bo potrebovala vašo pomoč. Tudi na delovnem mestu boste potrebovali veliko energije in moči, saj vam bodo poskusili nagajati oziroma vas nadvladati.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)

Vedno ste prvi in vrsti, ko je treba pomagati. Toda kdaj je dovolj? Včasih ste vi tisti, ki potrebujete pomoč, a se kljub vsemu še razdajate. Oklestili boste svoje dejavnosti, mogoče tudi spremenili rutino, da boste imeli več časa zase.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)

Vaše stare rane niso tako zaceljene, kot mislite. Energije bodo podpirale čustva in vaša se bodo precej razburkala. Toda brez skrbi, kar koli že se bo dogajalo, iz tega čustvenega vrtinca boste izšli močnejši in z jasno postavljenimi prioriteta.

Ribi (20. 2.–20. 3.)

Boleče skrivnosti bodo padale kot okostnjaki iz omare in marsikateri ego bo poškodovan in prizadet. Energije okoli vas bodo zelo močne, zato se bodo ljudje v okolici burno odzvali, imejte pa v mislih, da jih vodi predvsem strah.

TA JE DOBRA

BMW in mesečna vozovnica

»Tetka, lahko bi mi v Nemčiji kupila BMW, če si že ravno pri denarju,« reče Toni mamini sestri, ki je iz Berlina prišla domov na obisk.

»O, saj ti bo tetka kupila mesečno vozovnico in te bodo kot gospoda vozili drugi.«

Smeh in tek

Raziskave so pokazale, da je 2 minuti smeha za zdravje enako dobro kot 20 minut teka.

Trenutno sedim na klopci v parku in se smejim tistim, ki tečejo.

Steklena stena

Zakaj je blondinka zlezla čez stekleno steno? Zato, da je videla, kaj je na oni strani.

Košnja zelenice

Žena prosi moža: »Jože, daj pokosi že enkrat to našo zelenico.«

»Saj vidiš, da ne morem, če sem pa ves bolehen. Boli me to in ono, pa še nobene volje nimam,« se pritožuje mož. Naslednji dan žena prosi sosedo, naj se sonči na terasi, in zgodi se čudež. Mož namreč brez težav že dve uri kosi.

Gorenjski hladilnik

V hladilniku se pogovarjata pašteta in paradižnik.

»A ne moreš spati?«

»Ne morem, sem tako razburjena.«

»Kako razburjena?«

»Saj veš, jutri gremo na morje.«

LAŽJI SUDOKU

1		6			8			
4	3				7	9		5
		5	3			6	9	2
5		9			3			8
				5				
3			7			4		6
7	1	8			4	5		
6			2	3			1	9
			1			7		4

Rešitev:

7	9	5	9	1	6	2	8	5
6	1	8	2	7	5	9	9	9
6	2	5	7	9	6	8	1	7
9	5	7	2	6	7	1	8	6
1	6	9	5	8	4	7	2	7
8	1	2	5	7	6	9	9	9
2	1	9	7	6	9	2	9	9
5	7	6	1	9	2	6	7	7
6	9	6	8	7	4	5	1	2

TEŽJI SUDOKU

2		5	7		8	9		
				1				
6		4				8		7
8		6				1		4
4	2			3			7	8
1		3				5		9
9		7				3		6
				9				
		2	5		6	4		

Rešitev:

1	6	7	5	1	2	8	8	8
2	8	4	6	7	1	9	5	9
9	5	1	8	2	7	7	6	6
6	2	5	7	9	8	6	7	1
8	7	9	5	6	1	6	2	7
7	6	1	2	6	9	9	9	9
2	1	2	5	7	6	9	9	9
5	7	6	1	9	8	6	7	7
6	9	6	8	7	4	5	1	2

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil N. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

OB I.D.O.O., JURČKOVA CESTA 226, LJUBLJANA

SKOČITE v poletje

ŠIROKA PONUDBA BAZENOV

Bestway Bazen Fast Set
Mere: Ø 396 x 84 cm
Št. art.: 1167824

~~169,99~~
118,99 kos

ZA POLETNO OHLADITEV

Bestway Bazen Steel Pro MAX
Mere: Ø 427 x 107 cm
Št. art.: 1553833

~~469,99~~
359,99 kos

IN DOMAČO SPROSTITEV

Bestway Masažni bazen Lay-Z-Spa
Mere: Ø 180 x 66 cm
Št. art.: 2308187

~~679,99~~
479,99 kos

GORENJSKI GLAS	ŽENIN IN ?	MAKEDONSKI PRAZNIK	PIŠKOT	REKA V RUSLI	LUKA TURK	GOROVJE V MJANMARU	IGRALEC ZNIDARSIČ	OTEPEN SNOPI ŽITA	METODOLOGIJA	ODMEV	RAFAEL NADAL	NEPARNA KOST LOBANJE	IGRALEC
SL. SLIKAR IN ILUSTRATOR (N. O.)				10									
TEHNIK NA ELEKTRO PODROČJU													
NEKDANJA ZUPANJA POTOČNIK					NAJVIŠJI VRH V PIRENEJH			12			ENAKI ČRKI		
FILOZOF-SKA BIT				VRVICA PRI SVEČI	PAZNIK V LOGORJU					SKAND. MOŠKO IME		2	
SLAVKO DUŠČAK			POSTAVA (KNJIŽNO)		VELIKA SLADICA			VALUTA V ZDA		EDEN IN DRUGI			
TANJŠA DEŠČICA ZA ZABOJE ZA SADIJE				6			KURA (NAREČNO)						MALIK
SIDRO							SLABO-KRVNOST						ORGAN V TREBUŠNI VOTLINI
SESTAVIL: KALAN	STROK ZA PSIHOLOGIJO	VOJAŠKA ZVEZA	NAVPIČNICA (KNJIŽNO)					RIMSKI CESAR			DNEVI RIM. KOLEDARJA		
IME VEČ NASELJ V SLOVENIJI	9							PEVKA FRECE			TROPSKO DREVO		
QRODJE ZANJIC				KLICANA BARVA PRI IGRAH S KARTAMI	MESTO V SEVERNI ITALJI							ANDREJ ROZMAN	
STAREJŠI MODEL VOZILA FIAT					SIRSKI DRŽAVNIK (BAŠAR AL)	PODTALNA DEJAVNOST						TERME PRI PADOVI	
PIANISTKA DERMOTA						PLANINEC ALJAZ							DIRIGENT FIRST
OMAR NABER			DEL OBRAZA			NATON, TNALO			ARA, PREDUJEM				POTNA KAPLJA
KEMIJSKI ELEMENT (La)			PRIPADNIKI NOMADOV						KRAJ PRI POREČU				
PEVEC PESTNER		13		KRALJICA PRI SAHU				ŠPORTNI VADITELJ					7
DIVJA KOZA				OSEBNA TEZAVA				OBJEKT NAD REKO					
GORENJSKI GLAS	SPIKERKA PESEK	KNJIGA Z ZEMLJEVIDI	LATINSKI SKLON						ENA OD ELEKTROD				
RADJUSKI APARAT						IGRA S KARTAMI			MESTO V ITALJI				OTROŠKA DRSNICA
PRIHOD V GOSTE				1		YODNA ZIVAL S KLEŠČAMI	DRŽAVA V AFRIKI			15			JUDOV SIN
SIMON LENARČIČ			VSTOPNICA				TRIKOTNA PLOSKEV				REKA V ANGLJI		
POSODA ZA CVETJE			DEJANJE PRED POROKO			SL. KOMIK (TILEN)					IGRALEC ECKHART		
IGRALKA RINA					REŽISER KUROSAVA	SIBIRSKI VELETOK					4	SIMBOL ZA BARJ	
NASILNEŽ					VISOKA SOLA			ZDRAVNIK OPERATER			SLA, NAGON	SOSEDJE TURKOV	
TROPSKI SADEŽ		8						DRAGO ERCEG			3600 SEKUND		NATRIJ
ALATRI ARKADIJ ENGRAM SAGOVEC TESTON	SPOMINSKI VTIS	GOJENEC VOJAŠKE SOLE	VELIKA OPICA										
EGADSKO OTOČJE													5
NOBELU													
TISOČINA KILOGRAMA													MIK, DRAŽ
SL. PEVKA IN IGALKA (TANJA)													
DREVORED													14
SLIKAR (ZARG.)													

Rešitev križanke – geslo na kuponu – lahko pošljete po pošti na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, Kranj, ali jo oddate v nabiralnik na tem naslovu. Lahko pa rešitev pošljete tudi po elektronski pošti. To storite tako, da z mobilnim telefonom fotografirate kupon z geslom in ga pošljete na naslov križanke@g-glas.si. V elektronsko sporočilo ne pozabite napisati svojih osebnih podatkov. Rok za oddajo je torek, 11. junij 2024.

Nagrade: 3 x praktična nagrada

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
						15

6405/2024 - Akcija velja v OBI Kranj do 30. 6. 2024 oz. do razprodaje zalog. Cene so v EUR z vštetim DDV.

TAKO ENOSTAVNO

Špela Šemrl tretja v izboru za naj dijakinjo

Špela Šemrl z Lancovega, ki jo širša javnost pozna predvsem po uspešnem sodelovanju v šovu talentov na komercialni televiziji, je na izboru za naj dijaka oziroma dijakinjo dosegla tretje mesto.

NIKA TOPORIŠ

Kranj – Razpis za naj dijaka ali naj dijakinjo je eden izmed ključnih projektov Dijaške organizacije Slovenije, ki letos praznuje desetletnico. Cilj projekta je prepoznati in nagraditi dijake, ki izstopajo ne le z izjemnimi šolskimi dosežki, temveč tudi z aktivnostmi zunaj šolskih klopi, ki pogosto ostanejo spregledane. »Verjamemo, da lahko z zdravomero tekmovalnosti pri sodelovanju v izboru naj dijaka spodbudimo dijake k doseganju še boljših rezultatov in ciljev ter hkrati motiviramo tiste dijake, ki v obšolskih dejavnostih še niso dejavni,« poudarjajo v dijaški organizaciji.

Ves prosti čas za harmoniko

Špela se je v glasbeno pripravnico vpisala pri petih letih, dve leti kasneje se je začela učiti harmoniko pri profesorju Gašperju Primožiču. V nedavnem intervjuju za Gorenjski glas je pojasnila, da se je za harmoniko navdušila na dnevu odprtih vrat v Glasbeni šoli Radovljica, namenjenem prihodnjim učencem,

ki naj bi si ogledali, katerih inštrumentov se je mogoče učiti. »No, jaz se od tistega dne spomnim samo harmonike. Nič drugega mi od takrat ni ostalo v glavi.« Nadobudna glasbenica vsak prosti trenutek izkoristi za igranje harmonike. »Igranje harmonike zame ni nekaj, za kar bi rekla, da mi 'jemlje čas'. To je čas zame. Takrat sem sama s seboj, sproščena, delam tisto, kar mi je všeč.« Ravno veliko vaje in predvsem strast do igranja sta jo pripeljala do tega, da širša javnost dobro pozna njeno ime in ob omembi harmonike ne pomisli zgolj na narodnozabavno glasbo. Špela je s svojim udejstvovanjem v oddaji Slovenija ima talent namreč pokazala, kako vsestranski inštrument je harmonika in da pravzaprav ni glasbene zvrsti, ki je nanjo ne bi mogli igrati.

Komisijo navdušili njeni dosežki

Vlogo Špela Šemrl je razpisna komisija Dijaške organizacije Slovenije ocenila kot popolno, po seštevku točk je dosegla tretje mesto. Kot so zapisali, so jih navdušili njeni številni dosežki na

Špela Šemrl po podelitvi s priznanjem / Foto: osebni arhiv

Razpisno komisijo Dijaške organizacije Slovenije je Špelina vloga za naj dijakinjo navdušila, vključevala je namreč kar 39 potrdil, kar je deset več kot druga najobsežnejša vloga.

Špela je aktivno glasbeno in gasilsko udejstvovanje je prineslo tretje mesto v izboru za naj dijakinjo. / Foto: Gorazd Kavčič

različnih glasbenih tekmovanjih, njeni prostovoljni glasbeni nastopi, pridobljene nagrade in plakete, spregledali pa niso niti njene aktivnosti v vlogi gasilke in udejstvovanja ter uspešnosti na tekmovanjih Gasilske zveze Slovenije. Poudarili so tudi, da je jasno razvidno, da je Špela izjemno delavna in nadarjena oseba, ki sočloveku venomer priskoči na pomoč. Pohvalili so tudi dejstvo, da je Špela kljub številnim dejavnostim letnik v srednji šoli zaključila z odličnim uspehom. Še posebno pa so poudarili, da je njena vloga za naj dijaka obsegala kar 39 potrdil in je bila najobsežnejša med vsemi oddanimi vlogami.

Spominski bankovec z nogometaši

URŠKA PERNEL

Ljubljana – Pred bližajočim evropskim nogometnim prvenstvom je NLB v sodelovanju z Nogometno zvezo Slovenije predstavila nov

spominski bankovec s podobno slovenske moške nogometne reprezentance. Spominski bankovec je zbirateljem in še posebno nogometnim navdušencem na voljo v Muzeju bančništva Slovenije

v Ljubljani po ceni 9 evrov. Nominacija – natisnjena vrednost – je nič. Kot so poudarili, pa bankovec ni plačilno sredstvo, temveč spominski in zbirateljski numizmatični izdelek ter kot takšen

primeren kot darilo ali spomin. Ker je natisnjen v izjemno omejeni izdaji (3.000 kosov), se z njegovim hranjenjem plemeniti njegova vrednost, zato je primeren tudi kot manjša naložba.

ZDRUŽENO MEDVOŠKO GLEDALIŠČE VABI NA:
ZMG

SOFOKLEJ
**ANTI
TI
GON
A**

PREMIERA:
14. 6. 2024, ob 21. uri

PONOVITVE:
15. 6., 16. 6.,
21. 6., 22. 6., 23. 6.,
vsakič ob 21. uri.

Rezervacija vstopnic:
zmgledalisce@gmail.com
031 353 205

Ploščad
ob tržnici
Medvode

PREDSTAVA
NA PROSTEM

www.gorenjskiglas.si

OBVESTILO NAROČNIKOM

Račune lahko prejmete tudi po elektronski pošti

- Če želite račune prejemati po e-pošti, nam na e-naslov narocnine@g-glas.si sporočite točno ime in priimek ter naslov, da vas bomo našli na seznamu.
- Na e-naslov, s katerega nam boste poslali osebne podatke, bomo poslali račun v obliki pdf, ki bo povsem enak položnici v tiskani izdaji.
- Sodobna tehnologija omogoča tudi hitro in preprosto plačevanje računov s pomočjo mobilnega telefona in QR kode.

Prepričani smo, da boste zadovoljni.

Gorenjski Glas | www.gorenjskiglas.si

Avtor Franci Valant iz Radovljice je knjigo posvetil zvonjenju zvonov v radovljiški župniji in dekaniji v preteklih 130 letih. Knjiga je dragocen zapis o nesnovni kulturni dediščini, ki je najbolj razširjena prav na Gorenjskem. Knjiga obsega resnične zgodbe pričevalcev, stare običaje in številne stare fotografije. Njen namen je ohraniti spomin na dejavnosti v slovenskih zvonikih in na ljudi, ki so se z njimi ukvarjali.

Knjiga ima 199 strani, mehka vezava.

16
EUR

* Pošttnina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se pošttnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Zaživele žive zgodbe

V jeseniški občinski knjižnici so ponovno izpeljali Živo knjižnico, inovativni in interaktivni dogodek izmenjave znanj, izkušenj in zgodb, ki presega meje klasičnega knjižničnega sistema.

NIKA TOPORIŠ

Jesenice – Koncept Žive knjižnice temelji na preprostih, a globoko učinkovitih načelih. »Knjige« so dejanski ljudje, ki se prostovoljno prijavijo, da delijo svoje osebne zgodbe in izkušnje. Kot je pojasnil organizator dogodka Anže Bertonec, je glavni namen Žive knjižnice premagovanje predsodkov in stereotipov, ki pogosto temeljijo na nevednosti ali pomanjkanju osebnih izkušenj z določeno skupino ljudi. »Skozi neposreden in osebni stik z 'živimi knjigami' se ustvarjajo priložnosti za razbijanje predsodkov in spodbujanje razumevanja ter strpnosti. Na Živih knjižnicah sodelujejo zlasti osebe iz ranljivih družbenih skupin, včasih dodamo še kakšne zanimive poklice. Najlažje je predsodke premagati tako, da se z nekom usedeš, mu pogledaš v oči in ugotoviš, da ta oseba ni zelo drugačna od tebe, razen zaradi neke lastnosti ali zgodbe, zaradi katere jo potem družba obsoja,« je dejal.

Na tokratnem dogodku, ki ga je Bertonec organiziral v sodelovanju z Zavodom Jerdra, Občinsko knjižnico Jesenice, Ljudsko univerzo Jesenice in jeseniško območje RS za kulturne dejavnosti, so si obiskovalci lahko »izposodili« 19 različnih zgodb. Slišati je bilo mogoče zgodbe zdravljenega alkoholika, mame sina z avtizmom, o življenju po možganski kapi, o aktivnih upokojenskih letih, o psihoterapiji in še in še.

Boj z motnjami prehranjevanja

Tudi mi smo si »izposodili« nekaj »knjig«. Špela Novak iz Kranja je spregovorila o svojem boju z anoreksijo

Miha Mohorič z veseljem pripoveduje o svojih dogodivščinah po svetu. Tudi v Iranu je bilo vse prej kot dolgočasno. / Foto: Nik Bertonec

in bulimijo. Njena izkušnja motenj prehranjevanja se je vlekla dolgih 17 let. »Kot otrok sem zbolela za neozdravljivo boleznijo, lupusom, kar je posledično pomenilo, da sem začela jemati visoke doze kortikosteroida. Zdravila so povzročila debelost, napihnjenost obraza in zaustavitev rasti. Ko sem vstopila v srednjo šolo, so me obkrožala sama lepa, suha dekleta, sama nisem bila taka.« Kot je pojasnila, je hrano naravnost oboževala, zato se je začela nažirati in nato bruhati. Svojemu načrtu postati suha in lepa je dodala anoreksijo in se začela stradati. »Pristala sem pri 42 kilogramih, vase sem takrat vnašala pičlih tristo kalorij dnevno; če sem to preseгла, sem hrano izbruhala.« Kot je dejala, ji zdravstveni sistem ni najbolj pomagal, zlahka jih je pretentala. »Želeli so, da dosežem določeno težo, pred tehtanjem sem vedno spila ogromno vode in bilo je rešeno.« Anoreksije se je rešila v dveh letih, bulimija pa je bila njena stalna

spremljevalka 15 let. »Uničila sem svoje telo, pojavile so se mi strije, odvečna koža. Vem, kaj je bilo narobe, kaj sem delala narobe. Enkrat pa mi je 'kliknilo', rekla sem si, da je dovolj, spakirala dva kovčka in se kot prostovoljka odpravila na Slovaško. Tam sem delala v mladinskem centru in otroci so mi neizmerno pomagali, sprejeli so me tako, kot sem. Bolj kot zdravstvo mi je pomagalo to, da sem odšla iz znanega okolja. Če ne bi odšla, me danes verjetno ne bi bilo tu,« je povedala Špela.

A je to! v Iranu

Nadvse zanimiva pa je tudi zgodba Mihe Mohoriča, Kranjskogorčana, ki živi v Mojstrani. Miha je sicer večkrat nagrajeni režiser dokumentarnih filmov, vendar je zgodba, ki jo je povedal, ločena od tega, kar počne poklicno. Pred časom se je namreč z nosečo ženo Nino in takrat dveletnim sinom Borom odpravil na pot v Iran. »Kombi, star 35 let, smo predelali v mobilni kino za

otroke ter potovali po begunskih taboriščih in odročnih vaseh in predvajali risanko 'A je to!'. Dali smo rjuho čez kombi, imeli projektor in zvočnik in prirejali kino na prostem.« Kot je pojasnil, je šlo za nadvse lepo in navduhujočo izkušnjo. Mohorič je dejal, da so predstave o nevarnem Iranu napačne, saj gre za izredno gostoljubno državo, vsi so jih 'nosili po rokah'. »Saj ne rečem, režim je grozen in ljudje so zatirani, vendar so njihove osnovne vrednote zavidanja vredne,« je povedal in delil tudi nekaj zanimivih prilog, kot je denimo ta, da so pred mošejo predvajali epizodo, kjer Pat in Mat kuhata vino, vendar je k sreči spodbudila slave smeha.

»Žive knjige« so tako kot Anže Bertonec poudarile tudi, da jim zasnova Žive knjižnice predstavlja tudi neke vrste samoterapijo, saj lahko delijo svoje izkušnje, svoje zgodbe in prispevajo k večjemu razumevanju in, kot že omenjeno, razbijanju predsodkov.

Kakšno poletje se nam obeta

Vremenske napovedi za celo poletje so sicer nezanesljive, obetajo pa nadpovprečne temperature in običajno količino padavin, je povedal meteorolog Branko Gregorčič.

ANA ŠUBIC

Kranj – Če smo letos že aprila imeli »poletje« in smo poročali o temperaturah nad 30 stopinj Celzija in preseženih aprilskih temperaturnih rekordih, pa je bil nato prehod v meteorološko poletje, ki nastopi s 1. junijem, precej bolj klavrn. Čeprav nam še zdaleč ni bilo tako vroče kot v »poletnih« aprilskih dneh, pa meteorolog Branko Gregorčič z Agencije RS za temperaturne razmere v začetku meteorološkega poletja po Sloveniji dokaj normal-

vreme s pogostejšimi plohami in nevihtami. »Temperature se bodo spustile za

Branko Gregorčič pravi, da so temperaturne razmere v začetku meteorološkega poletja po Sloveniji dokaj normalne, je pa nadpovprečna količina padavin.

kakšnih pet stopinj in bodo torej večinoma pod 25 stopinjami.«

Glede na to, da je vreme v prvih dneh junija bolj spo-

Hude vročine še ni na vidiku, zato bomo na takšne prizore morali še počakati. / Foto: Gorazd Kavčič

ne, je pa nadpovprečna količina padavin.

Ta konec tedna topel

Kot je napovedal, bo ta konec tedna res prinesel nekoliko nadpovprečne temperature, a hude vročine ne bo. »Na Gorenjskem lahko, kot kaže, pričakujemo maksimalne temperature med 25 in 29 stopinjami Celzija. V poznem po-

Že v začetku prihodnjega tedna ponovno kaže na nestanovitno vreme s pogostejšimi plohami in nevihtami.

poldnevu bo v petek in soboto možna kakšna krajevna nevihta.« A že v začetku prihodnjega tedna ponovno kaže na nestanovitno

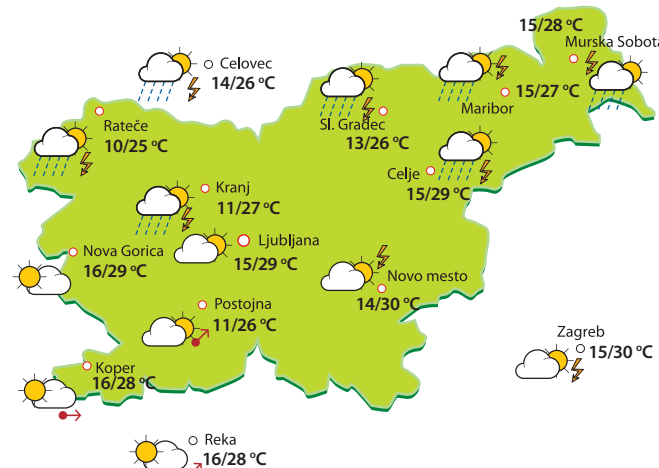
minjalo na pomladno kot poletno, smo sogovornika povprašali tudi, kakšno poletje pričakuje. »Napovedi za poletje so žal nezanesljive, obetajo pa nadpovprečne temperature in razmeroma povprečno količino padavin,« je odvrnil.

Temperature morja in jezer

Dotaknimo se še temperatur morja in jezer. Trenutno ima morje ob naši obali okoli 23 stopinj Celzija, kar je po Gregorčičevih podatkih nadpovprečno za ta čas, saj ima od dve do tri stopinje več. »Temperatura Blejskega jezera niha med 19 in 21, kar je rahlo nad povprečjem, temperatura Bohinjskega jezera pa niha med 12 in 16 stopinjami, kar je blizu povprečja za začetek junija,« je še razložil Gregorčič.

vremenska napoved

Danes bo pretežno jasno, čez dan se bo razvila kopasta oblačnost. Popoldne in zvečer bodo predvsem ob meji z Avstrijo nastale plohe in nevihte. Jutri bo sončno, popoldne bo kakšna ploha in nevihta. Tudi v nedeljo bo sončno, plohe in nevihte bodo manj verjetne.

NA GLAS

aforizem

Ženina muhavost ni od muh enodnevnica.

Milan Fridauer - Fredi